

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
585

Subotica, 20. lipnja 2014. Cijena 50 dinara

DAN DRŽAVNOSTI
REPUBLIKE HRVATSKE

ZVUCI TAMBURE
U MIKINU ČAST

SUBOTICA NE ODUSTAJE
OD INVESTICIJA

HRVATSKI JEZIK
U ŠKOLAMA U SRIJEMU

INTERVJU
JOSIP JURCA

NASLIJEDE RATNE PROŠLOSTI U VOJVODINI

NEPODOBNI

GRAĐANI

neispricanepriice.com

POSTAVITE FOTO OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE Informativne novine u Svaštari

PLUS

Naslovna Predaja oglasa Marketing Kontakt Prijava i Reg

TRAŽI

Svaštara >> Oglasi

3842 Rezultata pronadeno za Poljoprivredne mašine i pribor

Poredaj po: Datumu (prvo najnoviji) Rezultata po strani: 25

Filtriraj rezultate

Cena od do

Oglasi sa slikom: Prkaži rezultate

Kategorije

Nekretnine	
Kuće - prodaja	4114
Kuće - zamena	240
Kuće - potražnja	113
Stanovi - prodaja	2284
Stanovi - zamena	155
Stanovi - potražnja	35
Iznajmljivanje - potražnja	1706
Iznajmljivanje - potražnja	153
Vikend kuće	263
Garage - prodaja	56
Garage - iznajmljivanje	77
Biznis	
Poslovni inventar	372
Poslovni pr - prodaja	222
Poslovni pr - iznajmljivanje	487
Financiranje, novac	27
Građevinarstvo	
Građevinski placovi	434
Građevinski materijal	321
Oprema za kupatilo	134
Namještaj	1032
Tehnika	
Mašine, alati	1684
Rezervoari, burad	136
Peći, grejna tehnika	560
Elektronika	
Elektronika	176
Kući oprema	184
DVD i sat. oprema	85
TV aparati	501
Foto oprema, kamere	95
Telefoni	456
Računari i periferija	
Auto - moto	
Automobili - prodaja	5744
Automobili - potražnja	109
Old timer vozila	64
Terebi i autobusi	499
Autoprikolice	156
Autodelovi	1771
Motocikli	853
Bicikl	314
Poljoprivreda	
Poljo. mašine i pribor	3842
Poljo. zemljišta, bašte	588
Salaši	180
Domaće živinje	1271
Prehrana	218
Bitle	455
Turizam	89
Hobi, sport i pribor	398
Musko instrumenti	287
Kući ljubimci i opre	1612
Knjige, učila	130
Obuća, nastava	277
Antikviteti, nakit	320
Zabava - kultura	

Rezultati pretrage:

Kombajn Zmaj 133
17.06.2013
Kombajn Zmaj 133 bunkeraš i džakaroš kombinovano, u fabričkom stanju ovršeo oko 200 ha, a nije radio zadnjih...
8.300 € (875.816 dinara)

2 gume za prikolicu
17.06.2013
Prodajem 2 gume za prikolicu 6.50 - 20, obe gume imaju i unutrašnje gume. Šara je dobra ali malo sa strane na gumi
80 € (8.331 dinara)

Špartač za kukuruz
15.06.2013
Četvororedni špartač sa "S" oprugama na skapanje, prodajem. Može zamena za tanjiraču 28 tanjira ili trobrzni
750 € (79.140 dinara)

Kupujem Zmaj 212
17.06.2013
Kupujem Zmaj 212, plaćam 1000 eura. Dogovor zavisi od stanja. Može i više od 1000 eura.
1.000 € (105.520 dinara)

Kupujem berač Zmaj 211 noseći
17.06.2013
Kupujem berač Zmaj 212, Zmaj 213. Poželjno da je berač u ispravnom stanju ili sa manjim kvarom. Može i Zmaj 211...
1.000 € (105.520 dinara)

Zmaj jednorezni preradjen kao 214
17.06.2013
Zmaj je jednorezni, preradjen kao 214 S. Cena 1800 eura
1.800 € (189.906 dinara)

Prskalica Agro mehanika
17.06.2013
Prskalicu Agro mehanika, prodajem. Sve ispravno na njoj. Širina 6 metara, rezervoar 400 litara.
250 € (26.300 dinara)

John Deer kombajn za pšenicu
17.06.2013
John Deer 730, kombajn za pšenicu. 68. godište, kombajn ima Perkinsov motor od 6 cilindara, 125 KS, u extra stanju.
3.300 € (348.216 dinara)

cardak
16.06.2013
Čardak 10 x 2 x 4 metara.
Po dogovoru

Špartač za kukuruz
15.06.2013
Četvororedni špartač sa "S" oprugama na skapanje, prodajem. Može zamena za tanjiraču 28 tanjira ili trobrzni
750 € (79.140 dinara)

tanjirace 20i 24i prskalica 440 plug
15.06.2013
Tanjirace 20i 24i, prskalica 440 plug IMT 755vk 610 14 prskalica Rau 440i plug na pomeranje vinogradar.
111 € (11.713 dinara)

Gume i felne 12.4x36 13.6x38
15.06.2013
Gume i felne 12.4x36 13.6x38. Dobro stanje ima i 13.6x36 i same felne i ostali programi
111 € (11.713 dinara)

Kursna lista

EUR	113.75
USD	85.2
CHF	92.25
GBP	133.73
AUD	81.06
CAD	83.67
JPY	0.9
HRK	15.23
KWD	300.46
HUF	0.39
BAM	58.16

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Kupi računalo, laptop ili tablet i osvoji ljetovanje!

Sa
Laptopom
na more!

NAGRADNA IGRA TRAJE
DO 30. KOLOVOZA

www.tippnet.rs
024/555-765
Karadorđev put 2
Subotica

Јавно комунално предузеће „Суботицагаз“ - Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

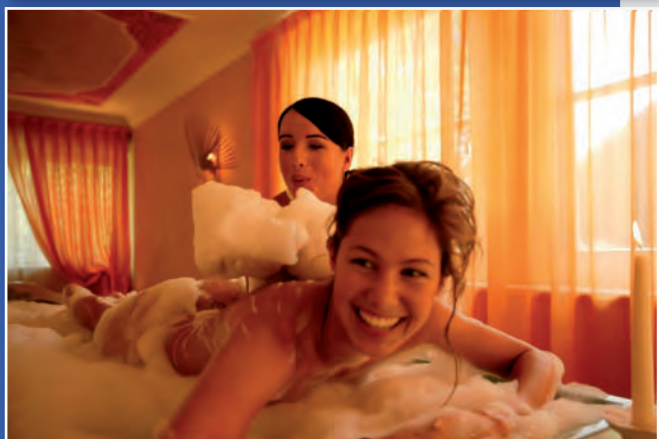
Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

TURIZAM

ZDRAVLJE I TURIZAM

Razmišljate li o zdravlju kada se spremate otići na zasluženi dopust? Siguran sam da razmišljate... Posebice ako ste prešli onu magičnu starosnu granicu i ušli u četrdesete godine života. Međutim, u zdravlje treba ulagati cijeloga života, a tijekom dopusta, blagdana, vikenda, trebamo spojiti dobre osjećaje s dobrim zdravljem i krenuti u vrhunske užitke aktivnog i wellness turizma na destinacijama po Hrvatskoj. Zdravlje i turizam neraskidivo spajaju sreća i radost, jer svi mi želimo uživati u prirodi, dobroj hrani i ugodnim pićima, a sve je to – život!

Što preporučiti nekome tko je u potrazi za idealnim mjestom za odmor i preporod duše i tijela? To već ovisi o mnoštvu faktora i afiniteta svake osobe. Volite li šetati zelenim livadama tražeći malu bijelu lopticu za golf, boraviti u ugodnim toplicama grijući tijelo termalnim vodama s provjerenih i dokazanih stoljetnih izvora, ili ako vam baš nedostaje topline iz prirode, dopustiti sunčanim zracima da vas prožimaju i vraćaju iskonsku energiju. Još od pamtivijeka su redovnici pavlini ili franjevci, koji su najviše zbog pomaganja puku proučavali pučku medicinu, uzgajali ljekovito bilje, te tako posvećivali pozornost ljekarništva, koje je ukazalo put zdravstvenog turizma u svom najkonkretnijem obliku. Možda se upitate – kako to? Zar nije turizam najprije nastao kada ste poželjeli pomoći samome sebi i to tako što ćete poći u potragu za lijekom za svoju bol, najprije fizičku, a evo danas sve češće i duševnu. Od prvobitnih priručnih ljekarni, do današnjih suvremenih medicinskih i spa centara, ljudi su se zadovoljni vraćali kući. Uvijek s nostalgijom za egzotičnim mjestima koja bi prethodno pohodili. Vrlo pogodna i zdrava mediteranska klima, čist zrak i kristalno čisto more, te netaknute i osebujne prirodne ljepote Hrvatske, stoljećima su činili ovu zemlju prestižnom turističkom destinacijom i kada je zdravlje u pitanju.

Tako smo danas došli do nekih novih terapija po kojima i dominiramo u svakom smislu, recimo kao što je thalassoterapia. To je primjena fizičkih i kemijskih čimbenika mora i primorja, ne samo za liječenje već prvenstveno za preventivu i očuvanje dobrog zdravlja. Uporaba svježje morske vode potiče izmjenu minerala i toksina između tijela i vode i zato se mi osjećamo tako dobro plivajući i šecujući pokraj mora. Vrhunska lječilišta talasoterapijom postoje u Crikvenici, Opatiji, Rovinju i Velom Lošinj. Tu su također i masaže, hidroterapije, balneoterapije, u hrvatskim toplicama tretmani ljekovitim blatom, šetnice zdravlja, ali i ono najvažnije – dobri ljudi, mir i blagostanje.

Na kraju treba dodati – ukoliko želimo izgledati dobro, zdravo, biti veseli i zadovoljni, moramo si pronaći neku mjeru zdravoga života, uvesti mnoge dobre navike. Možda je to teško usvojiti dok smo mladi i kada nam je sve lijepo i lako, međutim zdravlje se čuva i štiti od malena, kako bismo kasnije tijekom života također mogli uživati u svemu kao i kada smo bili mladi. Turizam je nešto šta nas uvijek inspirira na dobro, zato budite zdravi, snažni, lijepi i dobri i zračite pozitivno na sve okolo sebe. Dobro se uvijek dobrim vraća, a u Hrvatskoj je uvijek dobro biti turist i stjecati zdravlje i sreću.

Piše: Marjan Antić
urednik web-portala
www.dobrodosli.net

Zato znajte da ste uvijek dobrodošli u Hrvatsku, kao i na naš web-portal s imenom – www.dobrodosli.net

AKTUALNO

Održana treća sjednica Sportskog odjela HNV-a

Nastup na Svjetskim hrvatskim igrama . 6

TEMA

Program VCC Neispričane priče

Naslijeđe ratne prošlosti u Vojvodini .. 8-9

Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u školama u Srijemu

Iskorak 14-15

INTERVJU

Josip Jurca, dirigent i umjetnički voditelj Velikog tamburaškog orkestra

Pedeset godina s tamburom 12-13

SUBOTICA

Sa sjednice Skupštine Grada

Ne odustaje se od kapitalnih investicija 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Dan polja strnih žita u Somboru

Žuta hrđa umanjila prinos..... 24-25

KULTURA

Film o Iliji Okrugiću prikazan i u Subotici

Oživljavanje djela znamenitog stvaraloca 30

SPORT

Anita Žanić, koordinatorica selekcije Hrvata iz Srbije

Nastupit ćemo unatoč teškim financijskim uvjetima 55

Humorom protiv tabloidizacije

Kažu kako su dobro uređene i sretne one zemlje u kojima građani niti ne znaju tko su im lideri, predsjednici, premijeri, ministri... Možda je to malo i pretjerivanje, ali zasigurno ima i neke istine u tome. Mi (i) po tom kriteriju ne spadamo u dobro uređene i sretne zemlje. Ako i ne želimo, svaki dan nas mediji bombardiraju jednim te istim, dobro poznatim likovima i pričama. Naravno da ćemo obratiti pozornost na to - što govori premijer, ili što govori predsjednik države - jer to su ljudi koji vode ovu zemlju. Pa ipak, svaki dan po nekoliko puta slušati što je to premijer rekao, pa zatim komentare o tome kako je to rekao - je li sklopio ili nije sklopio ruke, je li bio nasmijan ili ozbiljan, previše je. Pogotovu ako rečenice koje slušamo iz dana u dan sve više nalikuju tek nekoj dimnoj zavjesi koja zamagljuje sve stvarne probleme koji opterećuju ovo društvo.

Ne pomaže tu ni kablenska televizija, ni mnoštvo TV postaja. Svugdje manje-više ista priča, ista slika. U fokusu su isti akteri, a pravih pitanja i pravih odgovora je malo. Je li tome kriva cenzura ili autocenzura - ovih je dana također aktualna tema. Bez cenzure nema niti autocenzure, kažu jedni. Drugi kažu - nedostaje novinarske hrabrosti. U svakom slučaju, barem jednim dijelom je odgovornost za tabloidizaciju - u prijevodu zaglupljivanje, trivijalizacija i obesmišljavanje javnog života - i na samim medijima. Naime, teze o posvemašnjoj tabloidizaciji medija u Srbiji, nedavno je ocijenjeno, zahvatile su sada i cijelo društvo. No, to može biti i dobra vijest, sada se više ne može dalje. Ako su tabloidizacija, traganje za senzacijama, vulgarnost i bizarne priče postali toliko očiti, stvari se (bar se nadamo) moraju mijenjati.

Čudno li je onda da se u takvoj svopćoj tabloidizaciji, u pojedinim humorističnim programima poput *Državnog posla* ili *24 minuta sa Zoranom Kesićem*, mogu, zaodjevene u dobar humor, više čuti ozbiljnije analize i sagledavanje stvarnosti, nego li u tzv. ozbiljnim emisijama? U susret ljetu zato donosimo od ovog broja prikaze vrlo kvalitetnih i uspješnih humorističnih serijala na domaćim televizijama.

Kako je to pjevala **Josipa Lisac** »i u mraku katkad nikne divan cvijet«...

A u prilog otvaranju tabu tema u Srbiji donosimo priču o »neispričanim pričama«. Priču o projektu jedne nevladine udruge koja nastoji premostiti jaz između nedostupnosti informacija koje govore o različitim kršenjima ljudskih prava u Vojvodini i nezainteresiranosti medija za ove teme. S jednom opaskom, veliki dio tih priča je ispričan na stranicama knjige **Marka Kljajića** »Kako je umirao moj narod«, zatim na stranicama našeg tjednika i časopisu prognanih Hrvata *Zov Srijema*. Međutim, nije ih imao tko čuti. Upravo je zato vrijednost ovoga projekta veća jer dolazi iz većinskog naroda i ima za cilj ove priče, s margina, staviti u fokus šire javnosti, kako bi sjećanje na ove događaje iz bliske prošlosti pripadnici hrvatskog naroda mogli podijeliti s većinskim narodom s kojim su dijelili ili i danas dijele prošlost, sadašnjost i budućnost.

J. D.

ODRŽANA TREĆA SJEDNICA SPORTSKOG ODJELA HNV-A

Nastup na Svjetskim hrvatskim igrama

Pod predsjedavanjem koordinatora **Petra Kuntića**, u ponedjeljak 16. lipnja u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici održana je treća sjednica Sportskog odjela krovne institucije Hrvata u Srbiji. Dnevni red je imao samo jednu točku, koja se bavila predstojećim nastupom hrvatskih sportaša s ovih prostora na Svjetskim hrvatskim igrama, koje će biti održane u Zagrebu od 22. do 27. srpnja ove godine.

»Započinjući realiziranje nastupa hrvatskih sportaša iz Srbije na Svjetskim hrvatskim igrama donijeli smo odluku kako nećemo utrošiti niti dinara iz fondova HNV-a, nego ćemo se nastojati snaći za potrebna financijska sredstva. Uspjeli smo prikupiti dovoljno za nastup petnaest sportaša i sportašica, te putovanje nekoliko članova našeg izaslanstva koje će predstavljati Hrvate iz Srbije. S obzirom

da je u jednom trenutku zbog visokog iznosa kotizacije od 250 eura po pojedinom sudioniku naš nastup došao u pitanje, možemo biti zadovoljni kako smo u konačnici ipak uspjeli osigurati dovoljno sredstava za dostojno predstavljanje Hrvata s ovih prostora. Nastup na Svjetskim hrvatskim igrama, koje su svojevrsna hrvatska Olimpijada, velika je stvar za predstavljanje i afirmaciju hrvatske manjinske zajednice u Srbiji«, istaknuo je Kuntić.

Sjednici su nazočili članovi Sportskog odjela HNV-a iz Bača,

Rume, Sombora i Subotice, te koordinatorica nastupa Hrvata iz Srbije na Hrvatskim svjetskim igrama **Anita Žanić**.

Na koncu je usvojen prijedlog o inicijativci za organiziranje međunarodnog memorijalnog

malonogometnog veteranskog turnira **Dujo Runje**, koji bi se igrao u spomen na istaknutog društveno političkog djelatnika i pokrajinskog zastupnika DSHV-a.

D. P.

Dan državnosti Republike Hrvatske

Sjedećeg tjedna 25. lipnja Republika Hrvatska proslavlja Dan državnosti, kojim se obilježava povijesna odluka Sabora donesena istoga datuma 1991. godine o pokretanju postupka razdruživanja od ostalih jugoslavenskih republika. Ovoj je odluci prethodila takva odluka građana Republike Hrvatske iskazana na referendumu održanom 19. svibnja 1991. godine.

Povodom Dana državnosti i Dana oružanih snaga, veleposlanik RH u Beogradu **Gordan Markotić** sa suprugom danas, 20. lipnja, priređuje prijem u Hotelu *Crowne Plaza* u Beogradu. Generalni konzul RH **Dragan Đurić** sa suprugom priredit će prijem ovim povodom u ponedjeljak 23. lipnja u Hotelu *Galleria* u Subotici.

SJEDNICA POKRAJINSKOG STOŽERA ZA IZVANREDNE SITUACIJE

Sumirane aktivnosti i troškovi obrane od poplava

»Pokrajinski stožer za izvanredne situacije sazvali smo da sumiramo aktivnosti u ovih mjesec dana iza nas i da, što je najvažnije, zbrojimo troškove obrane od poplava i osiguramo sredstva za njihovo pokrivanje. Prema procjenama, oni iznose oko 300 milijuna dinara«, izjavio je komandant Pokrajinskog stožera za izvanredne situacije **Goran Ješić** na sjednici Stožera 16. lipnja, i naglasio da je još važnije da se u idućih nekoliko mjeseci osiguraju i dodatna sredstva za remont crpnih postaja i pumpi, reparaciju oštećenih nasipa i obnovu korištene mehanizacije. Za sve to je potrebno još oko 800 milijuna dinara.

Načelnik Pokrajinskog stožera za izvanredne situacije **Đorđe Babić** je pozitivnim ocijenio rad Pokrajinskog stožera i rekao da je uspjeh u reagiranjima u izvanrednim situacijama moguć samo kada se redovito ulaže i kada se sinhronizirano i stručno radi, a Goran Ješić je naveo da je za uspješnu obranu Srijema od poplava prije svega zaslužna struka, odnosno *Vode Vojvodine* i druge vodoprivredne organizacije.

PROSLAVA DANA DRŽAVNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE U ZEMUNU

Ponosni i sretni zbog Domovine

Iz godine u godinu sve je brojnija posjećenost i ljudi su se ovdje počeli oslobađati straha, jer je ovdje u Zemunu poslije Domovinskog rata bilo teško biti Hrvat, rekao je Zvonimir Rajković

Već tradicionalno, u Zemunu je i ove godine svečano proslavljen Dan državnosti Republike Hrvatske. Obilježavanje ovog značajnog datuma za hrvatsku nacionalnu zajednicu koja živi na ovim prostorima, počelo je 15. lipnja svečanim euharistijskim slavljem u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu. Svečanu misu predvodio je srijemski biskup **Đuro Gašparović** u koncelecijaciji sa župnikom i dekanom u Zemunu **Jozom Dusparom**, te svećenicima i redovnicima iz Beogradske i Srijemske nadbiskupije. Misnom su slavlju nazočili osim velikog broja vjernika iz Zemuna i ostalih mjesta i veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Markotić** sa suradnicima i dje-latnicima u Veleposlanstvu.

NE CVATU NAM RUŽE

Riječi pozdrava svim nazočnim vjernicima i gostima uputio je župnik Jozo Duspara, ističući kako su svi zajedno ponosni i sretni zbog domovine koju imaju, koja je danas članica Europske unije: »Hrvatski narod je sretan što može slaviti ovaj dan i ovdje gdje živimo. Mi smo kao Hrvati veoma ponosni na svoj identitet i što živimo odgovorno i ono što najviše želimo jest mir na ovim prostorima«. Prije početka svete mise biskup Gašparović je izrazio zadovoljstvo što se Dan državnosti proslavlja na svetkovinu Presvetog Trojstva: »Bog je onaj koji ljubi i želi zajedništvo s nama. Isus je most preko kojeg Bog dolazi i pomaže i preko kojeg mi dolazi-

mo Bogu. To predstavlja težnju za zajedništvom, za solidarnošću i poprima neslućenu dubinu. Poziv na zajednički život je trag Presvetog Trojstva, a zajedništvo, kako crkveno tako i društveno, treba podržavati. Puno toga nas Hrvate drži na ovim prostorima: mnogi književnici, učenjaci, kulturolozi, znanstvenici, hrvatske kulturne udruge. Svi su oni dični predstavnici našeg naroda, koji su stvorili najdivnija djela za naš hrvatski narod koji je stoljećima stvarao našu kulturu i umjetnost. Moramo biti svjesni zajedništva sa svojim Stvoriteljem, a kroz povijest nosimo sve ono što su nam ostavili naši preci u baštinu. Samo tako postajemo dostojni imenitelji njihovih djela«, rekao je tijekom propovijedi biskup Gašparović.

Nazočnim vjernicima i gostima obratio se i veleposlanik u Veleposlanstvu Republike Hrvatske Gordan Markotić: »Još jedan Dan državnosti je pred nama i drago mi je što se praksa obilježavanja tog datuma ustalila ovdje u Zemunu. Od prošlogo-

Dar veleposlaniku Makoviću grb od crvenih i bijelih ruža

dišnje proslave Dana državnosti situacija je, što se tiče ekonomije, dosta ozbiljna. Ne cvatu nam ruže, ali treba da nam svima bude drago što je Hrvatska članica EU i što smo u krugu odabranih zemalja Europe«. Članica zajednice školskih sestara franjevki u Zemunu **Ozana Gucić** uručila je tom prigodom veleposlaniku simbol hrvatske države, šahovnicu isprepletanu od crvenih i bijelih ruža.

OTVORENA VRATA

Poslije misnog slavlja, u prostorijama Zajednice Hrvata Zemuna **Ilija Okrugić** i Društva mladeži održan je prigodan kulturno-umjetnički program u kojem su sudjelovali u svojstvu domaćina zbor *Odjek* i gosti HKPD *Tomislav Golubinci*, sa

svojim tamburaškim orkestrom. Kako su istaknuli organizatori, Društvo mladeži iz Zemuna, ova se manifestacija održava već sedam godina u tom gradu, od osnutka 2007. godine: »Mi smo glavni organizatori jer budućnost ostaje na mladima, a najbitnije je da i oni to shvate i u budućnosti obilježavaju naše značajne datume. Ova je manifestacija od velikog značaja za hrvatsku nacionalnu zajednicu na ovim prostorima«, rekao je **Miroslav Lečer**, predsjednik Društva mladeži iz Zemuna. Kako ističu, od prvog obilježavanja Dana državnosti u Zemunu primijećen je izvjestan pomak, jer je tada bilo nazočno samo oko 10 ljudi: »Počeli smo ovaj dan obilježavati sa zatvorenim vratima crkve, a danas je puno drugačije i sve više naroda dođe na ovaj dan. Iz godine u godinu sve je brojnija posjećenost i ljudi su se ovdje počeli oslobađati straha, jer je ovdje u Zemunu poslije Domovinskog rata bilo teško biti Hrvat«, rekao je **Zvonimir Rajković**, predsjednik Zajednica Hrvata – *Ilija Okrugić* iz Zemuna. I kako nam na kraju razgovora ističu, osnovni cilj ove manifestacije, koja je vremenom postala i središnja, jest povezivanje s matičnom državom Hrvatskom, iako u svom kalendaru obilježavaju i ostale datume, značajne za hrvatsku nacionalnu zajednicu.

Suzana Darabašić

Članovi Društva mladeži iz Zemuna

PROGRAM VCC NEISPRIČANE PRIČE

Naslijeđe ratne prošlosti u Vojvodini

Web platforma Neispričane priče i informacije koje kao svojevrsna medijateka ona nudi premostit će jaz između nedostupnosti informacija koje govore o različitim kršenjima ljudskih prava u Vojvodini i nezainteresiranosti medija za ove teme s jedne strane i potrebe razvijenog građanskog društva da takve događaje pamti, kaže direktor VCC Željko Stanetić

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Misija Vojvođanskog građanskog centra (VCC) jest afirmacija vrijednosti otvorenog građanskog društva s jasno definiranim prioritetima u pogledu promoviranja i zaštite ljudskih prava, te razvijanje kritičkog dijaloga o događajima tijekom devedestih godina u regiji i uključivanje mladih u društveno-političke procese kroz omladinski aktivizam.

VCC je počeo s radom i na projektu pod nazivom *Neispričane priče*, kojim se nastoje osvijetliti slučajevi masovnih kršenja ljudskih prava, koji su se dogodili na teritoriju Vojvodine tijekom devedesetih godina prošloga stoljeća. O ovome programu smo razgovarali s direktorom VCC-a Željkom Stanetićem.

HR: Kako je nastao program *Neispričane priče*?

Može se reći da je sam program nastao i prije formalnog početka rada Vojvođanskog građanskog centra, kao neovisne organizacije. Naime, ljudi koji čine VCC su mlade osobe koje su tijekom prethodnih desetak godina sudjelovale u različitim programima organizacija i institucija u regiji koje se bave ljudskim pravima ili tranzicijskom pravdom i u njima stjecali znanja kojima su nadogradili ona steče-

na u formalnom sustavu obrazovanja. Ono što im je svima, kao Vojvođanima, zapalo za oko, jest da u Vojvodini postoji izrazito mali broj organizacija koje se bave temama naslijeđa ratne prošlosti – pogotovo dešavanjima u samoj Vojvodini. Mapirali smo one teme i oblasti koje smo smatrali najvažnijim i poslije izvjesnog vremena konzultacija s različitim stručnjacima dali okosnicu ovom programu, koji se za sada sastoji iz tri odvojene priče i predstavlja temelj našeg rada. Priče o prisilnim mobilizacijama izbjeglog civilnog stanovništva u Vojvodini, protjerivanju stanovnika hrvatske nacionalnosti iz Vojvodine i priče o antiratnim pokretima u Vojvodini.

HR: Koji je osnovni cilj ovog programa?

Web platforma *Neispričane priče* (www.neispriчанeprice.com) i informacije koje kao svojevrsna medijateka ona nudi premostit će jaz između nedostupnosti informacija koje govore o različitim kršenjima ljudskih prava u Vojvodini i nezainteresiranosti medija za ove teme s jedne strane i potrebe razvijenog građanskog društva da takve događaje pamti. *Neispričane priče* kao svoj osnovni cilj imaju dekonstrukciju zaborava i očuvanje sjećanja na bitne događaje

iz bliske prošlosti u kolektivnoj memoriji stanovništva, kao jedan od osnovnih preduvjeta neponavljanja.

HR: Čemu doprinosi program *Neispričane priče*?

Kao što sam već spomenuo, sam program doprinosi dekonstrukciji nametnutog zaborava. Ukoliko posmatramo reakciju osoba koje nikada nisu čule za ova dešavanja, nakon što saznaju za njih, jasno je da taj zaborav o kome govorim nije došao kao spontana i neminovna stvar naše opće nezainteresiranosti za to što se dešavalo ljudima oko nas. On jeste konstrukt, jedan od mnogih u koji su kao u stroj ubačeni svi koji žive u našoj poslijeratnoj regiji. Duboko vjerujemo da program *Neispričane priče*, projekti koji se trenutno realiziraju u okviru njega, ali i oni koji nas očekuju u narednom periodu, doprinose izgradnji odgovorne kulture sjećanja.

HR: Do sada je urađen prvi dio programa – priča o nasilnim mobilizacijama civilnog stanovništva izbjeglih sa zaraćenih područja Hrvatske i Bosne i Hercegovine u Vojvodinu i Srbiju tijekom

1995. Kada se projekt počeo realizirati?

Priča o prisilnim mobilizacijama onih koji su kao civili tijekom devedesetih izbjegli sa zaraćenih područja Hrvatske i Bosne i Hercegovine, simbolički nazvana *Ukradena sloboda*, prva je koju smo realizirali u okviru ovog programa. Može se reći da na njoj s još nekoliko kolega, radim više od nekoliko godina, iako je sam projekt formalno započet u svibnju prethodne godine. Naime, VCC je 2011. producirao istoimeni dokumentarni film koji je odnio prvo mjesto na natječaju novosadskog Centra za ratnu traumu, te doživio izrazitu zapaženost u javnosti i tako otvorio mali prostor za ove teme koje se inače uvek nalaze na marginama interesiranja. U jednogodišnjem periodu istraživanja naših četvero istraživača razgovaralo je s više od stotinu različitih pojedinaca i posjetilo više od 50 mjesta u Vojvodini. Prvenstveno, mislim na direktne žrtve prisilnih mobilizacija i članove njihovih obitelji, a zatim i na svjedoke ovih događaja, novinare i novinarku koji su se bavili ovom temom, pravnike i pravnice, psihoterapeute, aktivistice i

aktiviste nevladinih organizacija. Željeli smo pružiti priliku da se razumije kontekst ovih događaja, tako što smo dostupne informacije o njima prikupili, sistematizirali, a zatim i ponudili svim građanima i građankama.

HR: Zna li se broj mobilizarnih pod prisilom?

U narednom periodu planiramo proizvesti još jedan dokumentarni film, koji bi na neki način i zaokružio naš cjelokupni rad na ovoj temi. Za nas je to veoma značajno, budući da smo poslije dugo vremena uspjeli koliko-toliko aktualizirati pitanje o ljudima kojima su veoma grubo prekršena osnovna prava. Točan broj onih koji su mobilizirani pod prisilom, uz upotrebu psihičke i fizičke torture, kao i drugi brojevi koji su nam godinama skrivani, nije jasno utvrđen. Ono što je sigurno izvan svake sumnje, jest da se radi o više od pet tisuću ljudi koji su nakon nekoliko godina provedenih u ratnim okolnostima, nekad samo nekoliko sati nakon pristizanja u Srbiju bili sustavno lovljeni uz saznanje i direktnu naredbu državnog vrha kako bi se vratili na borbene linije. Odbijanje je podrazumijevalo odvođenje u takozvani kamp za obuku **Željka Ražnatovića** u Erdutu u kome je često počinjao novi pakao za ove ljude.

HR: Imaju li ti ljudi potrebu javno ispričati svoje priče?

Neki od prisilno mobiliziranih iskoristili su svoje pravo i, prvenstveno uz pomoć Fonda za humanitarno pravo iz Beograda, uspjeli su dobiti tužbe protiv države Srbije i određenu simboličku materijalnu odštetu. Ali ukoliko promatramo cijelu grupu ovih ljudi, taj broj je ipak zanemariv. Nakon 2005. godine, mogućnost da slični postupci budu pokrenuti iščezla je.

S druge strane, zakoni države Srbije ovu kategoriju stanovnika ne prepoznaju kao civilne žrtve rata (kao ni mnoge druge) i tu se začarani krug završava. Jednostavno, političke elite od

demokratskih promjena na ovamo nisu imale senzibiliteta napraviti jasan korak institucija države prema ovim ljudima i oni su danas tamo gdje su bili i pre dvadeset godina, bez podrške koja im je prijeko potrebna. Ono što smo vidjeli u prethodnoj godini jest to da oni imaju potrebu ispričati svoju priču i potrebu da njihova patnja bude priznata, a da je u prethodnom periodu bilo malo onih koji su željeli čuti ih.

HR: Kada počinje realizacija druge priče, priče o protjerivanju hrvatskog stanovništva iz Vojvodine? Približite čitateljima na koji način će se realizirati ova priča i u kom periodu i na koji će način će biti predstavljena?

Drugi projekt u okviru programa *Neispričane priče*, o protjerivanju hrvatskog stanovništva iz Vojvodine pod nazivom *Nepodobni građani*, započeli smo u svibnju ove godine. Sam projekt bit će realiziran po veoma sličnoj metodi kao prethodni. Prvi koraci podrazumijevaju prikupljanje dostupne sudske i medijske građe koja se veže za ove događaje, a zatim počinje period u kome se prvenstveno posvećujemo razgovorima s onima koji su posredno ili neposredno vezani za ova dešavanja. Iako je do problema u pojedinim mjestima dolazilo i prije, za jedan od krucijalnih događaja se smatra javno čitanje spiskova nepoželjnih građana hrvatske nacionalnosti na stranačkom skupu koji je organizirala Srpska radikalna stranka, na čijem je čelu bio **Vojislav Šešelj**, 6. svibnja 1992. u srijemskom selu Hrtkovci. Ubrzo nakon ovog događaja stanovnici Hrtkovaca, ali i mnogih drugih mjesta u Srijemu, počinju dobivati anonimne poruke obojene prijetnjama, stvara se ozračje zastrašivanja i neizvjesnosti. Ubrzo, ti činovi prelaze u otvorene aktove nasilja, kakvi su bacanje eksplozivnih naprava ili pucanje iz vatrenog oružja po kućama i stanovima vojvođanskih Hrvata. Stoga će nam prvi cilj biti ona mjesta u

kojima su ove pojave bile najizraženije, a osim Hrtkovaca tu su i Slankamen, Kukujevac, Šid, Ruma. Za razliku od prethodnog projekta, istraživanje u okviru ovog bit će provedeno i na teritoriju Hrvatske, budući da se najveći broj onih koji su napustili svoje domove danas nalazi tamo. Nakon jednogodišnjeg perioda, svi prikupljeni podaci i snimljeni intervjui će nakon obrade biti postavljeni na platformu *neispričanepriče.com*, a polovicom iduće godine očekujemo i tiskanu publikaciju pod nazivom *Nepodobni građani*, koju će pratiti multimedijalni paket s audio i video izjavama svih s kojima budemo razgovarali. U našem radu se dosta oslanjamo i na informacije koje nam ponude građani koji čuju za naš rad, pa ih i ovim putem pozivam da nas kontaktiraju ukoliko imaju neku informaciju ili dokument koji bi nam mogao koristiti ili osobnu priču koju žele podijeliti. Radi neponavljanja, uspostavljanja i očuvanja kulture sjećanja, ova platforma će predstavljati objedinjeno mjesto pamćenja na ljude i događaje iz vremena *nepodobnih građana*.

HR: Danas je u Vojvodini visok stupanj pravne zaštite prava nacionalnih manjina, ali čini mi se da vlada većinsko mišljenje da se na ovim prostorima ništa loše nije događalo. Je li to tako?

Ukoliko promatramo razmjere stradanja ljudi u nekim drugim dijelovima bivše Jugoslavije možemo reći da je slika ovdje bila mnogo bolja. Međutim, to ne znači da se na teritoriju Vojvodine nisu dešavala veoma gruba kršenja ljudskih i manjinskih prava. U Vojvodini se provodila prisilna mobilizacija, u Vojvodini se dešavalo sustavno zastrašivanje manjinskog stanovništva, u Vojvodini su postojali logori za zatvorenike. Na kraju krajeva, razaranje Vukovara započeto je baš iz Vojvodine. Na prvi pogled, stvarnost nam jest obojena neznanjem, što i nije čudno imajući u vidu da su na

pozicijama moći često bili oni koji su direktno ili indirektno bili umiješani u neke od događaja o kojima govorimo u programu *Neispričane priče*. Međutim, ukoliko se svatko od nas zamisli na pet minuta shvatit će da u svom okruženju ima nekog tko je bio žrtva ovih dešavanja, nekog tko je sam stradao, izgubio člana obitelji ili prijatelja – a tada sve priče o tome kako se *ovdje ništa nije dešavalo* padaju u vodu.

HR: Koliko nevladin sektor može utjecati na izgradnju odgovornog odnosa prema prošlosti?

Ukoliko promatramo period od završetka sukoba do danas, nevladin sektor zapravo jedini i pokušava utjecati na izgradnju odgovornog odnosa prema onome što se dogodilo, prvenstveno činjenicama koje nudi, a zatim i podsjećanjem. Predstavnici države su u tom procesu češće bili oponent nego partner, zbog čega smo i izgubili gotovo dva desetljeća. Da ne izgleda sve tako crno, može se reći da je izvjestan napredak u svakoj od novonastalih država primjetan, ali svaka od njih je i dalje veoma daleko od ozbiljnog i odgovornog odnosa prema tom naslijeđu koje nam sjedi na ramenima.

HR: Jesu li mediji za različite slučajeve kršenja ljudskih prava u Vojvodini?

Apsolutno, pogotovo ukoliko govorimo o mainstream medijima. Postoji izvjestan broj dnevnih i tjednih novina i portala koji se tradicionalno bave i ovakvim temama, ali je taj broj jako mali. Mediji, pritom prvenstveno mislim na javne servise, moraju pokazati odgovornost i dio svog programa posvetiti ovim temama kako bi dali svoj doprinos cijelom procesu suočavanja s onim što se dogodilo. U tom svjetlu, pohvale mogu otići Radioteleviziji Vojvodine koja u posljednjem periodu u svojim programima značajan prostor daje sadržajima koje se bave problematikom naslijeđa devedesetih godina.

FESTIVAL PAMETI – TRASIRANJE BUDUĆNOSTI

Sadašnjost je šansa mladih

*Inovativnost mladih preduvjet je društvenog blagostanja **

*Naši životi i budućnost ovise o konkurentnosti i kreativnosti * Inovatori su vlasnici budućnosti*

Skupština AP Vojvodine bila je u subotu mjesto susreta bezgranične kreativnosti. Naime, vrhovno tijelo pokrajine bilo je domaćin četvrtog *Festivala pameti*, projekta koji se odvija pod pokroviteljstvom Pokrajinske vlade, u organizaciji Tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice.

Organizatori su ponosni što im je uspjelo okupiti predstavnike 8 država (Srbija, Hrvatska, Mađarska, Rumunjska, Slovačka, Češka, Austrija, Italija), 11 regija i 20 gradova, a nagodinu se planira proširenje projekta i na BiH, Bugarsku, Poljsku...

Slogan *probudi svoju kreativnost – razmišljaj inovativno* zapravo odslikava neograničen potencijal samoizražavanja na predlošku slagalice *Doris Zdravka Živkovića*. Kroz rad s tim osnovnim *alatom* održane su kreativne radionice diljem regije, a ova je igra prije 5 godina od strane časopisa *Games* proglašena za najbolju slagalicu na svijetu.

ZNANJE SE ISPLATI

Protekle se subote okupilo 70 najkreativnijih učenika među ukupno 1200 sudionika, kojima su temeljem odluke međunarodnog žirija podijeljene nagrade tijekom druženja u glavnom gradu pokrajine. Za mnoge je to bio prvi posjet Vojvodini i Novom Sadu, a kreativnost se pretvorila u druženje i prijateljstvo. Potporu mladima te prekograničnom izražavanju inovativnosti i kreativnosti pružili su i diplomatski predstavnici sudionika.

Potpredsjednik Skupštine AP Vojvodine **Milivoj Vrebalov** otvorio je skup ukazavši kako se rad i znanje na duge staze jako isplate. Pokraj toga, inovativnost mladih je preduvjet da društvo bude bogato, a to su i sloboda mišljenja, sloboda kretanja, sloboda ideja. Stoga je po njegovim

Pokrajinski tajnik za međunarodnu suradnju i lokalnu samoupravu **Branislav Bugarski** poručio je mladima kako su oni manjina. »Vi ste manjina. Vaš glavni cilj je uvući u tu manjinu što više ljudi. Vi ste manjina jer ne samo što znate, već i umijete primijeniti vlastitu kreativnost.

skom stanovništvu. Za 30-40 godina možda niti jedno nacionalno gospodarstvo članica EU neće biti među prvih deset na svijetu – zorno su mladima predložili predstavnici pokrajinskih tijela.

Ovom svečanom događaju u Skupštini Vojvodine nazočili su i

riječima potrebna i spremnost da se zaštite inovacije i inovatori – vlasnici budućnosti: »Nema budućnosti bez znanja o prošlosti. Vi niste samo naša budućnost, već i sadašnjost. Sadašnjost je šansa mladih. Pružiti im ruku je zadaća institucija i političara«, rekao je Vrebalov. On je posebno istaknuo i zalaganja te posvećenost nastavnika i profesora u odgoju mladeži.

Vi ćete, premda manjina, biti kreatori dobrog života za većinu. Konkurentnost naših života i budućnost ovise o vašoj konkurentnosti i kreativnosti.«

Prema aktualnim projekcijama Europu očekuje pad gospodarskih indeksa. Osim pada obujma društvenog proizvoda, u vremenu ispred nas očekuje nas i pad zastupljenosti u svjet-

predstavnici diplomatskog kora: veleposlanik Rumunjske **Danijel Banu**, zamjenik veleposlanika Slovačke **Rastislav Kostilník**, generalni konzul Hrvatske u Subotici **Dragan Đurić**, prvi tajnik Veleposlanstva Mađarske **Varadi Emil** te šefica konzularnog odjela Veleposlanstva Češke **Veronika Senjukova**.

Paličko ljetno

IZVAN ŠABLONA

Tijekom pozdravnog govora, podtajnik za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice **Mato Groznica**, koji je u ime Tajništva i zadužen za realiziranje ovog projekta, osvrnuo se na kreativnost kao novu, izvanšablonsku dimenziju naobrazbe. Preporučio je mladima da slijede svoje snove, ubijede druge u vlastite kvalitete, njeguju samopouzdanje radi opće koristi, kako bi promijenili razvitak civilizacije te svoj osobni razvitak. »Napravite svijet boljim, kroz europsku suradnju, nastojanje da se ona širi povezivanjem regija i progresom kroz partnerstvo. A budućnost će svakako doći: bili mi spremni na nju ili ne«, rekao je Groznica.

Međunarodni žiri proglasio je **Maju Bobić** iz Rume pobjednicom ovogodišnjeg natjecanja, drugo mjesto osvojio je rad **Predraga Svilankovića** iz Stare Pazove, a trećeplasirana je **Dorina Kis** iz Mađarske. Kako najboljima, tako i drugima nagrađenim, bilo da su u pitanju škole ili pojedinci, Mato Groznica je uručio vrijedne nagrade koje je osigurala Pokrajinska vlada i Tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice.

VINKOVCI, OSIJEK I PULA

Iz Vinkovaca su u Novi Sad ovom prigodom po prvi put došli natjecatelji **Nikola, Krešimir** i **Ana**, predvođeni svojim gimnazijskim vjeroučiteljem **Dominikom Kalajdžićem**:

»Imali smo natjecanje u školi, sudjelovalo je mnogo učenika. Pozvani smo na susret s ostalim sudionicima. Shvatili smo ovu prigodu kao proslavu kreativnosti i susret, prigodu za uspostavljanje prijateljstva. Radujemo se druženju, posjetit ćemo svi skupa i Petrovaradin, a za Novi Sad smo čuli kako je lijep grad.«

Ravnateljica škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu iz Pule **Ljiljana Radoš** veli kako su na završnoj manifestaciji bili i lani, došli su sada, a planiraju sudjelovati i nagođinu. Ekonomska i upravna škola iz Osijeka je, pak, predvođena ravnateljicom **Lidijom Žaper** i voditeljicom **Dunjom Novak**, sada sudjelovala po prvi puta: »Uputio nas je **Hervoje Ambruš** iz subotičkog Generalnog konzulata Republike Hrvatske. Bili

smo oduševljeni dešavanjima i jako nam je drago što smo odlučili sudjelovati. Selekcija je išla na taj način da smo isključivo gledali tko želi sudjelovati. Sudjelovati nije teško, potrebna je samo dobra volja. Zadaci ne zahtijevaju specijalan napor, a sudjelovali su najbolji među najboljima« ističe ravnateljica.

Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Dragan Đurić toplo pozdravlja ovu manifestaciju i njene različite aspekte: »Ovo je značajna regionalna inicijativa koja doprinosi kreativnosti onih mladih ljudi koji trebaju pomoći regiji i Europi svojim budućim radom. Europa će dočekati bolja vremena, a mladi kreativci će biti iznimno potrebni, jer se ona demografski smanjuje. Sve kreativne kapacitete valja razvijati i sačuvati kako bi nam ostao prestižan epitet najbogatije zajednice država svijeta. Većina diplomatskih predstavništava podupire ovaj hvala vrijedan projekt.«

TEORIJA I PRAKSA

Autor prijedloška **Doris Zdravko Živković** još od 2000. godine izmišlja igrice. Počeo je kako bi svojim kćerima uljepšao djetinjstvo i potaknuo ih na kreativnost: »Kćeri su mi bile inspiracija za pravljenje igrica. Bile su znatiželjne te sam se bavio time. Naravno, neke su bile zanimljivije od drugih. Pravio sam kockice, nešto poput Lego kockica, a one bi ispljavale svoju maštu, a nakon toga se sve nadalje samo razvijalo. Sada mi je starija kćer upisala fakultet u Austriji. Umjesto ocjena na upisu su tražili da napravi test na kojem je ona zadovoljila. Upis se omogućuje s osvojenih 50 od mogućih 100 bodova, a ona je zabilježila 95 poena, tako da će dobiti i stipendiju uz besplatnu školarinu. To je značaj kreativnosti. Jer, sve se može naučiti, ali nije nužno 'bubati'. Važnije je naučiti kako koristiti znanje. Trošiti energiju na pamćenje činjenica koje se mijenjanju nije pametno. Ako nam trebaju činjenice, imamo internet da ih saznamo. Važnije je razvijati onu kreativnu stranu mozga koja nam omogućuje da se snalazimo u novim situacijama, to je kreativnost!«, kaže otac koji u praksi primjenjuje ovu životnu mudrost.

Nikola Perušić

Prije stotinjak godina su u staroj monarhiji bila popularna ljetovališta Ragusa, Abazia i Paligo Palus. To se nastavilo i u staroj Jugoslaviji. Dobrostojeći slojevi rado su hrlili u Opatiju i Dubrovnik, bisere Jadrana. Palić je ostao popularna destinacija, ali za lokalce. Subotica bi se sjatila na obale jezera. Dugo je trajao odjek odličnih gostiona, kavana, pjesme. Dečki i djevojke su se upoznawali i družili na štrandu, rasle su ljubavi, sudbine su se upotpunjivale. Zainteresirani su tramvajem ili biciklom lako odlazili izvan grada na mjesto opuštanja.

Usprkos teškim vremenima, rješenja za užitek je uvijek bilo. Siromaštva se ne treba stidjeti. Zapravo i sada se mnoge europske destinacije temelje na low-costu. Gdje bi bila EU i europske integracije da se kretanje nije otvorilo najširim masama, da nije bilo obaranja granica, da nije jeftinih letova, da se ne suzbija roaming, barijere, carine?

Na žalost, ne znam pratimo li mi Europu. Čini mi se da je naše ljetovalište u jako lošem stanju. Ne samo što nema sadržaja, što je bezidejno i opustjelo, čak nemamo niti čestiti javni WC na »ljetovalištu«. Problem je što smo izgubili život. I sunčani dani teško izmame više od 20 posjetitelja na plaži vikend naselja.

Ne kupam se u Paliću, nemam povjerenja. Ali, Sunce je izvor života, ima pijeska, prirode, povjetarca. Može se rekreirati, dobra glazba lijepo se čuje iz kavane Tikvickog. Doista se može uživati. Restoran *Fortuna* nudi solidne meni obroke za samo 300 dinara. Od dva obroka može se najesti tročlana ili manja četveročlana obitelj. Kod sladoledara Adžića kugla je 30 dinara, kao i na jeftinijim mjestima u gradu. Ali, Adžić nudi lokal na prodaju. Nakon 36 godina rada, mušterije su nestale. Nema nikoga.

Istodobno, statistika veli kako je gotovo svaki drugi dan po jedan stanovnik Subotice podigao ruku na sebe. Beznade se širi. Ne snalazimo se u svijetu liberalne potrošnje bez para.

Zaboravili smo uživati. Ispustili smo iz vida da radost ne potječe iz novca, već ljubavi. Ako nismo u stanju otići na tisuću kilometara daleku obalu Egejskog, Jadranskog, Jonskog ili Crnog mora kako bi ležaljku plaćali 5 eura a ručak 10, kao da iz osвете ne prihvaćamo ni besplatan Palić.

A život teče. Onima koji još nisu potonuli u agoniju. Palić, Dubrovnik i Opatija. To je davna prošlost koja se ne može oživjeti megalomanskim izivljavanjima naših planera. Prvo treba vratiti nadu ljudima, povratiti im radost. Ako netko želi samo profitirati na ovoj našoj sirotinji, to je passe. Palić će biti ili društvena kategorija ili ga uskoro niti neće biti na mapi.

N. Perušić

JOSIP JURCA, DIRIGENT I UMJETNIČKI VODITELJ VELIKOG TAMBURAŠKOG ORKESTRA U RUMI

Pedest godina s tamburom

*Zahvaljujući velikom entuzijazmu i prijateljstvu s tamburom, ta ljubav prema glazbi traje i danas * Najveće mi je zadovoljstvo što sam uspio oformiti čak tri orkestra u Rumi * Meni je glazba uvijek bila i ostala na prvom mjestu*

Razgovor vodila: Suzana Darabašić

Hrvatsko prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Rume održalo je u subotu 7. lipnja u Velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi redoviti godišnji koncert, koji je bio u znaku obilježavanja 111 godina postojanja društva, kao i 50 godina umjetničkog rada dirigenta i umjetničkog voditelja Velikog tamburaškog orkestra **Josipa Jurca**. Povodom obilježavanja tog jubileja razgovarali smo s umjetničkim voditeljem Velikog tamburaškog orkestra u Rumi Josipom Jurcom, koji je veći dio života proveo s tamburom, a također veliki dio sebe uložio u rad s djecom i učenju sviranja na tamburi. Ta su djeca danas članovi triju tamburaških orkestara u Rumi i jedni su od najuspješnijih u Vojvodini, u dosadašnjem višedecenijskom radu.

HR: Kakav je bio vaš prvi susret s glazbom?

Prvi susret s glazbom bio je jako rano. Još kao četverogodišnji dječak počeo sam svirati harmoniku. Podučavala me je sestra od tetke i kako je tada nisam mogao držati na ramenima, harmonika je bila na stolu,

a sestra ju je razvlačila. Sestra me je naučila i prvim notama, iako tada još nisam znao ni čitati ni pisati, tako da često kažem kako sam prvo naučio note, tek poslije slova. Kada sam krenuo u četvrti razred osnovne škole, zajedno sa **Stjepkom Gutom**, danas najboljim bijelim sviračem na svijetu, pokušali smo zajedno upisati Muzičku školu, međutim nisu nas primili jer po njihovu mišljenju nismo imali sluha. Tada su me roditelji dali na privatne sate glazbe, kod ruskih emigranata profesora **Nikole i Tamare Krutikov**, kod kojih sam išao nekih 5-6 godina, gdje sam dobio dobru osnovu za samoobrazovanje. Moja velika ljubav prema glazbi izrodila je i to da smo jako rano Stjepko Gut i ja napravili u jesen 1964. godine orkestar, kada smo zajedno počeli svirati na igrankama, koje su u to vrijeme bile najpopularniji i najmasovniji vid zabave. Pojavom električnih gitara i *Beatlesa* počinjem svirati gitaru. To je bilo vrijeme siromaštva, tako da nismo imali tehničku opremu, čak ni gramofon niti magnetofon, s kojih bismo mogli slušati glazbu. Nove pjesme nau-

čili smo tako što smo išli u kino gdje se tada prikazivalo dosta glazbenih filmova.

HR: Kad ste se priključili radu HKPD »Matija Gubec« u Rumi?

Osnutkom Festivala amaterskih društava Vojvodine u Rumi, ukazala se potreba da Ruma ima jedan veliki tamburaški orkestar. Te 1964. godine priključio sam se društvu s tamburom, a te godine udruga je imala mali tamburaški orkestar, pa se priključilo još tridesetak djece koji su počeli svirati tamburu. Priključio sam se toj skupini kada su djeca ovladala osnovnim znanjem sviranja tambure i počeo svirati prim. Tada su i nastali prvi aranžmani pisani za veliki tamburaški orkestar. Po završetku gimnazije 1969. godi-

ne odlazim u Zagreb i tamo se upoznajem s novim valom rock glazbe. Poslije godinu dana studij nastavljam u Novom Sadu, a s muziciranjem u svojoj rodnoj Rumi. Novi repertoar donesen iz Zagreba uveliko je osvježio glazbenu scenu Srijema i već tada se polako upuštam u skladateljski rad. To su tada bile lagane balade, koje sam sa svojim orkestrom izvodio širom Vojvodine. Velikim zalaganjem pokojnog čika **Save Vukosavljeva**, koji je osnivač orkestra Radio Novog Sada i jedan iznimno veliki čovjek kojega sam na svu sreću poznavao i koji je sakupljao tamburašku glazbu, kod nas je iz cijele Vojvodine dolazilo od 10-12 velikih tamburaških orkestara. Tada je država vodila računa o tome, dobivala su se

sredstva za održavanje tih orkestrara i ti ljudi, amateri, bili su motivirani za rad.

HR: Kako ste se uspjeli održati tolike godine?

Zahvaljujući velikom entuzijazmu i prijateljstvu s tamburama, ta ljubav prema glazbi traje i dan-danas. U HKPD Matija Gubec u Rumi do 1971. godine sam svirao prim. Tada smo dobili ponudu da prijedemo u neke druge profesionalne vode. U Beočinu u *Starom dvorcu*, koji je tada bio najekskluzivniji lokal u Vojvodini, počeo sam svirati gitaru. Tamo počinjemo svirati skoro svaku večer, a repertoar se tih godina počeo polako mijenjati, jer je novokomponirana narodna glazba prevladala. Ugovori su se tada pravili na nekoliko mjeseci preko glazbenih udruga, a svakog ljeta odlazio sam sa svojom družinom na more, gdje smo svirali po raznim hotelima. To je trajalo sve do 1990. godine, odnosno do izbivanja rata. Tada prestajem s javnim nastupima sve do 1997. godine, kada su me ponovno angažirali ljudi iz HKPD Matija Gubec iz Rume da vodim Veliki tamburaški orkestar. Tada sam okupio tridesetak djece koja počinju svirati tamburu i pokazalo se kako je ta generacija veoma talentirana, tako da je za vrlo kratko vrijeme dječji orkestar popunio Veliki tamburaški orkestar, koji je iz godine u godinu bivao sve uspješniji. U međuvremenu izveo sam još nekoliko generacija tamburaša, od kojih su neki ostali u orkestru, neki su se odselili, a neki su prestali svirati.

HR: Nekako u to vrijeme počinjete se intenzivnije baviti i skladanjem i aranžiranjem...

Sa svojim velikim orkestrom izvodio sam svoje velike skladbe na festivalima u Rumi, Osijeku, Zmajevu, a sa svojim skladbama sudjelovao sam na festivalima u Novom Sadu *Zlatna tamburica* i *Vojvodanske zlatne žice*, na Mitrovačkoj pjesmi u Srijemskoj Mitrovici, na *Tamburica festu* u Deronjama. Na Mitrovačkoj

pjesmi jedna moja skladba *Srijemska carica*, proglašena je za najljepšu pjesmu, a najdraža mi je nagrada na *Tamburica festu* u Deronjama gdje je moja pjesma *Sviraj tamburo* također proglašena za najljepšu. Jedna od dječjih pjesama ušla je u uži izbor na natjecanju za *Dječju pjesmu Eurovizije*.

HR: Gdje ste sve nastupali s Velikom tamburaškim orkestrom?

Svirali smo mnogo koncerata, kako u Srbiji tako i u Republici Hrvatskoj. Veoma zapaženi koncerti bili su u Zagrebu, Zaprešiću, Županji, Vinkovcima, Vukovaru, Našicama, Novom Sadu, Beočinu, Kikindi, Zemunu, Rumi... S velikim

Moja najpoznatija skladba *Kićeni Srijem*, koja je postala i himna ovog grada, nastala je u jednom dahu, a obično su tako nastale i ostale skladbe.

orkestrom sudjelovali smo na snimanju nekoliko emisija na Televiziji Novi Sad, a u studiju M u Novom Sadu Veliki tamburaški orkestar sa svojim solistima snimio je CD s 21 mojom skladbom. Neke od tih pjesama su postale veoma popularne, prije svih pjesma *Moj kićeni Srijem*, koja je bila izvedena i na Festivalu *Vojvodanske zlatne žice* u Novom Sadu. Pjesma je postala svojevrsna himna grada Rume, a izvode je brojni tamburaški sastavi i zborovi. Tu su i skladbe: *Rumski bečarac*, *Stara vremena*, *Rumo ljepotice*, *Neka nam živi Vojvodina*, *Lole bekrije* i mnoge druge. Osim toga napisao sam i 11 ozbiljnih skladbi pisanih specijalno za velike tamburaške orkestre, koje su mahom izvedene kao praižvedbe na festivalima Tamburaških orkestrara Srbije u Rumi i festivalima hrvatske tamburaške glazbe u Osijeku. Također, napisao sam i nekoliko transkripcija poznatih glazbenih djela kao što su *Bečka krv* *Johana Strausa*, *Solvejgina pjesma* *Edvarda Griga* i tako dalje, sve skupa dvadesetak skladbi, kao i transkripcije za tamburaški orkestar Mise zahval-

nice i Božićne mise. Do sada imam oko dvije stotine aranžmana popularnih pjesama, mahom iz Hrvatske, za veliki tamburaški orkestar. Do sada smo izdali 3 CD-a sa svim mojim autorskim pjesmama i aranžmanima.

HR: U Rumi, čini se, postoji višedecenijska tradicija prenošenja sviranja tambure s koljena na koljeno, a tako je i kod vas u obitelji.

Naša je udruga osnovana davne 1903. godine, u vrijeme kada nitko ništa nije imao. U tadašnjoj Hrvatskoj nacionalnoj čitaonici svi su se okupljali i družili. Najprije je bila aktivna dramska sekcija. Moj djed je bio pjevač, pjevao je solo, a otac

je redovito odlazio iako nije ni pjevao ni svirao, ali je bio član društva. Ja sam od malih nogu odlazio tamo, a zatim i moji sinovi koji su i danas aktivni, jedan je tajnik društva, a drugi svira u orkestru. Imao sam situaciju da su čak i po tri generacije iz iste obitelji svirali u orkestru, a tako je i danas.

HR: Kakav je osjećaj kada znate da ste dali najveći dio sebe u glazbi i što ste uspjeli veći dio tog svog iskustva prenijeti na mnoge generacije?

Najveće mi je zadovoljstvo što sam uspio oformiti čak tri orkestra u Rumi. 2005. godine sam došao na ideju po ugledu na Novi Sad napraviti koncert od 100 tamburaša i to mi je uspjelo. U dvorani je tada sviralo 108 tamburaša i to mi je bila satisfakcija za dalje. Drago mi je što u Rumi danas ima mnogo mladih tamburaša, a to je prvenstveno zato što Ruma ima veliku tradiciju tamburaške glazbe, a i koncerti su veoma posjećeni. Prije izvjesnog vremena gostovali smo u Somboru, gradu koji se najviše spominje po tamburaškoj skladbi, ali je u dvorani

bilo svega 25 ljudi. Kod nas to nije slučaj. Publika je naviknuta na naše koncerte i drago mi je što umiju prepoznati što je dobro.

HR: U čemu pronalazite inspiraciju za svoje skladbe?

To je neobjašnjivo. Nema tu nikakvih prethodnih priprema, jednostavno se dogodi. Moja najpoznatija skladba *Kićeni Srijem*, koja je postala i himna ovog grada, nastala je u jednom dahu, a obično su tako nastale i ostale skladbe.

HR: Što biste poručili mladim tamburašima, što je potrebno znati i činiti, kako bi bili uspješni?

Prvo moraju imati dobar sluh, zatim talent, dobru volju i mnogo vježbanja i upornosti. Ne mogu se pisati aranžmani ako ne znaš harmoniju, a tome učim i svoje učenike. Tko savlada harmoniju i mnogo vježba, može postati vrstan glazbenik.

HR: Što sada poslije 50 godina rada planirate za dalje? Može li publika očekivati nešto novo?

Uvijek imam neki plan. U narednom periodu više ćemo pozornosti posvetiti, iako imamo više umjetničke glazbe, evergrin skladbama. Uradio sam dosta svjetskih evergrin kompozicija, upravo za tamburu. Sugeriraju mi da napravim jedan koncert evergrin glazbe, dosta toga je urađeno, preostalo je da se uvježba i nadam se da ćemo sljedeće godine održati jedan koncert samo evergrin glazbe.

HR: Možete li kazati svime onim što ste do sada uradili? Jeste li ispunili svoj san?

Skroman sam i mogu reći kako sam zadovoljan onim što sam do sada uradio i postigao, neki kažu možda i više nego što sam planirao, mada se ne osjećam tako. Nikada u životu nisam imao tremu dok sam svirao, jednostavno, glazba je sastavni dio mog života i nadam se da će tako ostati do kraja i da ću svoje znanje uspjati prenijeti još nekim novim generacijama.

HRVATSKI JEZIK S ELEMENTIMA NACIONALNE KULTURE U ŠKOLAMA U SRIJEMU

Iskorak

Ove godine predmet pohađa 86 učenika * Sporna stručna sprema za profesore

Kraj školske godine bio je prigoda da čujemo iskustva nastavnika i učenika u Srijemu koji predaju i uče predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, a možda na ovaj način stimuliramo i ostale koji bi željeli učiti ovaj predmet. Fakultativni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u svim vojvođanskim školama sluša ukupno 504 učenika. Izvan školskog sustava, 25 srednjoškolaca iz Srijemske Mitrovice sluša nastavni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u HKC Srijem – Hrvatski dom. Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, što se Srijema tiče, izučava se u Srijemskoj Mitrovici u pet osnovnih škola, u šidskoj općini u samo jednom isturenom odjelu OŠ Srijemski front u Sotu, gdje je nastava počela prošle godine. U mjestima Stara Bingula i Batrovci također postoji zakonski uvjet kako za službenu uporabu hrvatskog jezika tako i za izučavanje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture, međutim ta odluka još uvijek nije provedena.

NITKO NIJE OTIŠAO

U Srijemskoj Mitrovici koncem 2008. i početkom 2009. godine novoosnovana hrvatska stranka Hrvatska srijemska inicijativa u suradnji s HKC Srijem – Hrvatski dom pokreće rad na poticanju roditelja da se putem ankete izjasne o upisivanju djece na predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Rezultat tog rada bilo je uvođenje tog predmeta u rujnu 2009. godine u sve osnovne škole u Srijemskoj Mitrovici. Nastavu u

svim osnovnim školama učenicima tijekom svih ovih godina predaje **Dario Španović**, koji nam tijekom razgovora ističe kako je inicijativa za izučavanjem tog predmeta u školama proistekla iz shvaćanja velikog značaja podučavanja materinjeg jezika i kulture izvan okvira doma, odnosno da to predstavlja iskorak za svaku nacionalnu zajednicu po pitanju ostvarivanja svojih prava, kao i bolje upoznavanje djece sa svojim kulturnim naslijeđem: Školske 2009./2010. godine predmet je pohađalo 70 učenika, 2010./2011. 86, 2011./2012. 102, a veliki broj osmaša koji su u svibnju 2012. i 2013. završili osnovnu školu doveo je do smanjenja učenika u školskoj 2012./2013. i 2013./2014. godini, 2013. pohađalo je 83 učenika, odnosno 86 učenika ove godine. Ono što najbolje svjedoči o želji za pohađanjem ovog predmeta, jest da su djeca koja su završila osnovnu školu izrazila želju za pohađanjem ovog predmeta i u srednjoj školi. Kako hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture nije uveden u srednje škole, nastava za srednjoškolce započeta je u listopadu 2011. godine u Hrvatskom domu ili župnim prostorijama za mladež. Kako nam tijekom razgovora ističe Španović, od samog uvođenja tog predmeta u srijemskomitrovačke osnovne škole, ima iznimno dobru suradnju s HNV-om, lokalnom samoupravom, a također i s ravnateljima škola koji su mu izašli u susret prilikom organiziranja nastave u svih pet škola. Od strane HNV-a najveća pomoć pružena je u nabavi udžbenika, a veliku

pomoć pri nabavi pružio je i HKC Srijem – Hrvatski dom. Osim hrvatskih čitanki od 1. do 8. razreda, te knjige iz povijesti i zemljopisa za hrvatske za škole u inozemstvu, kao dodatna literatura koriste se časopisi *Hrcko* i *Kužiš*. Kao osnovnu važnost i cilj izučavanja ovog predmeta, Španović navodi očuvanje nacionalnog identiteta kod djece i upoznavanje djece s hrvatskom kulturom, književnošću, etnologijom, zemljopisom i poviješću. »Učenici viših razreda upoznaju i narodne običaje Hrvata u Vojvodini, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini. Pohađanjem ovog predmeta djeca stječu znanje o povijesti svog naroda i učvršćuju svoj nacionalni identitet. Nažalost, dosta je i onih koji se izjašnjavaju kao Hrvati ali nisu uključeni u aktivni život hrvatske nacionalne zajednice. Gotovo sva djeca koja pohađaju ovaj predmet su i aktivni članovi HKC Srijem – Hrvatski dom. Do sada se nijedan učenik nije ispisao s nastave hrvatskog jezika, niti je prestao biti članom HKC-a«, kaže Španović.

SPORNA STRUČNA SPREMA ZA PROFESORE

Međutim, trenutačna zakonska regulativa ne ide u prilog današnjim nastavnicima koji predaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Naime, po sadašnjem zakonu netko tko je završio srpskohrvatski jezik ima prednost predavati ovaj predmet. Stoga netko tko je završio srpskohrvatski jezik za vrijeme SFRJ, te u posljednjih 25 i više godina predaje srpski jezik, nije upućen u hrvatsku povijest

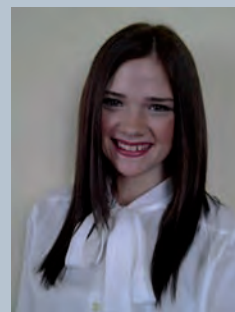
i etnologiju koju čini 50 posto predmeta: »Takvi profesori imaju prednost ispred mene predavati ovaj predmet, iako sam diplomirao povijest i etnologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Hrvatsko nacionalno vijeće aktivno radi na rješavanju ovog problema, koji je vezan za još neke profesore koji predaju ovaj predmet. Ako se ovaj problem ne riješi u dogledno vrijeme, na mjesto profesora iz ovog predmeta mogle bi doći osobe kojima bi bio cilj samo popuniti fond, bez daljnjeg rada na očuvanju hrvatskog identiteta kod djece«, ističe Španović. Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture uveden je kao fakultativni predmet i u mjestu Sot u šidskoj općini. Deset učenika od prvog do četvrtog razreda pohađaju ovaj predmet, koji predaje nastavnica **Ana Hodak** koja je završila teologiju katoličke bogoslovije u Zagrebu: »Radim po ugovoru koji sam prošle godine potpisala na godinu dana. Što se tiče nastave u Sotu, veoma sam zadovoljna, kako djecom tako i roditeljima koji su izrazili želju da njihova djeca izučavaju taj predmet. Mogu reći kako su djeca veoma zainteresirana, a što se tiče broja djece za sljedeću godinu, još uvijek se ne zna, sve ovisi o broju

DOJMOVI UČENIKA

Ana Dujić: Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture pohađam otkada je ušao u školski program. Kako sam bila osmi razred kada se pojavio u nastavi, pohađala sam ga samo godinu dana, ali kako je profesor Dario prepoznao veliku zainteresiranost za hrvatski jezik među srednjoškolcima, te nam počeo držati sate u crkvenim prostorijama, nastavila sam slušati predavanja kroz sve četiri godine srednje škole. Odlučila sam slušati hrvatski jezik zbog ljubavi prema Hrvatskoj, kako bih što više saznala o njenoj povijesti i zemljopisu, a isto tako da učvrstim kontakte i prijateljstvo s ostalim mladim Hrvatima koji su pohađali tu nastavu. Moja vanškolska aktivnost je uglavnom usmjerena prema crkvi i Hrvatskom kulturnom društvu. Željela sam upisati fakultet u Hrvatskoj, povijest u Osijeku. No, kako još uvijek nemam hrvatska dokumenta, a i zbog veoma zahtjevne državne mature, odustala sam od toga. Umjesto povijesti upisat ću sociologiju u Novom Sadu, kako bih što bolje upoznala društvo u kojem živim.

prvašića. Što se tiče problema stručne spreme potrebne za ovaj posao kako bi mogli biti u stalnom radnom odnosu, potpuno podržavam izmjenu te odluke, koja bi mi puno značila«, kaže Ana Hodak.

HNV PODUZEO PRVE KORAKE

Odgovornu stranu potražili smo u Hrvatskom nacionalnom vijeću gdje smo se obratili **Anđeli Horvat**, članici IO HNV-a zaduženoj za obrazovanje. Kako nam je prilikom razgovora istaknula, HNV je pokrenuo inicijativu dopune Pravilnika o stupnju i vrsti obrazovanja nastavnika koji izvode obrazovno-odgojni rad iz izbornih predmeta u osnovnoj školi i u nekoliko navrata uputili dopis Ministarstvu prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja: »Predstavnicima Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine ukazali su na nelogičnost, da je nacionalnim vijećima bunjevačke i romske nacionalne manjine dano pravo da izdaju potvrdu o poznavanju jezika, odnosno govora i zatražili smo da se isto reagira i za hrvatsku nacionalnu zajednicu. Također smo zatražili dopunu Pravilnika o stupnju i vrsti obrazovanja nastavnika i to

za profesora povijesti i geografije, nastavnika glazbene kulture, diplomiranog teologa i katehete, navodeći kako ove osobe mogu izvoditi nastavu na hrvatskom jeziku pod uvjetom da su poznavatelji hrvatskog jezika i nacionalne kulture, što utvrđuje Nacionalno vijeće hrvatske nacionalne manjine«, istaknula je Anđela Horvat. Međutim, kako nam je rekla, iako ih često podsjećaju na izmjenu tog Pravilnika, još uvijek čekaju odgovor, ali kako ističe, do sada nisu imali nekih pozitivnih iskustava iako nada još uvijek postoji da će do izmjene doći.

I dok do izmjene u Pravilniku ne dođe, učenici će i dalje imati mogućnost izučavati ovaj predmet bez obzira na navedene nedostatke u Pravilniku koji izravno pogađaju njihove nastavnike. Jer, učenje materinog jezika, kao i povijesti, običaja i kulture svog naroda, predstavlja temelj opstanka nacionalne manjine. Ostaje jedino pitanje vremena, hoće li uskoro i u ostalim gradovima u Srijemu, gdje postoje uvjeti, biti pokrenuta inicijativa i stvorena mogućnost izučavanja predmeta hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture.

Suzana Darabašić

vu hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kako bih naučila još više o povijesti Hrvatske, zemljopisu i običajima.

Sara Žurovski: Učim hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture od 8. razreda osnovne škole zato što imam želju za znanjem i otkrivanjem povijesti, tradicije jezika i novih stvari vezanih za Hrvate i Hrvatsku. Hrvatski jezik također upoznajem kroz folklor i druge odjele koji se nalaze u sklopu Hrvatskog kulturnog društva u Srijemskoj Mitrovici. Sada kao maturantica srednje medicinske škole, odlučila sam otići na Medicinski fakultet u Novi Sad.

Pitanje tjedna: Koliko Svjetsko prvenstvo u nogometu utječe na vaš život?

**BILJANA SELAKOVIĆ-
MILANOVIĆ,**
novinarka, Šid

Spas – dva televizora

Svjetsko prvenstvo u nogometu je počelo, jupi! Skoro da sam i zaboravila na tu najvažniju sporednu stvar na svijetu, da me Google u četvrtak 12. lipnja nije podsjetio na to da počinje mjesec dana zabave. Tog 12. lipnja, pitam svog kolegu zar će me Google svako jutro podsjećati na nogomet? Odgovor pretpostavljate. I tako je počeo taj četvrtak... Pomislih, kako preživjeti sljedećih mjesec dana? Doista nevjerovatno, posljednjih nekoliko dana gdje god da se okrenem, svi pričaju o Svjetskom prvenstvu u Brazilu. Nije čestito ni počelo, već se predviđa tko igra finale, komentira se prva utakmica, za koju većina mojih poznanika smatra kako su suci pokrali hrvatsku reprezentaciju i da je domaćin nezasluženo odnio pobjedu. Doista ne znam ništa o tome, jer vrijeme dok traju utakmice koristim na mnogo pametniji način. No, za mnoge žene pakao je počeo. Uvijek se slatko nasmijem konstataciji svog muža, koji kaže kako sam sretna žena, jer u stanu imamo dva televizora. Kao i da je prednost ta što je prvenstvo u Brazilu, pa se utakmice igraju od 18 sati pa sve do poslije ponoći. Naravno, ja kao i svaka druga žena uvijek imam spreman odgovor. Jer, da se ne lažemo, programska shema RTS je maksimalno podređena nogometu, pa kad god kanal javnog servisa prebacite, naići ćete na nogomet. Doista se trudim da mi nogomet ne pokvari raspoloženje i kvalitetu života, ali naravno da je to nemoguća misija.

Do tada, svatko u svoju sobu, pred svoj televizor i uživancija može početi. Ole Brazuka!

S. D.

AGATA RIŽANJI,
umirovljenica, Sonta

Nemam ništa protiv

Mislim da će Svjetsko prvenstvo poremetiti svakodnevnicu u mnogim domovima. Iako je nogomet muški sport, možda ću i sama pogledati koju utakmicu, isključivo kad bude igrala Hrvatska. Meni je nogomet inače dosadan, ali zato nije mojem suprugu. On fanatično prati boks, a voli i sve ostale sportove, pa tako i nogomet. Nije od onih neumjerenih, koji ne propuštaju niti jednu utakmicu, ali znam da će gledati sve nastupe Hrvata i Bosanaca, te utakmice najjačih nogometnih sila. No, nemam ništa protiv, to je njegovo zadovoljstvo i nemam razloga za prigovore. I bez Svjetskog prvenstva meni ostaje dosta slobodnog vremena, pa ga uživam organizirati po vlastitom nahođenju. No, ovaj događaj će ipak u koliko-tolikoj mjeri utjecati na moj društveni život. Javile su mi se pojedine prijateljice čiji su muževi fanatični ljubitelji nogometa. Kažu kako im je ovih dana u kući sve podređeno terminima utakmica i tako će biti do kraja prvenstva, a kad je na programu nogomet, muževi i sinovi im se opskrbe potrebnim količinama pive i grickalica, a u kućama ne trpe nikakve zvuke, osim onih s TV-a. E, sada bi one tih mjesec dana iskoristile za druženja, za koja inače nikada nemaju vremena zbog obiteljskih obveza. Vjerojatno ću te pozive prihvatiti, bit će mi drago provesti neko vrijeme u druženju s prijateljicama s kojima sam u posljednjih nekoliko godina kontaktirala isključivo putem telefona ili interneta.. Eto, bar na ovaj način i mi žene imat ćemo koristi od nogometa.

I. A.

STANKA ČOBAN,
predsjednica
UG Tragovi Šokaca, Bač

Iznimka su Vatrei

Svjetsko nogometno prvenstvo baš i nije donijelo puno promjena u kućni red naše obitelji. Čini mi se kako u zrelijim godinama čovjek mijenja puno navika iz mladosti, pa tako mijenja i prioritete u organizaciji života. Vrlo smo angažirani u ruralnom turizmu, kako suprug i ja, tako i sin i snaha. Aktivni smo i u radu UG Tragovi Šokaca, čija sam predsjednica. Utakmice koje se igraju u poslijepodnevnom i večernjim terminima ne stignemo pogledati, za noćne nemamo ni volje ni snage. Nakon cjelodnevnih aktivnosti vapimo za zdravim snom, jer ustajemo s prvim zrakama sunca. Iznimka su Vatrei, na njih zdušno navijamo, jer srca su nam s njima i oni su nam u srcima. Za termine njihovih utakmica mora se naći vremena. Kako u susjedstvu baš i nemamo neko društvo kojemu je Hrvatska na srcu, navijamo i navijati ćemo u užem obiteljskom krugu. Tako mogu reći kako nam tekuće Svjetsko prvenstvo baš i nije osjetno poremetilo ustaljeni kućni red. Isto tako znam i da je u domovima mnogih naših prijatelja i poznanika sve okrenuto naglavce, satnica je strogo podređena terminima utakmica. Pomalo mi je smiješno, ali za našu udrugu vrlo korisno, to što je sada odaziv žena probama stopostotan, jer se sastajemo u vrijeme kad se igra večernja utakmica. Pojedine prijateljice kažu mi kako su muški dio obitelji opskrbile kojekakvim slanim kolačićima i grickalicama, sami su se opskrbili pivom, a od galame s televizora ori se cijela kuća, pa zato rado i dolaze tamo gdje ovih dana nema muškaraca.

I. A.

**RAZGOVOR POVODOM SAJMA GOSPODARSTVA
U SUBOTICI:**
**ILINKA VUKOJA, DIREKTORICA
SUBOTIČKIH TRŽNICA**

Sajam je uspio

82 posto izlagača veoma se pozitivno izrazilo po pitanju organizacije gospodarskog sajma u Subotici

krajnje efekte vlastitog izlaganja na sajmu. Ponudeni su bili odgovori: veoma zadovoljan, zadovoljan, nezadovoljan i veoma nezadovoljan. Istakla bih kako je 82 posto izlagača bilo veoma zadovoljno radom sajamske službe, dok su ostalim segmentima bili zadovoljni, što generalno gledano predstavlja vrlo male nijanse u pozitivnom ocjenjivanju cjelokupne sajamske organizacije.

Subotički sajam gospodarstva ima međunarodni karakter sudjelovanjem izlagača iz nekoliko susjednih zemalja, što predstavlja lijepu priliku za razmjenu iskustva u ovom prijelaznom razdoblju pripreme za pridruživanje Srbije u članstvo zemalja Europske unije. Na koji će se način Subotičke tržnice u sljedećem razdoblju priključivati europskim standardima u svom daljnjem radu?

Subotičke tržnice će u budućnosti primjenjivati sve zakone koji budu donijeti i usklađeni s europskim standardima u cilju unapređenja kvalitete ponude i usluge prema našim krajnjim korisnicima. U tom smislu ćemo u budućnosti nastojati što više se usklađivati s europskim standardima poslovanja, kontinuirano podižući kvalitetu našeg rada.

Hoćete li možda aplicirati na neki zajednički euro projekt sa sličnom tvrkom u Hrvatskoj ili Mađarskoj s obzirom kako su to dvije susjedne zemlje koje su članice EU?

To će nam biti jedna od glavnih preokupacija u narednom razdoblju i nastojat ćemo pronaći najboljeg mogućeg partnera za provođenje jednog takvog projekta u nastojanju dobivanja određenih financijskih sredstava uz pomoć kojih bismo mogli još više poboljšati i unaprijediti izgled i poslovanje subotičkih tržnica koje rade pod okriljem Javnog poduzeća Subotičke tržnice.

Dražen Prčić

Prije dva tjedna Subotica je bila domaćinom gospodarskog sajma na kojemu su sudjelovali i poduzetnici iz nekoliko država u neposrednom okruženju. Organizator ove tradicionalne gospodarske manifestacije bilo je Javno poduzeće Subotičke tržnice, na čijem se čelu od početka ove godine nalazi Ilinka Vukoja.

Kako ste zadovoljni nedavno završenim međunarodnim sajmom gospodarstva, koji ste organizirali u subotičkoj Dvorani sportova?

Dojmovi se još uvijek sliježu, obrađujemo sve povratne informacije putem anketnih formulara koje su ispunjavali sudionici sajma, ali generalno mogu kazati kako je sajam uspio.

Koliko je bilo teško organizirati sajam u uvjetima gospodarske krize koja i dalje uveliko

remeti normalan način poslovanja brojnih domaćih i inozemnih poduzetničkih tvrtki?

Sama organizacija sajma obuhvaćala je više od dva mjeseca intenzivnog, kontinuiranog rada, ali je ipak glavnu poteškoću predstavljala i dalje teška gospodarska situacija uvjetovana krizom koja i dalje zahvaća brojne oblasti poslovanja. U takvim je uvjetima zbilja teško organizirati sajam, međutim imali smo veliku pomoć Grada, pokrajinskih vlasti i Regionalne gospodarske komore u vidu financijske i tehničke pomoći u realiziranju svih potrebnih segmenata, te smo u zajedničkoj sinergiji uspjeli napraviti respektabilnu sajamsku manifestaciju na zadovoljstvo svih njezinih sudionika i posjetitelja.

Kakvi su egzaktni pokazatelji uspjehnosti ovoga sajma?

Imali smo 229 izlagača na 40 štandova, a sajam je zahvatio prostor od 1400 četvornih metara unutar sportske dvorane, te 140 četvornih metara na vanjskom prostoru ispred ulaza, uz 9 prodajnih štandova u holu i to već konkretno govori da je sajam stvarno uspio. Imamo i potvrđen podatak od više od 5000 posjetitelja koji su tijekom četiri dana razgledali sajamsku ponudu, što je također povećanje u odnosu na broj posjetitelja prošle godine.

Jesu li poduzetnici – izlagači zadovoljni svojim nastupom na sajmu i na koji način od njih dobivate povratne informacije?

Osim anketnih listića za posjetitelje, podijelili smo upitnike i predstavnicima izlagača, na kojima su oni imali mogućnost ocjenjivanja uvjeta za izlaganje, rada stručne sajamske službe, kvalitetu stručnih predavanja i

SA SJEDNICE SKUPŠTINE GRADA

Ne odustaje se od kapitalnih investicija

Slavko Parać: Očividno više neće biti velikih projekata, poput nastavka radova na Narodnom kazalištu, toplica na Paliću ili rješavanja važnih prometnih problema *

Gojko Radić: Vodstvo u Zavodu za urbanizam je radilo nezakonite stvari

Nakon dva mjeseca od posljednjeg zasjedanja, u ponedjeljak je održana sjednica gradske Skupštine sa 71 točkom dnevnog reda, među kojima je bila i odluka o konsolidiranom završnom računu Grada za 2013. godinu i nalaz neovisnog revizora s pozitivnim mišljenjem o završnom računu i

ocjenom da su učinjene značajne uštede u radu lokalne samouprave. Upravo je ta ocjena izazvala polemiku između pozicije i oporbe (DS), koja je tvrdila kako nalaz revizora potvrđuje da je prethodna vlast radila ekonomično, nasuprot tvrdnjama vladajuće koalicije (SVM, SNS, SPS i DSHV) i gradonačelnika **Jenőa**

Maglaija, koji su kritizirali rasipanje novca poreznih obveznika.

RAZDVAJANJE BILO POGREŠAN POTEZ

Polemiku je izazvala i odluka o pripajanju Zavoda za urbanizam Ravnateljstvu za izgradnju grada, povodom koje su oporbe-

ni vijećnici iznijeli stav da time gradska vlast pokazuje kako odustaje od velikih projekata. Vijećnik Demokratske stranke **Slavko Parać** kazao je kako je *Ravnateljstvo* svojedobno osnovano kako bi realiziralo projekte značajne za grad, te kako bi se arhitekti i projektanti *Zavoda za urbanizam* mogli posvetiti izradi planova. »Sada smo očividno u situaciji da više neće biti velikih projekata, poput nastavka radova na Narodnom kazalištu, toplica na Paliću, ili rješavanja važnih prometnih problema«, kazao je Parać i istaknuo kako je drugi razlog spajanja dvaju javnih poduzeća način da se zaposlenici bliski DS-u proglase tehnološkim viškom i otpuste.

Vijećnik Saveza vojvođanskih Mađara **László Kerekes** je kazao kako je vrijeme pokazalo da je razdvajanje ovih dvaju poduzeća, prije desetak godina, bilo pogrešan potez, prije svega s aspekta racionalnosti poslovanja, kao i da će buduće jedno poduzeće imati jedan menadžment, jedan nadzorni odbor, te da će velike uštede, oko 16 milijuna dinara na godišnjoj razini, biti postignute samo kroz porezne obveze na ime PDV-a. Vijećnici Srpske napredne stranke su demantirali da se odustaje od kapitalnih investicija, ali su istaknuli kako će trošiti u granicama proračunskih mogućnosti. Vijećnik Srpske napredne stranke **Gojko Radić** kazao je također kako je razdvajanje dvaju poduzeća bila pogrešna odluka koja je donijela nove troškove, ali i da je vodstvo

NEKA MU JE SA SREĆOM

Vijećnik u Skupštini Grada Subotica **Siniša Skenderović** prešao je iz Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Socijalističku partiju Srbije, službeno je priopćeno na sjednici Skupštine Grada u ponedjeljak 16. lipnja. Time je vijećnička skupina DSHV-a u gradskoj Skupštini ostala na tri člana, što je najmanje vijećnika za samostalnu skupinu, a vijećnička skupina SPS-PUPS sada ima sedam vijećnika.

»Svatko ima svoj put i kovač je svoje sreće, ako je to ono što želi i što smatra svojim uspjehom, neka mu je sa srećom«, kratko je komentirao **Ivan Ušumović**, predsjednik vijećničke skupine DSHV-a, ističući kako je to njegov osobni stav.

Na sjednici gradske Skupštine verificirani su mandati **Darku Antelju** s izborne liste *Izbor za bolji život Boris Tadić* i **Ani Ivanović** s izborne liste *Pokrenimo Suboticu Tomislav Nikolić*. Naime, oni su došli na mjesta **Zorana Markovića** i **Branislava Joke**, koji su podnijeli ostavke na ove dužnosti. Vijećnici Demokratske stranke su osporavali verifikaciju mandata Darka Antelja tvrdeći kako je riječ o manipuliranju mandatima vijećnika od strane vladajuće koalicije, iznoseći da je Antelj napustio Demokratsku stranku i stoga ne može predstavljati ovu vijećničku skupinu.

u Zavodu za urbanizam radilo neza-
konite stvari. »Mi nemamo problem
sa stručnjacima iz Zavoda, već s
načinom vođenja tog poduzeća«,
kazao je Radić.

OČEKUJU SE I KAZNE NE PRI- JAVE

Polemiku između vijećnika iza-
zvao je i program zaštite, uređenja
i korištenja državnog poljoprivred-
nog zemljišta, odnosno oko 400
hektara državne zemlje na Đurđinu,
Bikovu i Žedniku, koja je dana JKP-u
Čistoća radi pošumljavanja. Budući
da Čistoća nije pošumlila predviđe-
ne čestice, te je zlouporabila novac
dobiven od Pokrajine i Republike
za ovu namjenu, gradonačelnik je
formirao povjerenstvo koje ispituje
realizaciju pošumljavanja, ali i podi-
zanja vjetrozaštitnih pojaseva, kao
i odgovornost nadzornih tijela. Od
ovog se povjerenstva očekuje i da će
predložiti podizanje kaznenih prija-
va protiv odgovornih.

Skupština je donijela odluku o
formiranju Povjerenstva za imeno-
vanja, koje će ubuduće provoditi
izbor direktora javnih poduzeća, a u
sastav su, na razdoblje od tri godine,
imenovani **Csaba Kern**, za pred-
sjednika, **Katarina Gavrić**, **Milutin
Kosanović** i **Jadranka Stantić**, pri
čemu će petog člana delegirati nad-
zorni odbor konkretnog poduzeća.
U međuvremenu Skupština je neko-
licini direktora produžila v. d. status:
Vesni Prčić na mjestu v. d. direk-
torice JKP *Pogrebno*, **Ilinki Vukoja**
na mjestu v. d. direktorice JKP
Subotičke tržnice, **Robertu Totu** na
mjestu v. d. direktora JKP *Stadion*,
za vršitelje dužnosti direktora ime-
novani su i **Ferenc Marton** u JP
Palić Ludoš i **Petar Savić** u Zoološki
vrt. Na mandatno razdoblje od
četiri godine imenovana je **Nela
Tonković** za direktoricu *Likovnog
susreta* i **Andras Urban** za direk-
tora kazališta *Dezső Kosztolányi*.
Vijećnici su na v. d. dužnosti ured-
nice u Radio Subotici, uredništva
na srpskom jeziku imenovali novu
urednicu **Tatjanu Milošević**, a za
v. d. urednike uredništava na hrvat-
skom i mađarskom jeziku imeno-
vani su dosadašnji urednici **Ivana
Petrekančić-Siđ** i **Endre Németh**.

S. M.

REKONSTRUIRANA DIONICA CESTE PREMA BÁCSALMÁSU

Bajmoku neophodan granični prijelaz

*Bajmok i Bácsalmás su pobratimljena naselja, a s druge
strane, u blizini se nalaze Pačir, Stara Moravica i Bačka
Topola, i ukoliko se otvori međunarodni granični prijelaz
to će povoljno utjecati na gospodarski život Bajmoka*

R ekonstrukcija dionice ceste duge šest kilo-
metara koja povezuje Bajmok i granični
prijelaz prema Mađarskoj s Bácsalmásom
završena je za mjesec i pol dana, a radovi, koje
je izvela kompanija *Vojput*, u vrijednosti od
90 milijuna dinara financirani su iz sredstava
EU putem IPA programa prekogranične surad-
nje Mađarska-Srbija, Pokrajinskog tajništva za
financije i proračuna Grada Subotice.

Gradonačelnik **Jenő Maglai** je kazao da je
nakon rekonstrukcije dionice ceste cilj otvara-
nje međunarodnog graničnog prijelaza, koji bi
mogao predstavljati temelj gospodarskog poleta

Mjesna zajednica Bajmok rekonstrukcijom
ceste do graničnog prijelaza nije dobila samo
jedno ulaganje u infrastrukturu, već i izvanrednu
mogućnost za razvoj, kazao je **György Balázs**,
zamjenik predsjednika Savjeta MZ. »Bajmok i
Bácsalmás su pobratimljena naselja, a s druge
strane, u blizini se nalaze Pačir, Stara Moravica
i Bačka Topola, i ukoliko se otvori međuna-
rodni granični prijelaz s dvadesetčetverosatnim
radnim vremenom, to će povoljno utjecati na
gospodarski život Bajmoka. Na osnovi toga selo
može računati na daljnja ulaganja, što pret-
hodnih godina nije bilo karakteristično za ovo

ne samo Bajmoka, već i okolnih naselja, pa i cijele
regije. On je izrazio očekivanje da će nadležni
uskoro osigurati izgradnju novog graničnog pri-
jelaza u Bajmoku, budući da je osigurana građe-
vinska dozvola, te bi prijelaz mogao biti izgrađen
do sredine sljedeće godine.

Prijelaz bi mogao znatno skratiti put onima
koji iz Srbije putuju u zapadne zemlje članice
Europske unije, istaknuo je **Ilija Maravić**, pred-
sjednik Skupštine grada, te kazao da bi ovaj
putni pravac između Beograda i Beča bio kraći
za oko 100 kilometara. On također ističe da je
za realizaciju te ideje potrebno izgraditi novi
međunarodni granični prijelaz koji će 24 sata
primati putnike.

naselje. Na žalost, prethodno vodstvo grada je
potpuno zapustilo Bajmok. Trebalo je čekati
deset godina da najzad dođe do iskoraka u životu
sela«, kazao je Balázs.

U Bajmoku su također u tijeku radovi na
rekonstrukciji sportskih terena. Lokalna je samo-
uprava predviđjala tri milijuna dinara za rekon-
strukciju Sportskog centra u Bajmoku, a tim
će sredstvima biti uređeno igralište za košarku,
postavljene nove ploče za košarku, osvijetljeni
tereni i postavljena ograda.

Domaćini iz Bajmoka su dodali kako ovi
tereni neće služiti samo za sport, već će biti mje-
sto i za održavanje raznih kulturnih događaja.

S. M.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 20. do 26. lipnja

20. LIPNJA 1773.

Kraljevsko namjesništvo Ugarske potvrdilo je ugovor sklopljen između Magistrata varoši Sveta Marija (Subotica) i Kaločke nadbiskupije o izgradnji nove crkve i župnog dvora te o predaji subotičke župe svetovnom svećenstvu. Do tada su o rimokatoličkoj župi tradicionalno skrbrili franjevci.

20. LIPNJA 1895.

Između slobodnog kraljevskog grada Subotice i njemačkog financijera **Ernesta Lindheima** iz Beča sklopljen je prvi ugovor o izgradnji električne željeznice (tramvaja) i pogonskog izvora (elektrane). Drugi ugovor je sklopljen 25. listopada, koji se odnosi na uvođenje električne rasvjete.

20. LIPNJA 1886.

U Tavankutu je utemeljena i počela s radom Prva likovna kolonija u tehnici slame (slamar-

ki). Za počasnog predsjednika izabran je poznati likovni umjetnik **Milan Konjović**.

21. LIPNJA 1909.

Postavljanjem velikog oltara u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila, teškog 15 tona i izrađenog od glasovitog toskanskog mramora iz Carrare, što ga je islesao

talijanski kipar **Carlo Sporeni** prema nacrtima peštanskog arhitekta **Alexandera Eignera**, završeni su dvogodišnji radovi na obnovi i proširenju crkve, kao i podizanju, drugog, lijevog tornja.

21. LIPNJA 1921.

U Subotičkoj državnoj muškoj gimnaziji održani su prvi ispitni zrelosti na srpsko-hrvatskom jeziku. Prvi svršeni maturanti bili su: **Franjo Dulić, Stipan Gabrić, Marcela Jagić, Marko Kuntić, Pejo Neorčić, Pavao Stepinac, Velika Šećerov, i Pajo Vuković**. Direktor gimnazije bio je u tom razdoblju **Ivan Vojnić Tunić**.

22. LIPNJA 1984.

Umro je **Pavao Bačić**, pjesnik, prozni i dramski pisac, skladatelj, glazbeni pedagog i publicist. Njegova tročina komedija *Salašari silom varošani* doživjela je trideset i dvije izvedbe na sceni subotičkog Narodnog kazališta. Napisao je i desetak komada za djecu koji su, također, s uspjehom prikazivani u više gradova Hrvatske i Crne Gore, i razumije se, u Subotici. autor je monografije **Pere Tumbas Hajo**, umjetnik tamburice. Rođen je 1. kolovoza 1921.

23. LIPNJA 1946.

S uspjehom je okončano petodnevno gostovanje Osječke opere koja je na sceni Hrvatskog narodnog kazališta u Subotici prikazala šest opernih i operetnih predstava domaćih i stranih autora.

23. LIPNJA 1988.

Na V. kongresu povjesničara umjetnosti u Zagrebu troje Subotičana, povjesničari umjetnosti **Bela Duranci** i **Kata**

Martinović-Cvijin te arhitekt **Ante Rudinski**, podnijeli su priopćenja o nekim aspektima i značajkama arhitekture u Subotici, posebice ostvarenja u stilu secesije.

23. LIPNJA 1994.

Na Paliću je održan Prvi međunarodni festival kazališta za djecu.

24. LIPNJA 1506.

Na zasjedanju Fehérvárskog krstaškog konventa (Skupštine), upravitelj dobara **Jánosa Korvina** i beogradski ban **Imre Török** iz Eninnga uveden je u posjed utvrde u Subotici te okolnih naselja - Madaraša, Šebešića, Tavankuta i Verušića.

24. LIPNJA 1959.

Rođen je **Robert G. Tilly**, pjesnik, prozaik, glazbenik, likovni umjetnik i književni prevoditelj, jedna od najznačajnijih osoba subotičke multimedijalne scene. Objavio je dvadesetak knjiga pjesama, proze, prijevoda s engleskog, mađarskog i drugih jezika te zapažene leksikografske i enciklopedijske uratke o rocku, jazzu i drugoj glazbi. Snimio je, također, više ploča, kazeta, diskova i drugih nosača zvuka.

24. LIPNJA 1995.

Točno na 90. rođendan umro je **László Halász**, poznati javni djelatnik i sportaš, koji je gotovo cijeli svoj vijek posvetio šahu i njegovoj popularizaciji.

25. LIPNJA 1914.

Rođen je **András Sztáncsics** (obiteljskim prezimenom **Schwalb**), spisatelj, kulturni djelatnik, po obrazovanju pravnik,

više godina urednik dnevnika Magyar Szó. Autor više zapaženih djela.

25. LIPNJA 1954.

Na kraju sezone 1953./54. rasformirani su Operni i Baletni ansambl subotičkog Narodnog kazališta. Za nepune četiri godine postojanja subotička je Opera ostvarila 21 premijeru. U matičnoj kući izvedeno je 299 predstava, a 10 na gostovanjima. Predstave je u prosjeku pratilo 398 posjetitelja, ili za 60 – 70 gledatelja više no što ih je bilo na izvedbama dramskog ansambla.

26. LIPNJA 1842.

Rođen je **Ivan Palić**, svećenik, prosvjetni djelatnik, pisac udžbenika *Katekizam za pučku školu* te glavni suradnik lista *Bunjevac*. Umro je 23. veljače 1885.

26. LIPNJA 1860.

Rješenjem Kraljevskog namjesništva u Subotici je dopušteno postupno otvaranje potpune više gimnazije. Sukladno tomu, Gradsko je vijeće odlučilo u školskoj 1861./62. godini utemeljiti peti razred gimnazije.

26. LIPNJA 1946.

U ataru Subotice započelo je tzv. uvođenje u posjed oko 600 obitelji kolonista iz BiH, Dalmacije, Like i drugih pasivnih krajeva Jugoslavije.

26. LIPNJA 1985.

Istaknuti liječnik i publicist dr. **Andrija Basch** preminuo je na svoj 63. rođendan. Među ostalim, autor je popularno-znanstvene knjige *Božanstva hranitelji*.

POGLED S DRUGE STRANE: POKRET NOSTALGIJE

Foto: www.gradsubotica.co.rs

Što smo i zašto voljeli?

lo volonterskim radom), moda duge kose među muškarcima i popularne *rifle* farmerice. I nijanse svega toga – tko se gdje okupljao na *Majmun placu* i kakav je bio kroj originalnih farmerica. Ali iznad svega se pamte osmijesi, osjećaj bezbrižnosti i vjera u sigurnu budućnost i egzistenciju mladih školovanih ljudi. Upravo je to dočaralo dokumentirano svjedočenje o jednom prošlom dobu.

TOPAO OSJEĆAJ KOJI NAS PREPLAVI

Lijepo je nositi lijepe uspomene. Kada ih hoćemo uviti u jednu riječ nazovemo ih nostalgijom za nekim vremenom (ili događajem, ili osjećajem). Što je nostalgija? Prema rječniku: tuga za zavičajem, čežnja za rodnim krajem, a figurativno – čežnja za nečim što nam je nekada bilo vrlo drago. Prema sanovniku (jer slično je sanjama): nostalgija je topao osjećaj koji nas preplavi svaki puta kad se prisjetimo vremena ili prostora vezanog uz ugodne dane djetinjstva. Ukoliko ste sanjali da ste nostalgični, vjerojatno se to otkrilo snovima o majci, starim prijateljima, sebi kao djetetu...

Primjer o onim davnim radnim akcijama kada su se mladi gurali provesti ljetu radeći, ali u velikom društvu isto tako radosnih vršnjaka, i uz vrlo bitan osjećaj društvene i individualne korisnosti, nenadano se pojavio kao uzor u 21. stoljeću, u velikoj regionalnoj nevolji uzrokovanoj poplavama. Opet su se spominjale radne akcije, kao jedan od načina popravka velikih šteta u danas osiromašenim zemljama regije, s mnoštvom mladih ljudi koji čekaju priliku pokazati svoju mladenačku snagu i vitalnost, ili i steći osjećaj korisnosti, ako ga već nemaju tamo gdje bi trebali, na svojim radnim mjestima i u svojim stanovima, u svojim mladim obiteljima, jer tome im je vrijeme.

Katarina Korponaić

KAO MLADOST, KAO...

I ma tome već nekoliko godina, i dojam je o intenziviranju kroz ovo vrijeme, kako se nad starim fotografijama u internetskim društvenim mrežama nadugačko i naširoko raspreda o ljepotama, ambijentu, gestama, susretima, nekoj ukupnoj društvenoj atmosferi prošlih vremena. Bližim ili daljim vremenima, ali svakako prošlim. Opisi su protkani ugodnim sjećanjima i lijepim riječima, općenito ugodnim obilježjima i uvijek – čežnjom za *takvim danima*, ili, prije, doživljajem istog osjećaja. Čežnjom za tadašnjom emocijom. Kao da je u ovom aktualnom vremenu, u kome se i zajednička priča o zajedničkom interesu i temi odvija iz razdvojenih prostora, za kompjutorom, a ne za istim stolom u kafiću ili na istoj klupi u parku, stvoren snažan pokret nostalgije u virtualnom prostoru. Koji, očito, mnogi nose u sebi, a opet ga, u biti zatvoreni za okruženje, u skladu sa suvremenim zahtjevima u kojima se znakom slabosti tumače duboke i snažne emocije, ne udružuju i u *opipljive*, stvarne pokrete i asocijacije.

Počelo je prije nekoliko godina, kada su postale očite teškoće u povratku zdanja subotičkog Kazališta koje je stanovnicima simbol samog srca grada. Ta novopodignuta nedovršena betonska gromada oko koje se majstori tek povremeno vide, svakodnevni je podsjetnik svakom prolazniku centrom grada, kako je nešto uzeto, može biti, nepovratno?! Kao mladost. Kao neki dani i događaji (ljubavni, školski, turistički, prijateljski...) koji se vratiti neće. Nakon fotografija nekadašnje kazališne zgrade objavljenih sa starih razglednica i obiteljskih albuma, nastavile su nizati se i druge. *Stari grad* iz raznih fotografskih kutova, drugovi iz školskih dana, »mi« u djetinjstvu, igre na livadi, slike roditelja, slike davnih prijatelja od kojih dugo nema glasa, niti susreta. Eho prošlih vremena i nostalgični opisi »boljeg« doba. Stare fotografije postale su okosnica i dokumentarnih filmova u produkciji portala *GradSubotica*. U *Noći muzeja* premijerno je prikazan doku-

mentarac *Subotičke sedamdesete za početnike*, a ponovljen *Centar 3* (nekada 1. kvart). U najavi premijere navedeno je kako je to dokumentarac »o jednoj generaciji i njihovoj mladosti koja je prolazila na *Majmun placu*, o modi, idejama i simbolima koji su obilježili sedamdesete«. Što je izazvalo mlade autore na prelistavanje starih albuma i uspomena? »Kada smo pitali ljude za to doba, kakvo je bilo, što ste imali ako ih stalno spominjete, obično su kratko definirali kao vrijeme sigurnog posla, stana, plaće, ljetovanja...«. Da bi se bolje osjetila atmosfera toga vremena, mlađim generacijama, rođenim kasnije, falile su nijanse, izrazi lica, izgled, emocije, priča o tome što se voljelo, kako se radilo, a kako zabavljalo. Prikazane fotografije dočarale su atmosferu, kao i iskazi onih koji su bili srednjoškolci i studenti sedamdesetih: pamti se *Majmun plac* kao glavno gradsko okupljalište mladih, prepun grad, život i vedrina na ulicama, pogledi za djevojkama (pa i obratno), otvaranje nekoliko diskaća, sudjelovanje na radnim akcijama (što bi se danas nazva-

DR. VIKTORIJA ALADŽIĆ: TIPOLOGIJA STAMBENE ARHITEKTURE XIX. I POČETKA XX. STOLJEĆA U SUBOTICI

Od seoskih kuća do katnica

U 18. stoljeću i prvoj polovici 19. stoljeća stanovnici su bili prilično siromašni i nisu mogli odjednom izgraditi velike građanske kuće, nego su to radili tako što su primjenjivali kompatibilne tipove i planove kuća, tako da su mogli dograđivati prostoriju po prostoriju

Subotica još uvijek ima velike površine grada s malim prizemnim kućama, od kojih mnoge potječu od izvornih panonskih trodjelnih seoskih kuća, ali i u nacrtima palača u središtu grada nerijetko se mogu prepoznati obične prizemne kuće. Kako su se trodjelne prizemne kuće širile nadogradnjom, pa čak i dobivale kat, kako se grad postupno razvijao, a s njime i arhitektura, tema je knjige *Tipologija stambene arhitekture XIX. i početka XX. stoljeća u Subotici* docentice Građevinskog fakulteta u Subotici dr. Viktorije Aladžić.

KUĆA NA LAKAT

»Pokušala sam prikazati jedan organski razvoj arhitekture u Subotici. Možemo pratiti taj razvoj od dvodijelnih, trodjelnih kuća, pa sve do katnih kuća. To ne znači da su sve katne kuće nastale na taj način, ali u 18. stoljeću i prvoj polovici 19. stoljeća sta-

novnici su bili prilično siromašni i nisu mogli odjednom izgraditi velike građanske kuće, nego su to radili na taj način što su primjenjivali kompatibilne tipove i planove kuća, tako da su mogli dograđivati prostoriju po prostoriju. Kako su stjecali bogatstvo, tako su dograđivali na svojoj kući sve dok ne bi došli do toga da imaju prizemnu građansku kuću, ili katnu građansku kuću. Koncem 19. stoljeća stanovnici su se već obogatili toliko da su mogli graditi odjednom katne kuće. Može se ispratiti taj razvojni put i kako je u stvari došlo do formiranja tih različitih tipova osnova seoskih i građanskih kuća u Subotici«, kaže Viktorija Aladžić.

Autorica u svojoj knjizi bilježi kako je najrasprostranjeniji tip seoske kuće bila kuća trodjelne osnove s dvjema sobama i središnjim prostorom s otvorenim ložištem, odnosno kuhinjom. Iz ovog ložišta zagrijevale su se i banja peći smještene u sobama.

Soba orijentirana prema ulici bila je takozvana *čista soba*, koja se koristila samo u rjetkim prigodama. Ona je uvijek bila besprije-korno uređena da dočeka goste. Ukućani su u njoj boravili samo teško bolesni, a služila je i za ispraćaj preminulih. Soba u unutrašnjosti dvorišta služila je za stanovanje članova obitelji. Taj osnovni oblik trodjelne kuće mijenjao se na razne načine, jednostvanim dodavanjem prostorija u dnu ili na prednjem dijelu parcele, kao i dodavanjem trijema. Na osnovnu kuću najčešće se dodavala još jedna prostorija, odnosno ostava, u produžetku kuće mogla se nalaziti i štala, kolnica i druge pomoćne prostorije. Budući da je građevinskim pravilnikom iz 1882. godine grad bio podijeljen na četiri građevinske zone, te se u prve dvije nisu smjele graditi prizemne trodjelne seoske kuće, već samo građanske kuće, koje su dužinom fasade zatvarale ulični front parcele, mnogi su vla-

snici dodavanjem prostorija duž regulacijske linije ulice pretvarali trodjelnu kuću u prizemnu građansku kuću, takozvanu kuću *na lakat*.

DOGRAĐIVANJE KUĆA

»Te prve kuće su bile napravljene od blata, a s blatom možemo lako dodati nove prostorije, ali poslije su bili uvjetovani graditi od opeke. Oni su svejedno koristili postojeće zidove, naći ćete kako mnoge kuće kada se adaptiraju imaju neke stare zidove koji su još uvijek od blata. Znači, bit će tu mješavina raznih materijala, ali to su kompatibilni materijali koji se lako nadovezuju jedno na drugo. Naravno, skinuli bi krov, dozidali zidove, napravili potpuno novi krov, ali u svakom slučaju koristili su svaki dio zida, svaki dio prostora koji je već postojao. Čak i kat se mogao dizati na to zato što su kuće bile vrlo debelih zidova, tako da nije bilo problema podići jedan kat. Katove su dograđivali na kuće zidane od opeke, ali i u zemljanim kućama su ostajali neki zidovi od zemlje koje bi ojačavali opekama. Razni su bili načini, ali uglavnom iz projekata se vidi kako je taj razvoj išao postupno i da su oni godinama, i stotinjak godina, razvijali svoja kućanstva tako što su se bavili dograđivanjem kuća«, kaže Viktorija Aladžić.

Knjiga *Tipologija stambene arhitekture XIX. i početka XX. stoljeća u Subotici* napravljena je kao udžbenik namijenjen studentima Građevinskog fakulteta, ali u njoj je obuhvaćeno i dvadesetak godina istraživanja subotičke arhitekture dr. Viktorije Aladžić, stoga će biti zanimljiva i svakom tko želi saznati kako je u Subotici tekao proces urbanizacije, odnosno stvaranje i širenje grada, i pretvaranje seoskih područja u gradska.

S. M.

OBILJEŽENA 70. GODIŠNJICA DEPORTACIJE ŽIDOVA

Sjećanje na nevine žrtve

Dragan Đurić

Sjećanje na 4.000 subotičkih Židova stradalih u fašističkim logorima smrti tijekom Drugog svjetskog rata obilježeno je polaganjem vijenaca na spomenik stradalim Židovima kod nekadašnjeg geta, prigod-

nim programom u Sinagogi i polaganjem vijenaca na spomenik u dvorištu Sinagoge.

Subotički Židovi su 16. lipnja 1944. deportirani u tranzitne logore, a potom u Auschwitz i druge koncentracijske logore širom Europe. Gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai** je kazao da su događaji koji su prije 70 godina obilježili i odredili sudbinu i povijest jedne zajednice u velikoj mjeri utjecali i na budućnost i sudbinu našeg grada. »Osim što se prisjećamo i odajemo počast nevinim žrtvama, moramo se osvrnuti na

tijek događaja koji je doveo do toga da je jedna čitava zajednica, okosnica gospodarskog razvoja ove regije, nestala s ovih prostora. Nije to počelo 1944. godine. Te godine odvijala se završna faza jedne sulude i bolesne politike koja je propagirala da neki više vrijede od drugih, koja je propagirala neprijateljstvo i u neprijateljima nalazila pripadnike drugih nacija ili naroda«, kazao je Jenő Maglai.

U ime Židovske općine Subotica, veleposlanik Mađarske u Beogradu **Oskar Niković** je kazao da je zdravom razumu potpuno neprihvatljiva i neshvatljiva politička ideologija i mašinerija koja je pre 70 godina sijala mržnju, poniženja i tako istrebljivala jednu čitavu zajednicu. On je poručio kako se ne smije dozvoliti da se deportacija

i Holokaust ponove i da je za to najbolja garancija poštovanje poruke ispisane na zidovima subotičke Sinagoge – Ljubi bližnjeg svog.

Vijence na spomenik u dvorištu Sinagoge položili su Oskar Niković i **dr. László Takacs**, vodeći konzul Generalnog konzulata Mađarske u Subotici, **Dragan Đurić**, generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici, **Dragi Vučković**, načelnik Sjevernobačkog upravnog okruga, Jenő Maglai, izaslanstva SUBNOR-a Subotica, Gradskog udruženja umirovljenika Subotica, Saveza židovskih općina Srbije, židovskih općina Zemun, Novi Sad, Zrenjanin, Kikinda, Sombor i Subotica i predstavnici pojedinih udruženja i političkih stranaka.

Novi profil – bravar zavarivač

Subotička Tehnička škola *Ivan Sarić* upisivat će učenike na novi trogodišnji obrazovni profil – bravar zavarivač. Učenicima će obrazovanje za ovu struku omogućiti zaposlenje po završetku školovanja, praktičnu nastavu u kompanijama *Siemens*, *ContiTech Fluid Serbia*, *Tatravagonka Bratstvo*, *Grgo bravar*, *Cim gas*, potom isplatu posebne nadoknade za vrijeme provedeno na praksi i za rad mimo redovne nastave, nadoknadu za topli obrok, osiguranje, kao i poseban prostor u kompanijama za potrebe obuke.

Nastavni plan i programski sadržaji svih predmeta pripremljeni su od strane kompetentnih stručnjaka iz gospodarstva, srednjih stručnih škola, GIZ (Njemačka organizacija za međunarodnu suradnju), kao i iz Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja.

Dodjela priznanja Dr. Ferenc Bodrogyári

Svečana dodjela nagrade *Dr. Ferenc Bodrogyári* bit će održana u srijedu, 22. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici s početkom u 19 sati. Priznanja za istaknuta djela i zapažena ostvarenja u 2013. godini bit će dodijeljena mladom orguljašu **Saši Grunčiću**, kojega je predložio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, direktoru fotografije **Akosu K. Kovácsu** i menadžeru u području kulture **Dejanu Vujinoviću**. Diplomu i plaketu priznanja dodjeljuje predsjednik Skupštine grada 22. lipnja, na dan rođenja **dr. Ferenc Bodrogyárija**.

Petak 20.06.2014.godine

PETROVAČKI KONCERT

Subotica, Velika vijećnica Gradske kuće u 20 sati

HGU FESTIVAL

BUNJEVAČKI PISAMA

Cijena ulaznica: 250 dinara
ulaznice u predprodaji:
na telefon: 060 016 11 67

DAN POLJA STRNIH ŽITA U SOMBORU

Žuta hrđa umanjila prinos

Parcela pšenice na kojima poljoprivrednici nisu barem dva puta radili zaštitu u vrlo su lošem stanju, rečeno je na Danu polja strnih žita u Somboru, koji je organizirala Poljoprivredna stručna služba Sombor. Stručnjaci čak kažu kako se može reći da je ovo godina koju su pojeli hrđa i plamenjača. No, ipak ima dosta njiva gdje su ratari uložili u zaštitu, koja je negdje rađena i tri puta, pa se u prosjeku može očekivati rod na razini višegodišnjih prosjeka.

ŠAROLIK ROD

Dr. sc. **Srbislav Denčić**, stručnjak za strna žita Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo, kaže kako je stanje šaroliko i da se dobrom rodu mogu nadati samo oni koji su primijenili punu agrotehniku. »Upozoravali smo kako je za dobar, kvalitetan i siguran prinos potrebno uraditi sve ono što biljka traži. Znači, hrana i zaštita. Oni koji se nisu pridržavali toga imaju sada problem. Za ovu godinu specifična je pojava žute hrđe, koja nije karakteristična za našu klimu i za naše podneblje, jer javlja se u krajevima gdje je hladno i gdje ima dosta padalina, a upravo takvo bilo je naše proljeće. Žuta hrđa se javlja vrlo rano, tijekom ožujka. To je najopasnija od svih hrđa, limun je žute boje i ima osobinu da se brzo širi. Ukoliko se usjev ne zaštiti, žuta hrđa može uništiti cijelu biljku, dakle cijeli fotosintetički aparat i čak se penje na pljevice. Kasnije se pojavila i lisnata

hrđa, koju imamo svake godine, koja na sreću nije toliko agresivna«, kaže Denčić. Žuta hrđa, koja sada zadaje velike muke poljoprivrednicima, posljednji se put na njivama Vojvodine pojavila 1996. godine, ali ne u mjeri kao što je to slučaj ove godine. Na sreću, ostali uvjeti za rast i razvoj pšenice bili su dobri, jer nije bilo nedostataka padalina, previsokih temperatura i ekstremno niskih temperatura tijekom zime. Denčić kaže kako se zato na parcelama gdje je primijenjena puna agrotehnika, očekuje dobar, pa i nadprosječan prinos. »Tamo gdje usjevi nisu zaštićeni gubici će biti ogromni. Tamo gdje su tretmani zakasnili ili nisu adekvatno uporabljena sredstva, gubici će biti oko 10 posto, a tamo gdje zaštite nije uopće bilo bit će izgubljena polovica roda. Ratari su jednostavno vidjeli kako je pšenica lijepa, zelena, pa je nisu htjeli gaziti i nisu prskali usjeve. A sada imaju pravu pošast na njivama. Zrno se jest formiralo, ali je ostalo nenaliveno, jer nije bilo fotosintetičkog aparata da sve te asimilativne gurne u zrno i da se ono napuni«, kaže Denčić. Usprkos pojavi hrđe, Denčić očekuje prinose koji će biti šaroliki, ali neće biti manji od prosjeka koji je za Vojvodinu oko pet tona po hektaru. To znači da će Srbija imati dovoljno pšenice za vlastite potrebe.

VIŠE SLUŠATI STRUKU

Na probleme sa žutom hrđom ukazuje i **Stevan Maširević**,

direktor Departmana za fitomedcinu Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, koji smatra kako bi ovo mogao biti dobar razlog da se na bolji način organizira rad izvještajno-prognozne služ-

to sklop klimatskih uvjeta. Zima je bila blaga, bez snijega i niskih temperatura. Tu su još neki momenti koji su uvjetovali da se žuta hrđa pojavi u mjeri koju davno nismo vidjeli na našim

ŽETVA JEČMA U TIJEKU

Žetva ječma u regiji zapadne Bačke je u tijeku. Prema riječima direktora Poljoprivredne stručne službe Sombor **Vladimira Sabadoša**, rod je iznad prosjeka i iznosi iznad pet tona po hektaru. »Kod velikih proizvođača ječma taj će rod biti i oko osam tona po hektaru. Ječmom je zasijano oko 5.000 hektara. Sabadoš procjenjuje kako će za desetak dana početi žetva pšenice. Na prinos će utjecati, osim primijenjene zaštite, i daljnji vremenski uvjeti. Do početka žetve temperature bi trebale biti između 22 i 27 stupnjeva«, kaže Sabadoš.

be. »Morali bi se uvesti zeleni telefoni ili neki drugi način da do poljoprivrednika što prije stignu potrebne informacije. Što se dogodilo da ove godine imamo tako rasprostranjenu bolest žute hrđe teško je reći, ali vjerojatno je

njivama. Pretpostavljam kako je nošena vjetrom hrđa došla i iz susjednih zemalja. Vidimo sada kako je potrebno iskoristiti iskustva drugih, recimo Zapadne Europe, gdje se tretman protiv žute hrđe mora raditi i tri puta.

TJEDAN U BAČKOJ

Bura u čaši vode

Taman se nova vlast ustoličila, kad eto dopisa iz Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, u kojemu se ukazuje na nekoliko propusta prilikom smjene **Siniše Lazića** iz fotelje prvog čovjeka lokalnog parlamenta i predlaže da se ponovi procedura njegova razrješenja. S druge strane, aktualna vlast opovrgava sve navode u dopisu iz Beograda. A u dopisu na kome stoji potpis ministrice **Kori Udovički**, stoji kako je akt o smjeni Lazića nezakonit i ne može proizvesti pravno djelovanje. Ministarstvo stoga predlaže da se akt o Lazićevu razrješenju poništi i ponovi procedura sazivanja sjednice. Za one koji su vlast preuzeli poslije Lazića, nema ničeg spornog, pogotovu ne kršenja zakona o lokalnoj samoupravi, Poslovnika i Statuta Grada Sombora. Kažu, Lazić je razriješen na sjednici koju je sam sazvao i koja je nastavljena kada je osiguran kvorum, a na kojoj se on sam nije pojavio. Isto tako Lazić je poslije smjene potražio sudsku zaštitu, te se mora čekati okončanje sudskog postupka. A taj postupak može trajati godinu, dvije, pet... No, i ako je Ministarstvo u pravu, repriza Lazićeve smjene ne bi trebala biti problem, jer je za ova dva mjeseca vijećnička skupina demokrata spala tek na sedam-osam vijećnika, dok su se ostali po onoj narodnoj o brodu koji tone, distancirali od svog nekadašnjeg neprikosnovenog lidera i svoje stranke.

Gledano kroz političku dioptriju nove većine, sve je ovo urađeno u strahu da će na vidjelo izaći razne afere i makinacije onih bivših. Rekao bi običan narod, koga ovih dana jede tko zna koja po redu generacija komaraca, bura u čaši vode.

Čitam ovih dana dokument o trošenju novca iz gradskog proračuna. Zbog ujeda pasa luralica u prošloj je godini Somborcima plaćeno više od pet milijuna dinara. Prosječan iznos koji se isplaćuje je 50 000 dinara, pa mi je nejasno zašto su neki dobili i blizu 200 000 dinara. Jesu li oni to bili *sretnici* da ih psi luralice ugrizu po nekoliko puta, ili više njih odjednom? Svašta je moguće. Sjetilo me to i na najave od prije nekoliko godina o izgradnji novog prihvatilišta za pse u Somboru. Ukoliko me pamćenje dobro služi trebao je to biti smještaj za oko 300 pasa. Nisam bila lijena već sam potražila tekst o tome, a u PR tekstu, iliti političkoj kampanji, jer bilo je to u vrijeme prošlih izbora, i rečenica da je jedan od ozbiljnih pothvata izgradnja prihvatilišta za pse. I što bi? Koliko znam – ništa.

Z. Vasiljević

*Na parcelama gdje nije rađena zaštita od bolesti prinosi će biti manji za 10 do 70 posto
* Početak žetve pšenice očekuje se za nekoliko dana, a prosječan rod bit će oko pet tona*

Moramo biti spremni za sljedeću godinu. Moja generalna primjedba je da informacije iz znanstvenih i stručnih službi ne dospijevaju do krajnjih korisnika – poljoprivrednika« upozorava Maširević.

CIJENA VELIKA BRIGA

Da ove godine muku muče s hrdom, kažu i poljoprivrednici. »Koristili smo dosta kemije, jer smo žito morali čak tri puta prskati. Zahvaljujući toj zaštiti žito mi je dobro izgledalo, ali usprkos trostrukom tretmanu i moji usjevi polako popuštaju. Došlo je vrijeme zrenja i tu sada više ne možemo ništa uraditi. Iskreno, na početku nisam očekivao skoro ništa od roda. No, s obzirom da smo dosta uložili u zaštitu i koliko-toliko popravili štetu, nadam se prosječnom rodu. Očekujem oko 3,5 tona po jutru. Naša posebna muka je cijena. Čuli smo kako se spominje cijena od 17 dinara, odnosno 17,50 dinara s PDV-om. Kada sračunam sve što sam uložio, s ovom cijenom ne znam gdje ću

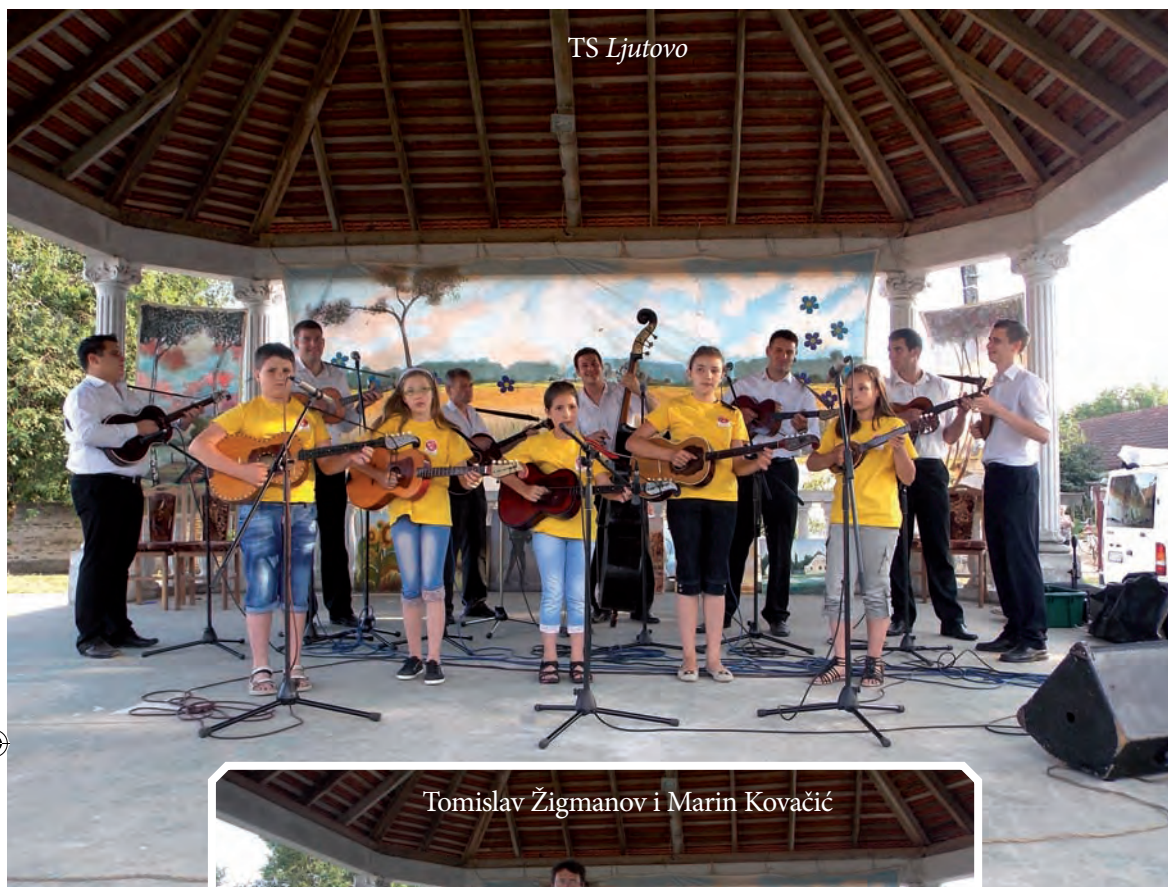
biti. A uložiti se mora, jer onda baš ništa neće roditi. Sve što je ispod 20 dinara za pšenicu za nas proizvođače je gubitak«, kaže poljoprivrednik iz Brega **Joza Kovačev**. Na bolesti žita žali se i **Šima Firanj** s Bezdanskog puta. »Tko je prskao može se nadati dobrom rodu. Mi priželjkujemo cijenu od 22 do 23 dinara, ali toga neće biti. Priča se kako će tona biti 160 eura, a što će biti vidjet ćemo kada krene žetva«, kaže Šima.

Pred početak žetve po pitanju cijene pšenice oglašio se i Zadružni savez Vojvodine sa svojom kalkulacijom po kojoj bi otkupna cijena pšenice ovogodišnjeg roda trebala biti 20,71 dinara za kilogram – bez akumulacije, odnosno 22,78 dinara, pa s 10 posto zarade i to na bazi prinosa od 4,5 tone po hektaru. U Zadružnom savezu Vojvodine kažu kako su zbog poplava i kiša uvećani troškovi zaštite za oko deset tisuća dinara po hektaru po tretmanu, a bilo ih je dva. To će utjecati i na cijenu kilograma žita.

Zlata Vasiljević

ODRŽANI 17. »MIKINI DANI« U BEREGU

Zvuci tambure u Mikinu čast

TS Ljutovo

Tomislav Žigmanov i Marin Kovačić

Da je kojim slučajem i danas među živima **Mika Ivošev Kuzma** bio bi zadovoljan, jer njegovim Bregom i dalje odjekuju zvuci tambure, a bilo bi mu drago i što se kroz smotru tamburaša *Mikini dani* oživljava i sjećanje na njega. A na 17. *Mikininim danima* u nedjelju, 15. lipnja, nastupili su tamburaški sastavi *Ljutovo* iz Ljutova, *Rampaš* iz Draža u Hrvatskoj, tamburaši KPZ Hrvata *Šokadija* iz Sonte, kao i Vokalno-instrumentalni sastav *Antunići*. Ponajviše bi Miki bilo drago što je ovogodišnji program počeo nastupom jednog mladog muzičara iz njegove obitelji **Matije Ivoševa Kuzminog**. Mali Matija je praunuk Mikinog brata Matije. Iako ima samo pet i pol godina, Matija čita note i svira violinu.

»Hrvatska kultura u Vojvodi počiva, kada su u pitanju tradicijski sadržaji, na dva veoma važna elementa. To je, s jedne strane, tambura kao osnovni instrument u muzici i folklor. Tambura je poveznica i srijemskih, i šokačkih, i bunjevačkih Hrvata. Oni se unutar sebe razlikuju u dijelu folklor, od plesova, običaja, do nošnje, ali tamburica je ona koja sve to povezuje i spaja. Breg, kao mjesto koje je dalo izuzetno veliki broj tamburaša u povijesti, pravo je mjesto za održavanje smotre tamburaškog stvaralaštva među Hrvatima u Vojvodini«, kazao je **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Odjekivali su ljetnom pozornicom zvuci poznatih tamburaških pjesama u izvedbi vrsnih glazbenika. Posebice je bilo lijepo na pozornici vidjeti mlade glazbenike u tamburaškim sastavima. Sigurno bi kraj te mladosti zaigralo i Mikino srce.

Mika Ivošev Kuzma, u čiju se čast i održavaju *Mikini dani*,

rođen je u Bregu 1901. godine, a već s 20 godina imao je svoj orkestar koji je vodio do smrti 1959. godine. Slijedili su mnogobrojni nastupi i gostovanja, pa je tako Mikin orkestar 1936. godine svirao i na Radio Zagrebu. Zanimljivo je reći da su Mikini tamburaši na nastupima svirali u narodnim nošnjama, a Mika je od početka do kraja svirao jednu te istu violinu. Bio je 1947. godine i jedan od osnivača Kulturno-prosvjetnog društva u Bregu. Svojevrsno muzičko priznanje Miki Ivoševu dao je i **Zvonko Bogdan**, koji ga spominje u pjesmi *Ne mogu se tačno setiti leta. Mikini dani* u Bregu održavaju se od 1998. godine.

Z. V.

Matija Ivošev

TAVANKUČANI NA REPUŠNIČKIM SUSRETIMA

Veliki interes posjetitelja

Zenska pjevačka skupina Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec* iz Tavankuta sudjelovala je proteklog vikenda, 14. i 15. lipnja, na tridesetim po redu Repušničkim susretima u Repušnici kod Kutine. U okviru ove trodnevne manifestacije u prostoru osnovne škole u Repušnici otvorena je izložba slika od slame iz zbirke tavankutske udruga. Izložba je izazvala veliki interes posjetitelja, što se odrazilo i na veliki odaziv polaznika na radionicu koja je održana u okviru izložbe, a koju je vodila slamarka **Kristina**

Kovačić. U središnjem dijelu programa Repušničkih susreta nastupilo je nekoliko kulturno-umjetničkih društava, dok se tavankutska ženska pjevačka skupina predstavila s nekoliko tradicionalnih pjesama: *Žito žela*, *Cviće je polje pokrilo*, *Mi ode dođosmo* i *Pleti kosu*. Dio svojega repertoara ova je pjevačka skupina otpjevala i u nedjelju na svetoj misi. Posjet Repušnici bio je i u znaku obnavljanja suradnje s mjesnim kulturno-umjetničkim društvom.

I. D.

20. lipnja 2014.

TJEDAN U SRIJEMU

Opsada komaraca

Ikonačno iz šidske općine lijepe vijesti, barem što se tiče mjesta Jamene, koja je najviše bila pogođena poplavama. Naime, Općinski krizni stožer za izvanredne situacije donio je krajem prošloga tjedna zaključak u kojem stoji da je voda u tom naseljenom mjestu higijenski ispravna i da se može koristiti za piće, kao i da je opskrba hranom stanovništva i stoke osigurana i uredna i da je izvršena dezinfekcija i deratizacija objekata i radnih i javnih površina, te da je niskonaponska mreža i javna rasvjeta uključena. Dozvoljen je povratak svih struktura mještana, njihovih evakuiranih radnih i drugih strojeva i stoke. Kako je još uvijek na snazi izvanredna obrana od poplava, na dijelu od Bosuta do državne granice s Republikom Hrvatskom, taj režim je neophodno poštovati sve dok se ne zatvore prodori nasipa na hrvatskom teritoriju. U Jamenu svakodnevno dolazi pomoć. Tako je prošloga tjedna Crveni križ Vojvodine poslao 18 specijalnih aparata koji iz zidova i podova kuća usisavaju vlagu, tako da se ona pretvara u vodu i sakuplja u specijalne vrećice. A Jamenu je posjetio i gradonačelnik Novoga Sada **Miloš Vučević**, gdje se na licu mjesta upoznao s posljedicama poplava, a zajedno s delegacijom iz Novog Sada stigao je i konvoj humanitarne pomoći. Velika pomoć iz Bugarske i Austrije stigla je u ovo mjesto u obliku hrane za stoku i perad, a svoje veliko srce pokazale su i žene iz šidske općine koje su kroz akciju *Žena ženi* prikupile pakete higijenskih sredstava za žene iz Jamene. Sve ove akcije pokazale su spremnost mnogih da pomognu ljudima u nevolji, a ovim ljudima makar na trenutak povrate osmijeh na lice i optimizam. Međutim, ono sa čime su se stanovnici proteklih tjedana najviše borili, bili su komarci. Muke s njima najviše su imali mještani sela s ugroženih područja gdje su ovi insekti bili najbrojniji, ali ništa manje muka nisu imali ni Šidani. U iščekivanju svakoga dana aviona za zaprašivanje, jer se iz dana u dan obećavalo kako će to biti baš danas, pa onda iz nekog razloga tek sutra (te kriva Pokrajina, te se pokvario avion), građani su se snalazili kupovinom preparata, mrežica za prozore i tko zna čega još, kako bi se obranili od ovih insekata. I poslije višednevne borbe općina Šid je preuzela stvar u svoje ruke i 5. lipnja konačno je obavljen zračni tretman komaraca najprije na ugroženim područjima, a potom u Šidu i susjednim mjestima. Tako, mukama u šidskoj općini nikada kraja... I onda kada misliš da je sve gotovo, pojave se komarci koji poslije ovih poplava mogu prouzročiti brojne zdravstvene probleme.

S. Darabašić

MARINKO, MARINKO JR. I IGOR ĐANIĆ, LIČIOCI

S ceste na ljestve

Sončanin **Marinko Đanić** jedan je od rijetkih sretnika koji zarađuju kruh radeći ono što doista vole. Zanat ličioca izučio je iz ljubavi prema tom poslu. Godinama je radio kao terenac u somborskoj *Boji*, obilježio je kilometre i kilometre cesta. Omiljenom poslu vratio se prije desetak godina. Ceste je zamijenio ličilačkim ljestvama, a u poslu mu se pridružio i sin **Igor** (1980.), a kasnije i **Marinko Jr.** (1976.).

Otac Marinko (1952.) ličilač je zanat izučavao od 1967. do 1969. godine. Čim je diplomirao, uposlio se u somborskoj *Boji*.

Veliki dio života proveo je na cestama, obilježavajući ih. »Ni sam ne znam koliko sam kilometara cesta obilježio. Bile su to godine *terenčenja*, godine života u kojima sam obitelj viđao samo vikendom. Dolaskom ozbiljnih godina tereni su me sve više zamarali. Nije mi teško palo to što sam u procesu privatizacije ostao bez posla. Otvorio sam ličilački obrt i ceste sam zamijenio ljestvama. Najsretniji sam kad sam na poslu skupa sa sinovima. Istina, Marinko je izučeni mesar, no život ga je poslije više od desetljeća rada u struci doveo na ličilačke ljestve. Mlađi, Igor,

izučeni je soboslikar. Najčešće radi sa mnom, a zbog financijski povoljnog aranžmana trenutačno je na terenskom radu u Rusiji. Kad se bude vratio, opet ćemo mi na sončanske *moleraje*«, uz smijeh priča Marinko.

STARINSKE MUSTRE

Na ličilački zanat Marinko se i upisao zbog toga što ga je zavelo od ranog djetinjstva. »Za mene je najljepši doživljaj bio dolazak ličila u našu kuću. To je bio svijet boja iz moje mašte, kao opčinjen gledao bih kako miješaju boje, kako ih nanose na zidove, a prava

čarolija za mene je bilo ličenje papirima. I danas sve to volim, a istinski hobi mi je proučavanje starinskih *moleraja* u kućama u kojima su još uvijek očuvani, ali vrijeme čini svoje i brzo će nestati«, priča Marinko za vrijeme stanke na poslu u jednoj kući. On i stariji sin Marinko za sada pripremaju zidove i stolariju za bojenje, mlađi sin Igor trenutačno je na sezonskom radu u Rusiji. Stari *moleraji* u sončanskim kućama sve više nestaju. Zahvaljujući Marinku mnogi od njih ostat će sačuvani i oživjet će na zidovima soba u sončanskim kućama. »Gdjegod i kadgod mi

Marinko, Marinko...

20. lipnja 2014.

... i Igor

soboslikara. Radio je kod više poslodavaca, najviše kod oca Marinka. »Poput mene i Igor je od malih nogu izražavao ljubav prema ovom poslu. Valjda mu je miris boja u krvi, kad je izabrao ovo zanimanje. Radili smo dosta vremena skupa no, kako se kriza iz godine u godinu povećava, tako nam se i količina posla smanjuje. To ga je natjeralo da se okrene poslu u inozemstvu, tamo su zarade ipak osjetno veće. No, s druge strane, problem je u odvojenosti od obitelji, pa mislim kako će se i Igor uskoro priključiti meni i Marinku. To je i moja najveća životna želja, jer je i on u najvećoj mjeri verziran u poslovima koji su i meni omiljeni. Sve tajne ovoga starinskoga načina ličenja prenosim njemu, još samo da ga podučim u izradi šablona«, zadovoljno završava priču Marinko.

Ivan Andrašić

se ukaže prilika, starinske mustre fotografiram, skidam na paus papir i donosim u svoju, uvjetno rečeno, radionicu. Kad nemam posla, obično zimi, pokušavam sve to rekonstruirati i sam izraditi potrebne šablone. Imam i nekoliko starinskih mehanizama s valjcima, tako da mogu bez problema uraditi sve vrste ličenja koje su bile popularne u sončanskim kućama u šezdesetim i sedamdesetim godinama prošlog stoljeća«, kaže Marinko. Mnogi Sončani znaju za njegovo majstorstvo, a kako sve više ljudi u kući želi imati nešto iz vremena nostalgije, sve je više potražnje za ličenjem na starinski način. »Zovu me oni koji bi rado uredili staru šokačku sobu, pa je, po njihovom, neizbježno i starinsko ličenje. Našu tradiciju mnogi ne poznaju baš najbolje, vjerojatno zbog toga što ranije nije zapisivana, nego se temelji na pričama prenošenim s koljena na koljeno. Razumljivo, na taj se način puno dodaje, ponešto i zaboravlja, pa se tako tradicija vremenom i iskrivi. Kad sam 1967. godine počeo s izučavanjem zanata, bojile su se samo kuhinje i gankovi, a sobe su žene ličile u bijelo. Sve prostorije počele su se bojiti tek od polovice

sedamdesetih i to je već novostvorena tradicija«, kaže Marinko.

NEKAD MESAR

Marinko junior radi s ocem, mesnicu je zamijenio ljestvama. »Izučio sam zanat kojega volim, a brzo sam našao i uposlenje. No, zna se kako sve danas ide kod privatnih poslodavaca. Nema dugog zadržavanja kod jednoga, cirkulacija radnika od poslodavca do poslodavca je velika. Od svih ovih godina rada u struci, najviše sam radio neprijavljen. Posljednjih desetak godina proveo sam u Beogradu, promijenio dosta poslodavaca. Kad sam spoznao kako mi je to trajna perspektiva, riješio sam prekinuti takav način života i jednostavno sam se vratio kući. Od oca sam naučio osnove njegovoga zanata još u mlađim godinama, pa mi nije bilo teško priključiti mu se u poslu. Još samo da nam se Igor vrati s terena, radit ćemo mi opet skupa«, kaže Marinko Jr. i nastavlja svoj rad.

SOBOSLIKAR TERENAC

Igor je trenutačno na terenu u Moskvi. Završio je zanat

PRVA PRIČEST U SONTI

U crkvi sv. Lovre, u nedjelju, na blagdan Svetoga Trojstva, sončanski je župnik vlč. **Josip Kujundžić** podijelio sakrament Prve pričesti učenicima 3. razreda OŠ **Ivan Goran Kovačić**, polaznicima katoličkog vjeronauka. Dvadeset i jedno dijete, odjeveno u

bijelo, svojim je roditeljima, župniku, a prije svega Isusu, zahvalilo usrdnom molitvom, skladnom pjesmom i prigodnim recitalom. Svečanom ozračju pridonijela je i orguljašica **Elizabeta Balog** iz Lovasa, rodnom iz Vajske.

I. A.

Urbán

Svojim eksperimentalnim pristupom teatru i smjelim tretmanom tema, **András Urbán** se posljednjih godina nametnuo kao jedan od vodećih kazališnih redatelja u Srbiji. Jedna od zanimljivosti njegova uspjeha je to što Urbán dolazi iz prostora jedne nacionalno-manjinske kulture, preciznije – kulture vojvođanskih Mađara.

Iako je na sebe skrenuo pozornost početkom 90-ih godina postavkom predstave *Woyzeck*, s kojom je 1992. godine na Bitefu osvojio specijalnu nagradu festivala, do šireg prepoznavanja njegova rada dolazi paralelno s razvojem kazališta na mađarskom jeziku *Dezso Kosztolányi* u Subotici, čiji je ravnatelj. To kazalište 2006. intenzivira rad, dobiva ansambl, a 2009. i vlastiti, profesionalno opremljeni prostor, smješten u zgradi nekadašnjeg kina *Lifka*.

Urbánov uspjeh, osim nespornog talenta i posvećenosti, bio bi najvjerojatnije manji bez spomenute potpore koju su kazalište i on kao njegov prvi čovjek, dobili. Kada već govorimo o potpori, ne čudi kako je jedan ovako uspješan *manjinski* projekt došao upravo iz mađarske zajednice, koja je politički najjača i institucionalno najrazvijenija manjina u državi.

Nekonvencionalne i inovativne, u domeni kazališnog jezika, predstave kazališta *Dezso Kosztolányi* pod redateljskom palicom Andrása Urbána brzo su stekle naklonost stručne javnosti i kritike u zemlji, pa i regiji. O tomu svjedoče i brojne nagrade, koje su pripale Urbánu osobno, ali i njegovim predstavama gostujući na festivalima (Bitef, Sterijino pozorje, Infant, MOT...). Slava ostvarena s kazalištem *Dezso Kosztolányi* Urbánu je donijela i angažmane u drugim kazališnim kućama u zemlji, pa i inozemstvu.

Urbán je poznat po provokativnim predstavama, bilo da se bavi intimnim ljudskim stanjima, ili otvara neka od društvenih pitanja. Dotaknuo se, među ostalim, i teme multikulturalnosti i multietničnosti u Vojvodini; njome se u subotičkim okvirima bavio u predstavi *Grad demona*, dok u slučaju Novoga Sada to čini u aktualnoj predstavi *Neoplanta* Novosadskog pozorišta/Újvidéki Színház-a.

Ukratko, András Urbán i kazalište *Dezso Kosztolányi* su pokazatelj da manjinske kulturne prakse mogu biti više od egzotičnog »ukrasa« kojim se zadovoljavaju neka zakonom zajamčena prava, odnosno da mogu biti kreatori i nositelji novih vrijednosti koje obogaćuju sveukupnu kulturnu scenu jedne države.

D. B. P.

FILM O ILIJI OKRUGIĆU PRIKAZAN I U SUBOTICI

Oživljavanje djela

znamenitog stvaraoca

Film *Ilija Okrugić – domovino slatko milovanje*, nastao u produkciji Zajednice Hrvata Beograda **Tin Ujević** prikazan je prošle srijede u Art kinu *Lifka* u Subotici. Riječ je o prvom u nizu igrano-dokumentarnih filmova o znamenitim Hrvatima koji su živjeli i stvarali na području Srbije.

Film je nakon beogradske premijere prikazan u nekoliko gradova, a njegov autor redatelj **Stipe Ercegović** ističe kako je zadovoljan prijamom ovoga ostvarenja kod publike.

»Pljesak nakon projekcija nam govori da film ima dobar prijam kod publike. Posebno nam je drago bilo prikazivanje na Tekijama, u crkvi Gospe Snježne, ali i u osječkom HNK-u nakon predstave *Šokica* rađene po poznatom djelu **Ilije Okrugića**. Istu ovu kombinaciju predstave i filma planiramo predstaviti i u Beogradu, u listopadu ove godine. Smatramo da je medij filma dobar način da se današnja publika upozna s djelom nekog velikana iz povijesti. Film sadrži vizualni sadržaj potkrepljen tekstom te impresije ostaju za duže razdoblje. Nadamo se da će ovaj film biti prikazan i na televiziji, na RTS-u i RTV-u«, kaže Stipe Ercegović.

Književnika, skladatelja i svećenika Iliju Okrugića u filmu igra **Aleksandar Alač**, glumac Beogradskog dramskog pozorišta iz Beograda. Osim njega, u filmu se pojavljuju i **Aljoša Vučković**, **Igor Pervić**, **Ivana Gudelj**... Alač ističe kako mu je bila čast glumiti Okrugića, kojega zbog svestranog stvaralačkog opusa smatra svojevrsnom renesansnom ličnošću.

»Mislim da je ovaj cijeli projekt iznimno značajan, te je i motivacija za rad na ovom filmu bila velika. Svi koji su sudjelovali u projektu radili su s idejom i spoznajom da stvaraju nešto značajno. Ilija Okrugić je jedan od onih znamenitih Hrvata, a za koga je, nažalost, malo ljudi čulo«, kaže glumac Aleksandar Alač.

Skupina profesionalaca iz područja filma okupljena oko Zajednice Hrvata Beograda **Tin Ujević** kao producenta, nastavlja raditi na serijalu o znamenitim Hrvatima.

»U ovaj projekt svi smo ušli s puno entuzijazma. Nadamo se da će nam ovaj prvi film, kao pilot projekt, otvoriti vrata za naredna ostvarenja. Sljedeći film koji nam je u planu je o **Antunu Gustavu Matošu**, hrvatskom književniku koji je dio života proveo u Beogradu. Ako zatvorimo dvije trećine financijskog plana do kraja rujna, ovaj bi film mogao biti završen do kraja godine«, kaže Stipe Ercegović.

D. B. P.

Odložen koncert Tonija Cetinskog

SOT – Dobrotvorni koncert **Tonija Cetinskog** koji je trebao biti održan 14. lipnja u Sotu, a čiji je prihod trebao biti namijenjen za izgradnju nove crkvene dvorane, odložen je zbog izvanredne situacije u svezi s poplavama. Koncert će se održati u novom terminu, okvirno u lipnju sljedeće godine. Svi koji su kupili ulaznice imaju pravo na povrat novca, na mjestima gdje su kupili ulaznice, a u Šidu u prodavaonici *Tehnometal*.

S. D.

Promocija knjige Željke Zelić

SUBOTICA – Predstavljanje knjige pjesama **Željke Zelić** (*intimna Kronika srca* (NIU Hrvatska riječ, 2013.)) održat će se danas, u petak 20. lipnja, u Gradskoj knjižnici u Subotici. Uz autoricu, o knjizi će govoriti v. d. urednika naklade NIU Hrvatska riječ **Zvonko Sarić**, urednik knjige **Davor Bašić Palković** i profesorica književnosti **Nevena Mlinko**. Stihove će govoriti **Marija Jaramazović** uz glazbenu pratnju **Nikole Bašića** na gitari. Početak je u 19.30 sati.

Koncert HGU Festival bunjevački pisama u Subotici

SUBOTICA – Ljetni koncert Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama* bit će održan danas, u petak 20. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici s početkom u 20 sati. Na repertoaru će se naći skladbe s raznih natjecanja koje su udruzi donijele brojne nagrade i priznanja. Nastupit će Dječji tamburaški orkestar i Veliki festivalski orkestar pod ravnanjem prof. **Mire Temunović**. Kao gosti koncerta nastupit će maturanti srednje Muzičke škole u Subotici s odsjeka tambure: **Milica Lerić** i **Miran Tikvicki**.

XIX. festival dječjeg stvaralaštva

TAVANKUT – U nedjelju, 22. lipnja, održat će se XIX. festival dječjeg stvaralaštva *Djeca su ukras svijeta*. Na festivalu će svoje umijeće predstaviti, osim članova HKPD-a **Matija Gubec** iz Tavankuta, gostujuće dječje skupine: vrtić **Petar Pan** iz Tavankuta, HKB *Bunjevačko kolo* iz Subotice, BKC iz Tavankuta, HKUPD **Matoš** iz Plavne, HBKUD **Lemeš** iz Svetozara Miletića. Program festivala započet će u 18 sati u dvorištu HKPD-a **Matija Gubec** u Tavankutu, Marka Oreškovića br. 3.

I. D.

Nazor iz Sombora u Monoštoru

MONOŠTOR – U nedjelju, 22. lipnja, u Domu kulture u Monoštoru gostovat će dramska sekcija HKUD-a **Vladimir Nazor** iz Sombora s predstavom *Draga moja Micika*. Početak je u 20 sati.

Z. M.

Priskakanje vatre na Sv. Ivana Cvitnjaka

TAVANKUT – Na blagdan Sv. Ivana Cvitnjaka, 23. lipnja, održat će se *Priskakanje vatre* u Donjem Tavankutu na etno salašu Balažević, u Ulici Nikole Tesle br. 16. Ovaj gotovo zaboravljeni narodni običaj četvrti je puta uvršten u program *Dužijance*.

Program *Priskakanja vatre na Sv. Ivana Cvitnjaka* započet će palje-

njem vatre, koju će preskakati i kroz koju će skakati mladi obučeni u nošnju, a potom i prisutni posjetitelji. Nakon preskakanja vatre, članovi folklornih skupina HKC *Bunjevačko kolo* i HKPD **Matija Gubec** plesat će nekoliko parovnih bunjevačkih plesova s vijencima od ivanjskog cvijeća i prikazati običaj stavljanja vijenca od ivanjskog cvijeća iznad ulaznih vrata salaša, gdje će posjeti do sljedećeg *Cvitnjaka*, s vjerovanjem da će on zaštititi salaš od groma ili vatre.

Predstavljanje Godišnjaka za znanstvena istraživanja ZKVH-a

SUBOTICA – *Godišnjak za znanstvena istraživanja* br. 5 ZKVH-a bit će predstavljen u utorak, 24. lipnja, s početkom u 19 sati u dvorištu Zavoda (Harambašićeva 14). Godišnjak će predstaviti **Vladan Čutura**, profesor i suradnik, **Ljubica Vuković-Dulić**, profesorica i suradnica, i **Tomislav Žigmanov**, glavni urednik Godišnjaka.

Likovna kolonija u Monoštoru

MONOŠTOR – U četvrtak, 26. rujna, Monoštor će okupiti umjetnike na slikarskoj koloniji u sklopu manifestacije *Regeneracija Dunava*. Osam slikara iz Likovne grupe 76, uz podršku gostiju iz Novog Sada i domaćina iz Monoštora, prenijet će na platno ljepote sela i njegovoga okruženja šuma, voda i kulturnog naslijeđa. Sudionici kolonije su: **Milorad Rađenović Đene**, **Stipan Kovač** – **Malanka**, **Ilija Uzelac**, **Slobodan Nastasić**, **Milan Momčilović**, **Antun Krulić**, **Ljubomir Jakovljević**, **Nikola Simijanović**, **Đurđica Mrkalo**, **Lana Sudar** i **Perica Balog**.

Slike nastale na koloniji bit će namijenjene prodaji u humanitarne svrhe, za pomoć stradalima od poplava. Izložba radova bit će održana tijekom 28. i 29. lipnja.

Osim slikara, istoga dana bit će angažirani i mladi umjetnici koji će od slame izrađivati veliku skulpturu ribe jesetre od slame, ponovno akcentirajući značaj očuvanju ugroženih vrsta.

Z. M.

LIKOVNA KOLONIJA PANON-SUBOTICA 2014.

Kultura življenja

»Boje su u nama«, a te »boje« izražavamo na različite načine, slikanjem, riječima, pisanjem, govorom, ponašanjem i činovima, a jedan od načina takvog izražavanja predstavili su i slikari-amateri na ovoj koloniji

Međunarodna likovna kolonija *Panon* je tako koncipirana da tijekom jedne godine u Srbiji, Hrvatskoj i Mađarskoj okuplja na tim susretima razne slikare-amateri. Jedan od nosilaca ove kolonije je i subotička Hrvatska likovna udruga *Cro-Art*, koja je ove godine organizirala treći saziv kolonije *Panon-Subotica 2014.*, a na koloniji su sudjelovali slikari-amateri iz Hrvatske i Mađarske, uz članove *Cro-Arta*.

Mjesto održavanja ove dvodnevne kolonije, 14. i 15. lipnja, bio je Dom DSHV-a, gdje se i nalaze radne prostorije udruge *Cro-Art*. Tema ovogodišnje subotičke kolonije *Panon*, bili su ruralni motivi Vojvodine i urbani motivi Subotice s naglaskom na arhitekturu secesije.

»Kada se ljudi okupe oko nečega lijepoga, onda je to uvijek dobro, a mi ovdje dijelimo ljepotu slikarskog amaterskog stvaranja. Ovdje su slikari-amateri iz likovne udruge *Bel Art* iz Belišća, članovi udruge *Andras Dugonjić* iz Szegedina, članovi udruge *Hollo Laszlo* iz Kiskunfelegyhaza, slikari-ama-

teri iz Baje, kao i članovi udruge *Cro-Art*. Putem apliciranja na natjecanjima, osigurano je da svi sudionici kolonije dobiju potreban slikarski materijal, a u realizaciji ove kolonije, glede organizacijskih poslova, pomogla nam je *Mladež DSHV-a*«, kaže **Josip Horvat**, predsjednik HLU *Cro-Art*, koji je svečano otvorio ovogodišnju koloniju.

OPLEMENJIVANJE ŽIVOTA

Doživljava li se amatersko slikanje kao hobi, u smislu ugodne razbibrige ili je u pitanju nešto složenije? Pokušao sam to saznati ovom prilikom u razgovoru s nekim od sudionika ove kolonije. **Ivan Vajda**, predsjednik likovne udruge *Bel Art* iz Belišća, kaže da je ekonomist po struci, a da se u slobodno vrijeme bavi amaterskim likovnim izražavanjem.

»Jedno je da sebe doživljava i u svom slikarskom radu, a drugo je kako publika vidi što govore moja djela. Crtam i slikam odavno, bila je jednom jedna *Modra lasta* i još neki listovi koji su tiskani za dječji uzrast,

još sam onda kao dijete objavljivao likovne radove u takvim listovima, ali sam sve to potisnuo u neki drugi plan dok nisam završio studije, pa se situirao, a onda sam počeo aktivnije raditi na polju amaterskog slikarstva. Imao sam do sada dvadesetak samostalnih izložbi na području Hrvatske, a sudjelovao sam i na brojnim skupnim izložbama. Naglasak u mojem likovnom izražavanju je akvarel, tu sam se našao, to je tehnika u kojoj se inspiracija duha mora u jednom dahu izraziti.«

O kulturnom životu u Belišću, Ivan Vajda kaže da je likovni život razvijen.

»Likovni život u Belišću je dobar s obzirom na to da je to grad od 7000 stanovnika, ali tradiciju likovnog izražavanja imamo već oko 70 godina. Specifičnost Belišća je što je to grad s tradicijom od svega 130 godina, zapravo, to je jedno industrijsko naselje koje se razvijalo eksploatacijom drveta, tako je i nastalo Belišće. S razvojem industrije, koja je donosila određeni standard, razvijala se i kultura i sport. Imamo svoj Muzej koji

prati razvoj Belišća od nastanka, kao i Galeriju za izložbe likovne umjetnosti. Paralelno s likovnom kulturom, razvijen je i kazališni život, u kazalištu s amaterima rade dva-tri profesionalca, a postoji i literarna udruga *Vers*. Postoje razne udruge u Belišću koje okupljaju amatere i to je dobro, dakle, nije u pitanju samo hobby, jer svojim radom amateri obogaćuju kulturu življenja, a amateri oplemenjuju i svoje živote kreativnim radom«.

PLACEBO EFEKT ILI NEŠTO DRUGO?

Marta Pesztalics, članica likovne udruge *Hollo Laszlo*, kao slikarica se prvo okušala u subotičkoj likovnoj grupi **Ivana Jandrića**, uslijedile su izložbe, a potom je postala članica subotičke likovne grupe Q, a od prije 20 godina živi u Szegedinu. Slika u tehnici akvarela, a o amaterskom slikarstvu je rekla sljedeće:

»Pokraj zadovoljstva kreativnog rada, osjećam se lijepo i prijatno u druženju s članovima naše udruge. Zbog zdravstvenog stanja morala sam otići mnogo ranije u mirovinu, nego što je uobičajeno, a amatersko slikarstvo mi je pomoglo da se duševno održim i da sam i danas još ovdje. Slikanje me i danas održava u životu. Mnogo znači kada je čovjek u duhovno bliskom okruženju, a tako je i na ovoj koloniji, interesira nas ista stvar, a to je slikarstvo, tako da smo mi ovdje jedna mala obitelj u duhovnom smislu.«

Kako je to pjesmom iskazao glazbenik **Jura Stublić** - *Boje su u nama*, a te *boje* izražavamo na različite načine, slikanjem, riječima, pisanjem, govorom, ponašanjem i činovima, a jedan od načina takvog izražavanja predstavili su i slikari-amateri na ovoj koloniji, koju je svečano zatvorio ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**.

Zvonko Sarić

ODJECI VI. DANA A. G. MATOŠA I DR. JOSIPA ANDRIĆA

Praznik je susresti dobre ljude

Vrhunac manifestacije ove je godine za mnoge bilo tiskanje monografije Matoša u povodu 5 godina postojanja i rada ovoga društva, koje predstavlja »košnicu kulture« u ovome malom mjestu

Lijepo je sresti ljubazne ljude u uredima, za šalterom ili na nekom drugom mjestu, koji ti žele pomoći. Nakon što im zahvališ, oni obično kažu: računajte na nas i drugi put! I spremni su uvijek pomoći. U ovom tmurnom, nestabilnom i neizvjesnom vremenu nema većeg bogatstva od toga. A to se upravo dogodilo na ovogodišnjim *Danima A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića* u Plavni. To je bio susret dobrih ljudi koji su, svaki na svoj način, željeli pridonijeti uspješnosti ove manifestacije. Mještani u lokalnoj sredini smatraju da je i ovogodišnja manifestacija uspjela sukladno mogućnostima kojima udruga raspolaže, a njezino vodstvo je svjesno koliko su u tome pomogli upravo dobri ljudi kojima je plemeniti cilj opstanak Hrvata u ovome kraju i očuvanje kulturnog blaga kojim se oni ovdje mogu ponositi.

MONOGRAFIJA O UDRUZI

Vrhunac manifestacije ove je godine za mnoge bilo tiskanje monografije Matoša u povodu 5 godina postojanja i rada ovoga društva, koje predstavlja *košnicu kulture* u ovome malom mjestu. Za to su, a i za druge programske sadržaje dvodnevne manifestacije, zaslužni, prije svega, veliki kulturni pregaoci i relevantne

institucije te solidan broj prijatelja Matoša. Oni su doprinijeli uspostavi više razine kulture i ostvarenju ideje osnivača udruge, koja se za 5 godina djelovanja jasno profilirala i postala prepoznata u mnogim krajevima gdje žive Hrvati. Ovom prigodom neizmjereno zahvaljujemo svima koji su nam pomogli da, i pokraj određenih poteškoća, organiziramo manifestaciju, te ujedno izražavamo želju da se naša uska suradnja i dalje nastavi.

Među brojnim hrvatskim udrugama postoje mnoge sličnosti u radu, a poneke su u svom djelovanju ipak specifične, te na prvi pogled drukčije, nego većina ostalih. Ovo se pomalo odnosi na neka pitanja i stavove o kojima se malo govori, jer se u udrugama više prakticira kolektivni rad fokusiran ponajviše u folkloru, što je doista i jedan od važnih segmenata kulture. U Matošu se sve više raspravlja i o problemima kao što su: globalizacija, identitet, tradicija, multikulturalnost, zaštita životnog okoliša, a polazne osnove za sve to uzimaju se na primjerima hrvatskih velikana čije se obljetnice obilježavaju u samoj udruzi ili lokalnoj sredini. Ovoga puta izdvojiti ćemo neka razmišljanja o ovim pitanjima, koja će nam se u budućem radu, htjeli mi to ili ne, sve više nametati.

LOKALNO I GLOBALNO

Jedan od najočiglednijih vidova modernosti je način na koji se svatko od nas stalno kreće između lokalnog i globalnog. Čovjekova zaokupljenost bliskim i svakodnevnim izravno se nadovezuje na njegov osjećaj da pripada planetarno uređenom svijetu. Globalizacija je, dakle, višedimenzionalni proces u kome prestaju važiti tradicionalni kodovi, preobličava se splet odnosa između pojedinačnog i kolektivnog, a čovjekov način mišljenja i djelovanja bitno se mijenja diljem planeta.

Besmisleno je stavljati globalno i lokalno u apsolutnu suprotnost, jer su u pitanju dva lica jednog te istog procesa. Umjesto, još uvijek prisutnog, lokalpatriotizma, potrebno je već jednom zauzeti se za neutralniji i realističniji pogled na stvarnost i svijet. Zar nisu globalizacija i Olimpijske igre, Svjetsko prvenstvo u nogometu, zaštita životnog okoliša, glazba i sve druge umjetnosti, Ujedinjeni narodi?

OČUVANJE IDENTITETA

Kada je riječ o očuvanju identiteta podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca dobro je sjetiti se jednog zgodnog primjera: Australija je multi-

kulturalna zemlja, ali važnost umjetnosti Aboridžina ne smije se zaboraviti, jer je to svojevrsna australska antika, potpuno samosvojna vizura postojanja. Takav je slučaj i u kulturi podunavskih Hrvata, koji žive u prostoru gdje neminovno dolazi do prožimanja s drugim kulturama: Šokac, dakle Hrvat, u svim segmentima svoga identiteta treba biti i Europljanin i građanin svijeta.

Znanje o drugima, koje se temelji na poznavanju drugih, bitno je za proučavanje ljudi svoje zajednice i vlastite kulture. To je teška zadaća, osobito kada se radi o suvremenim kulturama koje nisu homogene, već multikulturalne. Vrijeme trijumfa mediokriteta i ideologija sreće u okviru svoga geta, treba ostaviti iza nas, a raditi na uspostavljanju viših kulturnih vrijednosti kako su nas upućivali naši velikani, a na čemu rade i naši suvremeni kreatori i autori djela hrvatske (šokačke i bunjevačke) kulture. Zato je u ovoj nacionalnoj zajednici još uvijek nužno objavljivati knjige i druga djela namijenjena ne samo stručnoj publici već svima onima koje zanima kulturni fenomen. Nadamo se da naši *Dani* iz godine u godinu teže ovom promišljanju.

Zvonimir Pelajić

DUŽIJANCA 2014.

Priskakanje vatre Sv. Ivana Cvitnjaka

Piše: Alojzije Stantić

Po redu dešavanja u smotri Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanca*, Organizacijski odbor će ove godine otpraviti (prirediti) starovinski adet Priskakanje vatre Sv. Ivana Cvitnjaka. Pokaz će biti otpravljen u Tavankutu, 24. lipnja (juna) u 18 sati, na širokom litnjem putu pod (blizo) etno salašom Balažević. Poziva se znatiželjan svit da u ponedjeljak prid nama, dođu gledat, a koji su kadri (sposobni) i priskakat pa i skakat kroz Ivanjsku vatru. Tako ćemo u sićanju čuvat i pokazivat mladom naraštaju kako su kadgod naši stari, osobito salašari, otpravili ovaj adet.

CRTICE O VATRI

Kad su naši davni pridaci upoznali vatru najpre su je hasnirali za grijanje, kuvanje ráne, a u gvozdenom dobu hasnirali je i za otkivanje i kaljenje vrva koplja i drugi sićiva. Oštrim sićivima su sikli šumu i radili zemlju, naučili se odranjivat zelje za ránu, s njim su obogatili mesno ilo (jelo). To je i početak odranjivanja raslinja, a med njima se ističe odranjivanje žita(rica) i njevo hasniranje za ranu. Od nji je kruv posto glavna rana, čak i u onim krajevima svita di se žito ne odranjiva. To dodatno potiče održavanje adeta priskakanja vatre, koji se do danas najduže održo u velikim žitnicama. Zato se Organizacijski odbor smotre *Dužijanca* zdušno paštri da se ovaj adet ne zatomi.

Jedan od starovinski nauka uči da život na Zemlji zavisi od zemlje, ajera, vode i vatre i da su bogovi s njima stvorili svit. Zato su mnogobožni narodi imali i svog boga vatre, svitla, groma. Stari Slaveni su štovali Peruna

(boga gromova, vatre i dažda), pa smo od nji talovali adet poštivanja vatre.

Dvi skupine hrvatskog naroda u Bačkoj imadu adet sa zapaljenom vatrom: kod Bunjevaca to je ivanjska vatra, a kod Šokaca crkvena vatra na Veliku Subatu i spaljivanje božićne slame (spaljivali su je i podikoji subatički salašari). Uskrsnu vatru ko dio crkvenog obreda pale i u nikim drugim krajevima Hrvatske. Zna se da su Uskršnju crkvenu vatru osim Šokaca palili i Bunjevci u Čavolju.

LITNJI BOŽIĆ

Na dan 24. lipnja pada(je) Ivanje, spomendan rođenja sv. Ivana Krstitelja, u čijem se trodnevlju kadgod otpravio i adet priskakanja vatre. Ivanje pada blizo litnjeg solsticija, dugodnevica, pa je ono u narodu poznato i ko litnji Božić. Do II. svickog rata vatru su uveće palili i priskakali – salašari na prtenom (zemljanom) putu ispid salaša, na raskršću i osobito na roglju (sućeljavanje putova pod 45°), a varošćani naj-

više na raskršću široki sokaka, na obodima naselja.

Posli II. svickog rata vlast nije dopuštala da se ovaj adet drži, pa je friško zatomljen. Tu i tamo su poniki salašari, koji su se držali talovani adeta, za se u avliji priskakali vatru, a ima ih koji još i danas drže ovaj adet. To je jedna od etnološki vridnosti koju su do danas sačuvali salašari.

Cvitnjak podigdi zovu i vinac od cvića sv. Ivana Cvitnjaka sa sitnim žutim cvitićima, koji lipo mriši, a cvata baš u ovo vrime. S vincom od cvića sv. Ivana divojke su priskakale vatru, s njim su igrale (plesale) u kolu, a posli ga obisile nuz dovratka ulazni vrata, el ga bacale na krov salaša, el na dud, el priko glave za leđa u tekuću vodu (do). U Naćvinu (Žedniku) i Đurđinu cvitnjak su zvali i zapaljenog čovu (na batini zapaljen smotuljak slame) kojim su optrćavali uvratine žitišta i druge njive. [Sa zapaljenim čovom su se optrćavale uvratine žitišta samo po tihom vrimenu, nakratko – par meteri, i nuz strogo nadzor stariji.]

Vatra uopće, a Ivanjska vatra

obaško, privlači i gledače koji nisu kuražni, ne žele el ne mogu priskakat obrednu vatru. Ovoj vatri čeljad se dive pogledom, valjda probaje dokućit kaka je tajna u njoj, ona potiče mišalj koliko je od hasne al i koliko mož štetit kad se otme nadzoru. Možda je njezina moć otaleg jel guta ogriv, a iz tog na kratko prne plamen, jedan za drugim a svaki je drugačiji, koji časkom odleti gori u nezaborav, jel ga odozdol istiso novi, drugačiji plamen. Sa sigre plamena čeljade nerado, čak nevoljno skida pogled, jel ona ima čarobnu moć dok se pilji u nju, zaborave se brige i nevolje, uživa se samo u vatri.

Iz pismena i pripovidanja znamo da su kagod naši stari tušta večeri proveli u divanu nuz otvoreno ognjište, poređani prid njim da svako mož gledat u vatru. Nuz nju njim je i divan bio ugodniji, jel nema čeljadeta koji bi vatri okrenio leđa, nema onog ko ne voli piljit i uživat u nezaboravnoj sigri plamenova.

O priskakanju vatre i skakanja kroz vatru više na priredbi.

Ivanjska vatra

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Što je izgubljeno na Mohačkom polju?

Piše: dr. Zsombor Szabó

Posljednji nastavak feljtona smo, radi *dramskih efekata*, završili time da se kasno poslijepodne 29. kolovoza ostatak vojske mladog **Ludovika II.**, hrvatsko-mađarsko-češkog kralja, razbježala kuda god je mogla, najviše oni koji su imali konje. Pješadini, uglavnom plaćenici (oko 10 000 vojnika) su ostali i bili okruženi Turcima i borili su se do posljednjeg čovjeka. Turci su kasnije, prilikom pregleda bojišta, u potrazi za tijelom mladog kralja, pobili i one koji su bili samo ranjeni. Sudeći po zapisima, **Sulejman** se iznenadio lakom pobjedom i plašeci se napada glavnine protivničke vojske (koja nije postojala) ostao utaboren na poprištu bitke. Potjeru su spriječili iznenadni veliki pljusak i noć, »što je mnogim smrtnicima omogućilo bijeg«, piše **Brodarič**. Ali, što se dogodilo s kraljem? Na najveće zaprepaštenje Turaka, među poginulima nije pronađeno mrtvo tijelo dvadesetogodišnjeg vladara. Je li uspio pod okriljem noći pobjeći?

KRALJEVA TAJNOVITA SMRT

Biskup Brodarič u svom izvješću piše: »U svima nama, koji smo bili u kraljevoj pratnji, izazvala su veliki strah topovska đulad, koja su počela letjeti iznad naših glava, i od tog trenutka kralj nije više bio u našim redovima! ... ima takvih, koji tvrde kako je pretekao naše prve redove i da se tamo hrabro borio. Ovo ne mogu ni potvrditi, ni poreći, jedino sam u to siguran

da je u trenutku kada su topovi počeli grmjeti on nedostajao u našim redovima«. Očito, kraljevi su tjelohranitelji ocijenili kako situacija počinje biti *gusta*, te su kralja *izvukli iz borbe*. O kraljevoj sudbini kraljicu u Budimu prvi je izvijestio **Ulrik Czettrich**, kraljev blagajnik i pratitelj. On je kao očevidac rekao kako se kralj udavio u jednom potoku. Na ovu vijest kraljica i dvor se užurbano pakiraju i brodovima bježe prema Bratislavi. **István Nemeskürty**¹ postavlja pitanje zbog čega je panično, usred noći, mlada kraljica sa svojim dra-

ku opraštala od same sebe.«² Znači, prva verzija kraljeve smrti glasi: prilikom bijega, utopio se u jednom nabujalom potoku. Kraljevo tijelo, koje je bez oklopa uredno pokopano u jednom šumarku, pronađeno je poslije dva mjeseca pokraj sela Čele. Tek tada, a naročito poslije njegova *službenog* pokopa, počele su kolati razne priče.

POJAVLJULJE SE PRVI PRETENDENT ZA KRALJA

Erdeljski vojvoda i pretendent na mađarsko prijesto-

su se okupili svi značajniji veliki kodostojnici, uglavnom njegove pristaše. Mogli su to uraditi, ni od koga ometani, jer u zemlji uopće nije bilo Turaka!

SULEJMAN SE VRAĆA U ISTANBUL

Sulejman je, dva tjedna poslije kraljičina bijega, 12. rujna stigao u ispražnjeni Budim. Doslovce se *ušetao* u grad, kojega nije nitko branio, ostalo je tek nekoliko stotina »siromašnih, hromih, slijepih i ludih«, napisao je u memoarima **Đorđe**

Polomljeni gotički luk, ulaz u spomen park Mohačke bitke

Raspukli cvijet – simbol raspada Kraljevstva

gocjenostima napustila palaču? Zbog Turaka nije trebala, oni su još bili daleko. Nemeskürty tvrdi kako se ona uplašila budimskih Mađara, koji nisu gledali sa simpatijama na njemačku, protestantsku kraljicu. Poljski veleposlanik u to vrijeme piše kralju **Sigmundu**: »Mađari su bili u najvećoj radosti, skoro prepoređeni, jer su se oslobodili tuđinske vlasti.« Nemeskürty kratko konstatira: »Srednjovjekovna se mađarska država uz pijan-

lje **Ivan Zapolja** dao je mrtvo tijelo mladog kralja pokopati u kraljevskoj bazilici u Stonom Beogradu (Székesfehérvár), gdje je počivala većina mađarskih kraljeva (tu su bili i okrunjeni). Ujedno je najavio svoju *kandidaturu* za mađarskog kralja, pozivajući se na odluku donesenu 1505. godine da mađarsko plemstvo neće više birati *tuđinca za kralja*. Trenutak nije bio slučajno izabran, na sprovođu

Sremac, koji je i sam pobjegao, »spasavajući zlatnu urnu s moštima svetog Ivana«. Turci su ubrzo podigli most na Dunavu i prešli na drugu stranu zauzeti Peštu. Oba su grada opljačkali i zapalili, brončane su kipove Apolona, Herkula i Dijane, koji su krasili dvorište i vrt palače, utovarili u brodove i odnijeli u Istanbul. Palaču nisu dirali, nisu je ni spalili. Nakon dva tjedna, 25. rujna, Sulejman i njegova vojska su napustili Mađarsku Kraljevinu. Paradoksalno zvuči, ali cijela zemlja (osim Srijema), bila je slobodna.

¹ Nemeskürty István: Ez történt Mohács után. Szépirodalmi könyvkiadó, Budapest, 1968 str. 9

² Ova konstatacija, kao uostalom i cijela knjiga, izazvala je velike polemike u Mađarskoj, ali je pokrenula i proces preispitivanja vlastite povijesti.

PROMOCIJA KNJIGE MONS. STJEPANA BERETIĆA

Božji prijatelji na putu s nama

Tko su bili sveci? Kako su oni živjeli? Jesu li nam potrebni u životu? Jesmo li mi sveti? Na sva ova pitanja odgovor možete dobiti u drugom, proširenom izdanju knjige *Božji prijatelji na putu s nama* autora mons. **Stjepan Beretić**.

O spomenutoj knjizi, na promociji koja je održana 12. lipnja u dvorani HKC-a **Bunjevačko kolo** u Subotici, govorili su pročelnik izdavačkog odjela Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost **Ivan Antunović** mons. dr. **Andrija Anišić**, urednica knjige **Katarina Čeliković** i sam autor mons. **Stjepan Beretić**. Prvo izdanje ove knjige s 92 sveca, tiskano 2002. godine u tisuću primjeraka, rasprodano je te je sam autor potaknut činjenicom o potražnji ove knjige, kako je napisao u predgovoru, odlučio Katoličkom društvu povjeriti i ovo drugo izdanje pod istim naslovom i u istom formatu. Drugo prošireno izdanje sadrži još 133 imena, dakle ukupno 225 ugodnika Božjih. Zanimljivost ove knjige nije samo u životopisima svetaca i njihovim zanimljivim zgodama, nego u

tome što ova knjiga sadrži i kalendar s imenima, kalendar pomičnih svetkovina za prvu polovicu XXI. stoljeća, a tu je i kalendar s mogućnošću upisivanja osobnih važnijih datuma (obljetnica, imendana...). Sadrži i kalendar gdje možete pogledati kada slaviti svoj imendan, koje ime dati svome djetetu, kojemu se svecu za što moliti, tko je zaštitnik kojega kontinenta, zemlje, grada, sela. Možete i saznati tko su zaštitnici određenih zanimanja, u poljoprivredi te kome se moliti u slučaju bolesti. Knjiga na 700 stranica prava je riznica, kako i sam naslov kaže Božjih prijatelja na putu s nama i u našem životu.

Program na samoj promociji otvorio je dječji katedralni zbor *Zlatni klasovi*, a združenim snagama s katedralnim zborom *Albe Vidaković* uz ravnanje **Miroslava Stantića** i zatvorili su ovu promociju.

Knjigu Božji prijatelji na putu s nama možete nabaviti u dućanima župa sv. Terezije Avilske i župe sv. Rok u Subotici.

Ž. V.

Mons. Stjepan Beretić i
mons. dr. Andrija Anišić

Blagdan Svetog Antuna u Šidu

Užupnoj crkvi Presveto srce Isusovo u Šidu, u petak 13. lipnja, misnim slavljem obilježen je blagdan Svetog Antuna, jednog od najomiljenijih katoličkih svetaca koji je svetim proglašen samo godinu dana nakon njegove smrti. Svetu misu u Šidu predvodio je župnik vlč. **Nikica Bošnjaković**, a na misi su bili nazočni kako vjernici katoličke, tako i pravoslavne i ostalih vjeroispovjesti, štovatelji ovog velikog sveca. »Sveti Antun je pomagao i sirote i bogate, sve koji su mu prilazili i uvijek ih je usmjeravao da ravnomijerno dijele međusobno materijalna dobra. To je njegova veličina zbog koje više od 800 godina, kao svetac kod svih vjera, zauzima posebno mjesto«, istaknuo je vlč. Bošnjaković.

S. D.

ranje i ostale službe. Zahvalio je svim darovateljima na svakoj pomoći te naglasio da današnja svetkovina treba da bude poticaj vjernicima na što dosljedniji kršćanski život u izgradnji župne zajednice i obitelji župe Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima.

T. M.

Sveta Potvrda u Hrtkovcima

Župa sv. Klementa pape i mučenika u Hrtkovcima 15. lipnja proslavila je uvijek poseban i drag dan za sve krizmanike iz Nikinaca, Platičeva i Hrtkovaca kojih je u Hrtkovcima bilo 29 – dan Svete Potvrde. Euharistijsko slavlje predvodio je srijemski biskup, mons. **Djuro Gašparović**. U svom obraćanju krizmanicima,

mons. Djuro Gašparović poručio im je da nastave i dalje sudjelovati u nedjeljnim svetim misama. Na kraju svete mise župnik iz Hrtkovaca vlč. **Ivica Živković** čestitao je krizmanicima i podjelio uspomene na Svetu Krizmu. Nakon zajedničkog fotografisanja uslijedio je domjenak u dvorištu župne crkve uljepšan zvukom tambure **Miroslava Jurkovića** iz Hrtkovaca.

M. P.

Presveto Trojstvo u Srijemskim Karlovcima

Svetkovina nebeskoga zaštitnika Presveto Trojstvo svečano je proslavljena u nedjelju, 15. lipnja u župi Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima. Euharistijsko slavlje predvodio je dekan petovaradinskog dekanata preč. **Tomislav Kovačić**, u zajedništvu s župnikom vlč. **Markom Lončar**, vlč. **Stjepanom Barišić** župnikom župe Petrovaradin 2 i vlč. **Markom Loš**, župnikom župe Petrovaradin 3, koji je ujedno i propovjedaio. Svečanost je uzveličao crkveni zbor župe Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima.

U svojoj homiliji vlč. Marko Loš je istaknuo da smo u ime Presvetog Trojstva došli na ovaj svijet kada smo kršteni, za Boga i ovaj svijet i da se molimo Bogu da u ime Presvetog Trojstva i odemo s ovoga svijeta tamo zašto je Presveto Trojstvo se i uključilo u povijest spasenja, da nas učini novim ljudima. Na koncu slavlja župnik vlč. Marko Lončar je zahvalio svima koji su doprinijeli ovome slavlju svetkovine Presvetog Trojstva kroz pjevanje, čitanja, asistenciju, ministri-

VIJESTI

Gerardovo
2014. godine

U karmelićanskoj crkvi u Somboru u tijeku je obilježavanje 58. obljetnice od smrti oca **Gerarda Tome Stantića**. Tijekom *Gerardova*, do 23. lipnja, od 18 sati moli se sveta krunica, a od 18.30 je molitva na grobu oca Gerarda.

Središnji program je u utorak 24. lipnja. Okupljanje hodočasnika u crkvi je u 17 sati. U 17.30 bit će priređen duhovni program vjeroučenika Subotičke biskupije, a u 18.30 svečana euharistija koju predvodi subotički biskup mons. dr. **Ivan Penzeš** sa svećenicima. Nakon mise je molitva za proglašenje blaženim i svetim oca Gerarda.

Z. V.

Liturgijska slavlja
na Bunariću

28. lipnja – Prečisto Srce Marijino, sveta misa u 9.30 sati – Dan Radio Marije

5. srpnja – subota, sveta misa u 9.30 sati

16. srpnja – Karmelska Gospa, sveta misa u 18 sati

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Kroz evanđelja Isus često poziva na nasljedovanje, a taj njegov poziv zahtijeva korjenitu odluku za ili protiv. Nasljedovanje Isusa može biti samo potpuno, ili ga nema. Nasljedovatelj ne može malo prihvaćati Isusove zahtjeve, malo ih odbacivati. Ako se tako postavlja onda nije nasljedovatelj. Ali što je to uopće nasljedovanje?

NASLJEDOVANJE

U Starom zavjetu nasljedovanje je označavalo vjernost Savezu. Iz novozavjetne perspektive nasljedovanje se zasniva na Isusovu pozivu koji od svojih učenika traži da napuste dotadašnje živote, okolnosti i navike (usp. Lk 9, 59-62), te da Isusa priznaju Gospodinom i Učiteljem. Nasljedovanje je osobna povezanost s Isusom, koja učenicima omogućuje da vjerom i pobožnošću od njega očekuju spasenje (usp. Mt 19, 16-30), ali je ono i izraz učeničke spremnosti da svog Gospodina nasljeduju i u trpljenju: »Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom« (Mk 8, 34).

Nasljedovanje, isto tako, znači i prihvatiti Krista kao uzor. Na više mjesta Isus traži da ga se poput uzora slijedi, osobito kada je u pitanju ljubav prema bližnjemu: »Kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge« (Iv 13, 34). To isto tako znači i usvojiti njegov stav poslušnosti prema Ocu. Pokraj toga, nasljedovanje je također i dioništvo u Kristovu

Isus traži
nasljedovanje

životu, poniženju, ali i uzvišenju.

No, poziv na nasljedovanje nije upućen samo pojedincima, nego i zajednici, Crkvi, koja ga treba ostvariti na različite načine. Tako se poziv na nasljedovanje u Crkvi ostvaruje u spremnosti na praštanje, na što nas poziva apostol Pavao: »... Praštajte jedni drugima kao što i Bog u Kristu nama oprost« (Ef 4,32), ali i u uzajamnom milosrđu: »Zaodjenite se dakle – kao izabranici Božji, sveti i ljubljani – u milosrdno srce, dobrotivost, poniznost, blagost, strpljivost« (Kol 3, 2) kao i u ustrajnoj vjeri: »... Budite nasljedovatelji onih koji po vjeri i strpljivosti baštine obećano« (Heb 6,12).¹

Dakle, nasljedovanje je životni stil, ne prolazni trend. Ono obuhvaća sve naše odnose i s ljudima i s Bogom, ali i odnose prema ovom i onom svijetu. Ono zahvaća cijelog čovjeka i sve ono što čovjek čini i kako živi, a ne samo neko područje života. Krist se nasljeduje i u privatnosti svoje kuće i u crkvenoj zajednici, na poslu, među prijateljima i neznancima. On traži mnogo, traži cijelog čovjeka, ali i daje mnogo, dao je sebe na križu i obećao vječnost. Stoga mu za takve darove čovjek ne može dati samo povremeno pristajanje uz njega u odabranim trenucima i situacijama.

ODBACITI STRAH

Nasljedovati Krista prije svega znači javno se priznati njegovim i ne zaniijekati ga čak ni u opasnosti. Međutim, slijediti ga nikada nije bilo lako. Uvijek su nekako nepovoljna vremena, ali Isus je na to upozorio svoje učenike. Otvoreno im je rekao kako ih šalje *kao ovce među vukove*, da

1 Usp. *Biblijski leksikon*, Zagreb, 1972., 206.

će ih ljudi *predavati po vijećima i po svojim sinagogama bičevati* (Mt 10, 16), da će ih *svi zamrziti zbog imena njegova* (Mt 10, 22). Povoljno vrijeme za nasljedovanje Krista i javno pristajanje uz njegov nauk, kao što nije bilo u prošlosti, nije ni sada. Samo se odbacivanje nasljedovatelja očituje na drugačije načine. Ali, kao da je za Kristove učenike uvijek neko vrijeme prijezira, omalovažavanja njegova nauka, vrijeme kada njegovim učenicima prijete, ako ne tjelesna smrt, onda smrt društvenog života zbog neprihvaćenosti. No, Isus poručuje svojim učenicima da sve strahove za tjelesno i materijalno odbace, jer oni su izraz neoslanjanja na Boga, izraz nepouzdanja u njegovo milosrđe. Čovjeka ništa materijalno i tjelesno ne može uništiti, jer on svoj život nastavlja u vječnosti. Jedini strah koji Isus dopušta je strah od onoga koji može pogubiti našu dušu u paklu (usp. Mt 10, 28). Smijemo se bojati jedino smrti duše, a svima nam je dobro znano kako se to može dogoditi. Ako zaniječemo da smo Isusovi nasljedovatelji u društvu koje Isusa odbacuje kako bismo se bolje uklopili, ako odbacimo njegove zahtjeve jer nam se čine preteški i remete komociju našeg života, ako ga ne želimo slijediti. Bez imalo okolišanja Isus kaže kako će u tom slučaju i on nas odbaciti kada nam bude najpotrebniji, kada dođemo pred lice Božje: »A tko se odreće mene pred ljudima, odreći ću se i ja njega pred svojim Ocem, koji je na nebesima« (Mt 10,33).

Mnogi su vjernici na dobrom putu, ali moraju ustrajati, jer ih sigurno čeka još kušnji i teškoća. Mnogi su odustali zbog strahova za ovozemaljsko, na nama je da im damo primjer ustrajnosti i pouzdanja u Boga.

»DRŽAVNI POSAO«, SERIJAL TELEVIZIJE VOJVODINE KOJI JE UJEDINIO I AUTONOMAŠE I DOĐO

Kratki doktorat o autorstvu i originalnosti

Pred više od godinu i pol Televizija Vojvodine Državni posao prepoznala je kao fantastičnu priliku da na originalan način ne samo obogati svoj program nego i popuni ogromnu prazninu koja hara duhom najvećeg broja dalekovidnica s nacionalnom frekvencijom, uključujući i onu koja se neosnovano trsa kao »javni servis europske Srbije«

»**J**eo te sunce, da s tica ne bi stigo na vrijeme.« Ovaj izgovor za razgovor nakon uobičajenog kašnjenja na posao Dragana Torbice (**Nikola Škorić**) sa svojim kolegama Đorđem Čvarkovim (**Dimitrije Banjac**) i Boškićem (**Dejan Ćirjaković**) savršen je šlagvort ideje o uobičajenom poimanju najvećeg broja ljudi o zaposlenima u javnom sektoru.

DJELUJU REALNO

I to je, s punim pravom, Radio-televizija Vojvodine pred više od godinu i pol prepoznala kao fantastičnu priliku da na originalan način ne samo obogati svoj program nego i popuni ogromnu prazninu koja vlada u duhu najvećeg broja dalekovidnica s nacionalnom frekvencijom, uključujući i onu koja se neosnovano trsa kao »javni servis europske Srbije«. Imajući već iza sebe polovičan uspjeh s *Noćnom stražom* i *Velikom Srbijom* novosadski je trojac tek s *Državnim poslom* za kratko vrijeme postao hit među najširim slojevima gledateljstva (ne samo u Vojvodini), dajući svakod-

nevno lekciju o autorstvu ideje i njezinoj izvedbi brojnim stericima iz svijeta scenarija, glume ili režije. Jer, Čvarkov, Torbica i Boškić u mnogom se domu gledaju poput nekadašnjih crtića prije Dnevnika, pri čemu je razlika u tomu što je izbor tada bio sveden na tri-četiri programa (ako ste imali dobrog majstora za antenu), a danas se zbog njih propuštaju svi ostali domaći ili inozemni, kablovski ili satelitski programi.

Poput nekadašnjih serija *Grlom u jagode*, *Pozorišta u kući*, *Gruntočana*, *Prosjaka i sinova* ili *Đekne trojac* iz *Državnog posla* ne baš ugodnoj stvarnosti nakon svake epizode podari osmijeh na lice

Tajna njihova uspjeha jednostavna je: djeluju realno. Naime, poput nekadašnjih serija *Grlom u jagode*, *Pozorišta u kući*, *Gruntočana*, *Prosjaka i sinova* ili *Đekne trojac* iz *Državnog posla* ne baš ugodnoj stvarnosti nakon svake epizode podari osmijeh na lice. No, za razliku od spomenutih produkcija nekadašnjih televizija Beograd, Zagreb i Titograd najnoviji produkt Televizije Vojvodine izabrao je formu skeča u kojoj

glavni akteri u nešto više od pet minuta prijeđu put od uvoda, preko razrade do zaključka.

NEGATIVCI I KUĆNI LJUBIMCI

Ogromnu popularnost Banjac, Škorić i Ćirjaković stekli su i zarad karaktera koje tumače. Naime, niti jedan od njih nije pozitivac i po tomu uveliko podsjećaju na legendarnu sedmorku iz *Alana Forda*. Čvarkov

nom programu Partije ahivatora Srbije.

Scenarij za *Državni posao* posebna je priča. Iz dana u dan tehnolog za preradu ulja, profesor povijesti i glazbenik održavaju visoku razinu zdravog humora, birajući između općih mjesta naše svakodnevice ili najaktualnijih zbivanja, uglavnom iz svijeta politike. Tako su ruglu jednako izvrgnuti fanovi turskih serija, pristaše teorije zavjere, spasitelji djece iz snježnih smetova u okolini Feketića ili ministri vanjskih poslova koji ne znaju engleski (»E, jebi ga Đorđe: ja tebi 'dog' i 'kar', a ti meni 'pajper' i neko metalno sranje« – to se ne zaboravlja, prim. a.).

A što tek reći o osobama o kojima znamo sve, a nikada ih nismo vidjeli! Baba, Frau Šilovička, Žika – kj j, k nst znl, lkhčr – Smiljka, Dijete Milica (šteta što je žensko), Đed Đuro, Rodak Zdravko (koji nikad ne zna tko je Dragan), Joja Stariji, Joja Mladi, Boban, Deki, onaj moralni pigmej Dobrosavljev, bivši direktor Marjanović, Saaabo i – joooj – Magda, koja uveliko u zaborav baca Sabinu iz Cavtata svakodnevni su pred-

Nikola Škorić

Dimitrije Banjac

Dejan Ćirjaković

Dragan Torbica, Đorđe Čvarkov i Boškić na radnom mjestu

met razgovora (i mašte, napose jednog od njih) vrijednog trojca. Pridodamo li tu i Mitra Mitra Mitra, Kornjaču Radeta ili Kurotresinu Anku kao radne nazive za tridesetgodišnje neriješene predmete posve je normalno da se svaki poziv stranke završava odgovorom pauza.

Unatoč činjenici da je riječ o razmjerno mladim ljudima, autorima *Državnog posla* kapa dolje i na zavidnom znanju iz opće i zavičajne kulture, a napose naše sada već ne novije povijesti. Ubaciti u skeč izraze poput *sdb-a* (suhi dnevni obrok) ili *bit bogin* (biti pijan – posebno je zanimljivo što je za bunjevačku ikavicu Stipana iz Subotice tumač Čvarkovu bio Torbica), nazive poput *Pipacsa* ili *Tri morke* (bircuze za koje zna čak i malo koji Subotičanin, a Čvarkov ih je obišao u svojoj burnoj mladosti) ili pak nekoć glasovitog *puštača ploča Zorana Modlija* ili onu raskošnu *Dijanu Beširević* sa *Startove* duplerice, a da se pri tomu sve to tečno uklapa u priču, zaista je umijeće za sebe.

Trojac iz *Državnog posla*, a napose redatelj **Stojče Stoleski**, pokazali su – Bog te video – kako se vrhunska kvaliteta televizijskog programa može praviti i sa sredstvima nižim od snima-

nja svadbe promukle pjevaljke ili žurke praznopogledne starlete, primjerice. Smješteni u sobu *tri sa tri*, s mapom ex Jugoslavije iza sebe, registratorima iza kojih se kriju domino i karte, hladnjakom u kom se uvijek nađe neka slanina ili *mučenica* i Boškićevim laptopom na stolu akteri ove serije svakodnevno se nalaze u svom

provedenih minuta uz program Televizije Vojvodine. Najkraće rečeno, uz obilje dobrih fazona (Janika Balać kao dobar tamburaš, primjerice), autorski je tim zamjenom lokala u kom se doček odvijao na koncu poentirao rezultatom koji se ne stidi ni uspjeha *Mučki* u epizodi *Betmen i Robin*.

Britkim ali ipak izbalansiranim humorom, koji nije ni blizu toga da prijeđe granicu dobrog ukusa, autori serijala starije uvjeravaju da na ovim prostorima još uvijek živi dobar duh građanske Vojvodine, a mlađe uče da se nasmijati može i bez prostota i uvreda kakvima obiluju *Kursadžije* ili slični proizvodi silikonske inteligencije

prirodnom okruženju: izolirani od stvarnog svijeta, slobodni u užitku ozračja tipičnog ureda i zaštićeni od odgovornosti za svoj nerad.

POUKE I PORUKE

Prosječan gledatelj zacijelo je s nestrpljenjem iščekivao dugo najavljivani *Novogodišnji specijal* kao do sada jedini dugometražni projekt ove serije. I, tko je god 31. prosinca 2013. (ili kasnije na You Tubu) pogledao Čvarkova, Torbicu i Boškića na sindikalnom dočeku Nove godine nije žalio niti jedne od preko 50

A jeste li primijetili koliko se povećao broj reklama na Televiziji Vojvodine uoči početka *Državnog posla*? Sve je počelo nenametljivo, a opet originalno. *Omcafe* (koju častimo besplatnom reklamom) u Glavnom arhivatoru, njegovu zamjeniku i najmlađem pretendentu na to mjesto prepoznao je priliku za nsvakidašnju ponudu svog proizvoda, od simpatičnog srkanja iz šalice, preko Boškićeve nezgode s kuhalom, pa do (opet Boškićeve) nezgode s kolicima u samoposluživanju. Posebnu zanimljivost u vezi s ovom reklamom predstavlja činjenica da je spome-

nuta kava (ne valja u ovakvim prigodama pretjerivati s isticanjem imena) proizvod iz Bosne i Hercegovine, točnije iz Banja Luke. Tek nakon toga osmjelili su se i domaći proizvođači da komercijalnom odjelu Televizije Vojvodine daju posla kao valjda nikada u svojoj povijesti.

I što, na koncu, izvući kao zaključak serijala koji, na sreću, i dalje traje? Jedno je sigurno: *Državni posao* je sa svojih blizu 400 epizoda i prije svog završetka (a on će, na žalost brojnih gledatelja, jednom doći) već sada sebi osigurao mjesto u povijesti domaće televizijske satire. Britkim ali ipak izbalansiranim humorom, koji nije ni blizu toga da prijeđe granicu dobrog ukusa, autori serijala starije uvjeravaju da na ovim prostorima još uvijek živi dobar duh građanske Vojvodine, a mlađe uče da se nasmijati može i bez prostota i uvreda kakvima obiluju *Kursadžije* i slični proizvodi silikonske inteligencije. Konačno, serijal je to koji se savršeno uklapa u konceptijsku shemu televizijske kuće koja svojim sadržajima svakodnevno dokazuje da istinski predstavlja *javni servis europske Vojvodine*.

Z. R.

SEDMI PUT U MONOŠTORU

Regeneracija Dunava

Ekološko-glazbeni festival *Regeneracija Dunava* ove godine održava se sedmi put u Monoštoru. Počevši od 2008. sedma *Regeneracija* promijenila je koncept, pa su sadržaji raspoređeni na nekoliko dana tijekom lipnja.

Osnovne ideje koje promovira ovaj festival su zaštita i unapređenje stanja okoliša i prirode, s akcentom na Dunav i njegov ekosustav. Prve aktivnosti za ovu godinu realizirane su već u utorak, 10. lipnja.

U suradnji s Radiotelevizijom Vojvodine i Predškolskom ustanovom *Vera Gucunja* obavljeno je snimanje emisije *Hajde sa mnom u obdanište* u kojoj su sudjelovala djeca iz PU *Sunčica* Monoštor i **Branislav Rosić** sa svojom lutajućom gitarom. Istoga dana, u suradnji s Kulturnim centrom *Laza Kostić* iz Sombora, OŠ 22. oktobar iz Monoštora i WWF – Svjetskim fondom za priro-

ture **Zorkom Šaponja** i članicama kreativne grupe.

Srijeda, 11. lipnja, bio je rezerviran za ekološku radionicu s učenicima 2. i 3. razreda tijekom koje je, nakon prikladne edukacije na temu zaštićenih jesetarskih dunavskih vrsta, rea-

statue od slame i izložba fotografija somborskih fotografa, dok je glazbeni program planiran za 28. i 29. lipnja, s nastupima brojnih

bendova i MC-jeva, a zvijezde festivala su *Del arno bend*, *Sopot* i *Kilo kilo*.

Zdenka Mitić

OBAVIJEST

O DONESENOJ SUGLASNOSTI NA STUDIJ O PROCJENI UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ PROJEKTA:

Rekonstrukcija i dogradnja kompleksa benzinske stanice »Palić« Obavijest proslijeđena sredstvima informiranja, lipanj 2014. Temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni Glasnik RS« br.135/04 i 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj objavljuje

OBAVIJEST

O donesenom rješenju kojim je dana suglasnosti na Studij o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta

Rekonstrukcija i dogradnja kompleksa benzinske stanice »Palić« Temeljem provedenog postupka, izvještaja Tehničke komisije, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj izdala je pod brojem IV-05/I-501-238/2014, Nositelju projekta »NIS« AD Novi Sad, BLOK PROMET ogranak za prerađu i promet nafte i derivata nafte, M. Popovića 1 **Rješenje o suglasnosti na Studij o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: »REKONSTRUKCIJA I DOGRADNJA KOMPLEKSA BENZINSKE STANICE PALIĆ«** na lokaciji Palić u ulici Splitska aleja bb, na katastarskim parcelama 932/2 i 922 ko Palić,

U cilju obavijesti zainteresirane javnosti tekst Rješenja dostupan na adresi:

<http://www.subotica.rs/sr/4903/oglasi>

du, Udruga građana *Podunav* realizirala je likovnu radionicu tijekom koje je oslikan plato ispred Centra građanskih aktivnosti. Oslikan je motiv iz Specijalnog rezervata prirode *Gornje Podunavlje*, dimenzija 3 x 5,6 metara, a mali umjetnici bili su učenici 6. a razreda na čelu s nastavnicom likovne kul-

lizirano oslikavanje na istu temu, a gotovi radovi će nakon obrade formirati mini animirani film koji za cilj ima podizanje svijesti o značaju očuvanja ugroženih vrsta.

Za nastupajući tjedan, 26. lipnja, u planu je likovna kolonija uz sudjelovanje slikara iz *Likovne grupe 76 Sombor*, kao i izrada

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Kad se sjate gosti

Kirbaj!!! Najljepši nadnevak u Gibarcu. Uvijek u svibnju, kada proljeće već dobrano ozeleni grane i polja, kada cvjetaju kestenovi ispred gibaračke crkve i bagremovi po pitomim obroncima Fruške gore. Uvijek 16. svibnja, na blagdan Sv. Ivana Nepomuka, nebeskog zaštitnika Gibarca, nadnevak kada gibaračka župa slavi svoj dan, crkveni god i kada se u Gibarac sjate gosti sa svih strana; iz Kukujevaca i Ljube, iz Bapske, Iloka i Šarengrada, iz Tovarnika, Ilače, Tompojevaca i Lovasa, iz Vašice i Batrovaca, te iz Morovića, Strošinaca i Soljana. I inih daljih destinacija, gdje su Gibarčani otišli trbuhom za kruhom, oženili se ili udali. Ti posljednji dolazili su vlakom ili autobusom, a u posljednje vrijeme i automobilima, no oni prvopobrojani dolazili su zaprežnim kolima, friško obojenim, a konji upaređeni sersanima, a na federsicevima šokadija u svom blagdanskom ruhu. Kapije širom otvorene, goste se čeka gostoljubivo, rakija i frustuk već su na astalu, a nakon objeda svi na veliku misu.

ŠTOVANJE SV. IVANA NEPOMUKA

Prva je župa u Gibarcu zabilježena još davne 1332. godine, piše **Emerik Gašić**, no ne navodi komu je posvećena. U poslijetursko vrijeme Gibarac pripada župi u Malovašici, a kada je tamo stigao župnik **Gabrijel Prijić** (1732. – 1747.), on zdušno vodi matice, koje je poslije u Gibarac donio župnik **Ivan Kabalin** (1747. – 1755.) i vidljivo je iz tih matica kako se broj krštenja u Gibarcu povećao baš te 1747. godine. Tu se navodi i kako je gibaračka župa posvećena sv. Ivanu Nepomuku, praškom vikaru, kojega je car **Vlaclav** dao

pogubiti jer nije odao tajnu kraljičine ispovijedi. Ubrzo nakon smrti Ivana Nepomuka raširilo se njegovo štovanje, najprije diljem Češke, a ubrzo i negdašnjim austrougarskim zemljama.

Od tada Gibarčani štiju sv. Ivana Nepomuka, a to su nastavili i nakon progonstva iz najljepšeg sela na svijetu, tijekom Domovinskoga rata. Najviše gibaračkih obitelji zamijenilo je svoje nekretnine i svilo nova gnijezda u malom slavonskom selu nedaleko Osijeka, Poganovcima, a kako tu nije bilo katoličke

FOTOGRAFIJA IZ RANIH PEDESETIH

Fotografija koja je pred vama datira iz ranih 50-ih, kada je još župnik u Gibarcu bio vlč. **Antun Cvrković** (1924. – 1954.). U prvim redovima vidite gibaračke djevojke s djevojačkim pletenicama i djevojčice s čupovima, a desno su momci, ispred ulaza u sakristiju. Lijevo se mogu vidjeti još trojica ili četvorica župnika, svakako iz susjednih župa, a tu je i vlč. **Tomo Takač**, koji je tih godina službovao u

jake ljetne oluje 1902. godine, kada je crkva ostala bez krova. Radovi su završeni u kratkom roku, a iste je jeseni obnovljenu crkvu blagoslovio začasni kanonik **Gustav Jaić** iz Tovarnika. Troškom od 500 kruna obnovljene su slike i oltarna slika sv. Ivana Nepomuka, što je učinio **Leopold Tausch**, umjetnik i pozlatar iz Novog Sada. Ovih se slika sjećam još iz djetinjstva, kada smo išli na vjeronauk u crkvu, pa i poslije kada smo ministrirali, a onda su prebojene, vjerojatno pri obnovi iz 1967.

crkve, već u ljeto 1995. organizirali su se i zatražili pomoć Đakovačke i srijemske biskupije, pa je iste jeseni u Poganovcima mons. **Čiril Kos** blagoslovio temeljni kamen za gradnju crkve. Pet godina poslije, u jesen 2000. novosagrađenu je crkvu sv. Ivana Nepomuka blagoslovio mons. **Marin Srakić**, biskup đakovački i srijemski, u nazočnosti brojnih Gibarčana. Kukujevcana, Šidana, Morovićana, Soćana i inih Srijemaca, raseljenih diljem Lijepe naše. Tako su Gibarčani i u Slavoniji štovali svojega sveca i blagovali kirbaj 16. svibnja, baš kao i u svojem Gibarcu.

župama Sot i Erdevik (1952. – 1955.), koji je nakon smrti vlč. Cvrkovića zamijenio u župi Gibarac i tu ostao sve do smrti 1982. godine. Dakle, to su vam dva najdugovječnija gibaračka župnika, vlč. Cvrković je vodio Gibarčane punih 30 godina, a vlč. Takač 27 godina.

Ono zbog čega podastirem ovu fotografiju su dvije slike, s lijeve i desne strane oltara, Šokica i Šokac koji kleče okrenuti oltaru predani molitvi. Slike najvjerojatnije datiraju iz doba vlč. **Josipa Bertića**, koji je u Gibarac došao 1901. godine, no morao je prići temeljitij obnovi crkve nakon

godine. Ponovno sam ih ugledao pred kirbaj 2011. kada su majstori obavljali završne radove na obnovi, kako bi se obilježila 200. obljetnica izgradnje i blagoslova župne crkve u Gibarcu, što je vodio vlč. **Nikica Bošnjaković**. I Bože, kako se povijest ponavlja. Radove je vodio umjetnik iz Novog Sada **Kristijan Sekulić**, koji je izjavio kako su slike dobro očuvane i da ih može restaurirati, no da u ovom trenu nema novca za to, pa će ih samo premazati zaštitnim slojem, do nekih boljih vremena.

Slavko Žebić

Zašto? Kako? Molim?

Dobro nam došlo ljeto!

Ljeto – najtoplije godišnje doba od sva četiri! Na sjevernoj Zemljinoj polutki traje dio lipnja, cijeli srpanj, kolovoz i dio rujna, a na južnoj Zemljinoj polutki dio prosinca, cijeli siječanj, veljača i dio ožujka. Na dan početka ljeta, na takozvanu dugodnevicu (ljetni solsticij), koja obično pada oko 22. lipnja, dan je najduži, a noć najkraća. U isto vrijeme za stanovnike južne Zemljine polutke počinje zima.

Ove godine ljeto počinje 21. lipnja u 12 sati i 51 minutu.

Svjetski dan roda

Bijela roda je ptica iz porodica roda koja ima dug i crven kljun, dugačak vrat i duge, crvene i tanke noge. Perje joj je bijele boje, a na krilima se nalazi nešto duže i crnje perje. Staništa su joj područja uz močvare, poplavne livade i vlažne šume. Let joj je spor. Glasa se klepetanjem. Hrani se različitim malim životinjama, kao što su kukci, i svime onim što može uloviti. U travnju ili svibnju savija veliko gnijezdo u krošnji stabla ili na krovu kuće. Najčešće ima pet jaja. Oba roditelja sjede na jajima i brinu se o mladima.

Rodine noge su gole, bez perja i s vremenom joj postaje hladno. Vjeruje se da zbog toga stoji na jednoj nozi dok joj se druga grije i odmara. Iako nikada nitko nije dao točne podatke zašto roda stoji na jednoj nozi, vjeruje se da to čine upravo zbog toga što su im noge tanke i dugačke, pa do njih dopijeva srazmjerno malo krvi da ih zagrijava.

NOVINARSKA RADIONICA ZA UČENIKE IZ PLAVNE I VAJSKE

Vijest je ono što se dogodilo danas

Kako se piše vijest? Koja pitanja su najbitnija u novinarstvu? Kako se pripremaju novine? Odgovore na sva ova, ali i puno drugih pitanja saznali su vaši vršnjaci iz Vajske i Plavne koji izučavaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture preko novinarske radionice u organizaciji Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ*.

Radionica je održana u subotu, 14. lipnja, u Vatrogasnom domu u Plavni, a vodili su je novinari našeg tjednika – **Zlata Vasiljević**, **Mirko Kopunović**, ravnatelj ove ustanove **Ivan Karan** te voditeljica radijske emisije na hrvatskom jeziku *Glas Hrvata* u Stanišiću **Ana Crnković**.

Novinarka Zlata Vasiljević pojasnila je pojam novinarstva i kroz razgovor s učenicima nastojala ih je motivirati da se posvete pisanju za *Hrcko*, pa i za tjednik *Hrvatska riječ*. Potom se sudionicima obratio ravnatelj *Hrvatske riječi* Ivan Karan koji je pojasnio organizaciju i način rada ove ustanove.

Ana Crnković je govorila o načinu rada emisije *Glas Hrvata*, uvjetima rada te o njenom emitiranju na valovima *Radio Sombora*. Ona je govorila i o rubrikama koje sadrži svaka emisija: Uvod, Najava, Vijesti, Razgovor s povodom, Po vašem izboru, Prelistavamo novi broj *Hrvatske riječi*, Odjava emisije.

»Bez tinskog rada nema ništa«, bile su prve riječi Mirka Kopunovića, koji je potom objasnio kako radi redakcija *Hrvatske riječi* i kako se priprema list za tisak. Kao korektor on lovi pogreške u pojedinim tekstovima. Svojom pričom nastojao je zainteresirati sudionike za novinarski rad, što su isto činili i svi ostali. Posebice je pojasnio važnost fotografija u svim tekstovima.

Učenici su se tijekom rada i rješavanjem više testova i zadaća oslobodili treme pa je u završnom dijelu radionice bilo zanimljivih zaključaka do kojih su sudionici zajednički dolazili. Tako je konstatirano da onaj tko želi biti dobar novinar mora pripremati razne vijesti, kontaktirati s ljudima, biti uvijek radoznao i komunikativan, a *kraljica novinarstva* – vijest koju objavi, mora uvijek biti istinita i točna. Mali biser je tom prigodom izrekao **Luka Šimić** kada je zaključio da je vijest ono što se dogodilo danas. Jedan od zaključaka kojeg su svi sudionici zajednički otkrili bili su pet elemenata koje svaka vijest mora sadržavati: tko, što, gdje, kada i kako.

Dojmovi

Anita Molnar, VII. razred, Vajska: »Danas mi se sve svidjelo i željela bih postati novinarka. Pisat ću od sada i za *Hrcko*, a nazočit ću i na sljedeće dvije radionice ovoga ljeta.«

Luka Šimić, V. razred, Plavna: »Svidjela mi se ova radionica, naučio sam nešto novo i jedva čekam sudjelovati na sljedećim radionicama.«

Z. P.

20. lipnja 2014.

Ministranti viđeni u Tavankutu

Tko je ministrant, o tome smo već razgovarali. A što oni rade? Ministranti su službenici oltara i oni pomažu u svemu što od njih župnik traži, kad misi pod euharistijom. Vidjeli ste već sigurno kako u neko doba oni na misi donose svećeniku bokalčiće u kojima su voda i vino. I to sve ima nekog smisla, kad biste ih gledali svaki dan kako oni to rade, uočili biste neka pravila. A pravila ima i kad treba pozvoniti, pa koliko puta ne radi jedan ministrant sve sam na misi. Oni se podijele tko će uzeti misal s ambona i odnijeti na oltar, zatim tko će poslužiti oltar, a tko će zvoniti. Recimo, kad poslužuje oltar ministrant donosi na oltar kalež, ampulice

s vodom i vinom i ručnik. Ministrant se ne postaje samo oblaćanjem ministranske haljine. On mora imati pobožno držanje, što znači da sve vrijeme mise mora stajati mirno i sabrano, ruku sklopljenih u molitvi. Mora imati i dobar uspjeh u školi, ako pak popusti, župnik ili voditelj ministranata ga začas na neko vrijeme isključiti, a to je ministrantima najveća kazna. E da, znam vam i jedan štos u svezi s ministriranjem, a možda se to negdje i zbilja dogodilo pa poslušajte:

Nakon pričesti, pred kraj sv. mise, svećenik uze kalež i šapne malom ministrantu koji je očito odlutao u mislima:

– Vodu!

– Hoćete li mineralnu ili običnu? Upita ga zbunjeno Perica.

I za kraj, najvažnije: ministranti imaju i svoj međuzupni susret pred kraj školske godine. Svake godine je domaćin tavankutska župa Srca Isusova. Na tom se susretu ministranti sa svih župa, koji se služe hrvatskim jezikom, okupe i proslave zajedno svetu euharistiju, zahvale Bogu za proteklu godinu, ministransku, ali i školsku. Taj dan ćete u tavankutoj crkvi oko oltara i po klupama zateći dječake, a i po koju djevojčicu, u bjelini, radosni i zagledani u hostiju – to su vam ministranti. Ove smo se godine susreli u subotu 7. lipnja. Misu je predvodio i propovijedao vlč. **Josip Kujundžić**, sončanski župnik, a s njim su koncelebrirali mnogi svećenici, i jedan đakon koji će na Petrovo postati svećenik. Možda ga i znate, to je naš **Dražen Dulić** iz Žednika. Nakon toga smo se natjecali u kvizu i pobjedu je odnio nitko drugi, nego sončanski ministrant. Puno čestitki na ovom iznimnom uspjehu iz vjeronaučnog, ali i ministranstog znanja.

Zatim, nogomet. Podijelili smo se u dvije skupine: mala i velika, i što reći? Ove godine prvo mjesto i u maloj i u velikoj skupini odnijeli su ministranti iz župe svetog Roka. Veoma su se dugo pripremali i nakon godine poraza uspjeli su osvojiti prvo mjesto, i to ne jedno, već dva. Na kraju, kako se ne bismo vratili praznih stomaka, domaćin se pobrinuo i pripremio nam izvrstan grah. A tko voli grah, zna kako je ovo jelo najbolje kad se kuha na veliko, a još je bolje kad se objeduje u zajedništvu. Tko bi mogao ovome odoljeti? Ako vas zanima i želite i vi biti ministrant, obratite se vašem župniku i ... Vidimo se iduće godine u Tavankutu.

Silvester Bašić

Završetak školske godine u Monoštoru

Baš kao i svi vi čitatelji *Hrcka*, brojeći nestrpljivo posljednje dane školske godine, monoštorski su osnovci proteklih dana imali mnoštvo različitih aktivnosti sa svojim nastavnicima.

Održan je festival nogometa temeljem programa *Moja škola – moj klub*, kojega podržava Nogometni savez Srbije. Djeca su sudjelovala i u programu manifestacije *Regeneracija Dunava*. U koordinaciji s nastavnikom glazbenog odgoja **Josipom Čapom**, djeca su se pripremala za nastup na priredbi *Đački mikrofoni*, koja ima već dugu tradiciju održavanja, a koju organizira OŠ 22. oktobar. Petnaestero učenika pjevalo je uz glazbu s matrice, a veliku podršku s ciljem razbijanja treme dalo im je troje nastavnika i jedan roditelj, otvarajući manifestaciju nastupajući kao bend. Specijalni gosti priredbe bili su članovi Dječjeg gradskog zbora *Šareni vokali* iz Sombora.

Minulog tjedna, svečano je upriličen i rastanak učenika četvrtih razreda od svojih učiteljica **Mirjane Balaž** i **Gordane Mučalov**. Uz recitacije, pjesme, skečeve i mnogo toplih riječi, budući su se učenici petih razreda oprostili od svojih najdražih učiteljica, čineći još jedan korak prema odrastanju.

Z. M.

PETAK **20.6.2014.**

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:15 Dr. Oz
 10:00 Vijesti
 10:15 Korzika - biser Mediterana
 11:00 Ni da ni ne: Kriterij upisa u srednje škole
 11:50 Vijesti iz kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 TV kalendar
 12:35 Znaj da te volim
 13:20 Cjepivo na burzi
 14:10 Abeceda zdravlja
 14:20 Vijesti iz kulture
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:45 Riječ i život
 15:15 Indeks
 15:45 U žezin svetog Ivana
 16:15 Puna kuća Raftera
 17:00 Vijesti
 17:15 Hrvatska uživo
 18:10 HAK - promet info
 18:15 Znanstveni krugovi
 18:42 Iza ekrana
 19:00 Javna stvar - politički intervju
 19:30 Dnevnik
 20:06 Znaš li tko si? Tracey Emin
 21:10 Škola za frajere, američki film
 22:55 Dnevnik 3
 23:30 Lijek za nesanicu, američki film - Filmski maraton
 01:30 Na sigurnome, britansko-američki film
 03:25 A Case of Deadly Force, američki film
 05:00 Riječ i život
 05:30 Hrvatska uživo
 06:25 Ljubav u zaleđu, TV serija

06:05 Moć sudbine
 07:30 Moomini, crtana serija
 07:55 Veliki i Mali
 08:05 Vatrene kugla, serija za djecu
 08:30 TV vrtić: Tko je glavni?
 08:41 Tajni dnevnik patke Matilde: Štucanje
 08:55 Školari obaveštajci, serija za djecu
 09:20 Život s Derekom, serija za djecu
 09:45 H2O! Uz malo vode, serija za djecu

10:10 Merlin 1, serija za mlade
 11:00 Mučke, humoristična serija
 11:30 Napravljeno po mjeri
 11:45 Mala Pariška kuhinja Rachel Khoo, dokumentarna serija
 12:20 A Case of Deadly Force, američki film
 13:55 Brazil-Ekspres
 14:25 Nogomet, SP Brazil: Japan - Grčka
 16:15 Regionalni dnevnik
 16:52 Nogomet, SP Brazil
 17:49 Nogomet, SP Brazil: Italija - Kostarika
 20:00 Brazuca
 20:45 Nogomet, SP Brazil: Švicarska - Francuska
 21:55 Brazuca
 22:03 Nogomet, SP Brazil: Švicarska - Francuska
 23:02 Brazuca - emisija
 23:47 Slučaj Brazil 2014
 23:50 Nogomet, SP Brazil: Honduras - Ekvador
 01:55 Noćni glazbeni program

06:40 RTL Danas, informativna emisija
 07:20 Villa Maria, dramska serija
 08:15 Timon i Pumbaa, animirana serija
 08:40 Moji džepni ljubimci, crtana serija
 09:00 Virus attack, animirana serija
 09:35 Snažne žene, dramska serija
 11:50 Bibin svijet, humoristična serija
 12:30 Ekkluziv Tabloid, magazin
 13:45 Villa Maria, dramska serija
 14:40 Tko će ga znati!, game show
 15:30 Ljubav, navika, panika
 16:10 Ljubav, navika, panika
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:45 Bibin svijet, humoristična serija
 17:35 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19:15 Tko će ga znati!, game show
 20:00 Dan nezavisnosti, igrani film, znanstveno-fantastični
 23:00 Gospodar zločina - TV premijera, igrani film, akcijski
 23:05 Eurojackpot

23:15 Gospodar zločina - TV premijera, igrani film,
 01:05 Kriza, humoristična serija
 01:50 RTL Danas, informativna emisija

SUBOTA **21.6.2014.**

07:12 Iza ekrana
 07:32 TV kalendar
 07:45 Granična rijeka, američki film
 09:05 Normalan život
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:11 HAK - promet info
 10:15 Kao kod kuće, američki film
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 TV kalendar
 12:35 Veterani mira
 13:23 Duhovni izazovi
 13:55 Prizma - multinacionalni magazin
 14:45 Kućni ljubimci
 15:20 Borim se za svoju kćer, američki film
 17:00 Vijesti
 17:11 HAK - promet info
 17:15 Australija sa Simonom Reeveom
 18:15 Manjinski mozaik
 18:30 Lijepom našom: Specijal
 19:30 Dnevnik
 20:14 Glazba i grad - uvod
 20:45 Glazba i grad: Zbor i Simfonijski orkestar HRT-a
 22:35 Vladarica
 23:30 Dnevnik 3
 00:05 U zaklon, američki film
 02:05 Granična rijeka, američki film
 03:25 Moji kenijski korijeni
 04:15 Sliko-slikopisi Orebovi
 04:45 Duhovni izazovi
 05:15 Veterani mira
 06:00 Prizma

05:10 Rijeka: More
 05:40 Moć sudbine
 07:05 Dim dam dum
 07:10 Wot wot's
 07:20 Dr. Pas
 07:30 Moomini
 07:55 Veliki i Mali
 08:05 Vatrene kugla
 08:30 TV vrtić: Pernica
 08:42 Plava krava u mjehuriću
 08:45 Vedranovi velikani: Tamara Rajić
 08:55 Tko će dobiti kuću, kanadski film
 10:35 Kroz tvoje oči

11:00 Mučke
 11:30 Napravljeno po mjeri
 12:00 Mala Pariška kuhinja Rachel Khoo
 12:30 Mjesto pod suncem - ostati ili otići
 13:20 Kuhajmo zajedno
 13:25 Znaš li tko si?
 14:30 Brazil-Ekspres
 15:00 Nogomet, SP Brazil: Honduras - Ekvador
 16:52 Nogomet, SP Brazil
 17:37 Slučaj Brazil 2014.
 17:49 Nogomet, SP Brazil: Argentina - Iran
 20:00 Brazuca
 20:49 Nogomet, SP Brazil: Njemačka - Gana
 21:55 Brazuca - emisija
 22:03 Nogomet, SP Brazil: Njemačka - Gana
 23:02 Brazuca - emisija
 23:47 Slučaj Brazil 2014.
 23:50 Nogomet, SP Brazil: Nigerija - BiH
 01:55 Noćni glazbeni program

06:35 RTL Danas, informativna emisija
 07:20 Phineas i Ferb animirana serija
 07:45 Timon i Pumba crtani film
 08:15 Svemoguću Spiderman
 09:10 Učilica
 10:00 Koledžicom po svijetu
 11:25 Malcolm u sredini, serija
 11:55 Malcolm u sredini serija
 13:10 Kućanice
 15:00 Bebin odlazak u grad, igrani film
 16:30 RTL Vijesti
 16:45 Bebin odlazak u grad, igrani film
 17:05 Koledžicom po svijetu
 18:30 RTL Danas informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme informativna emisija
 19:15 Galileo, dokumentarna emisija
 20:00 Shrek, igrani film, animirana komedija
 21:50 Panična potraga, igrani film
 00:15 Park je moj
 02:20 Astro show, emisija
 03:20 RTL Danas informativna emisija

NEDJELJA **22.6.2014.**

06:45 Lijepom našom
 07:47 TV kalendar
 08:00 Njemačka nulte godine, talijanski film
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:11 HAK - promet info
 10:15 Skica za Portret: Šime Vulas
 10:30 Dan antifašističke borbe
 12:00 Dnevnik 1
 12:34 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u 2
 15:05 Mir i dobro
 15:35 Raj
 16:27 Suvremenici: Nada Puttar Gold
 17:00 Vijesti
 17:11 HAK - promet info
 17:15 Vrtlari
 17:45 Sretna obitelj
 19:30 Dnevnik
 20:11 Potjera, kviz
 21:10 Stipe u gostima
 21:45 Damin gambit
 22:30 Dnevnik 3
 22:56 Vijesti iz kulture
 23:05 Klasika mundi - L.van Beethoven
 00:25 Njemačka nulte godine, talijanski film
 02:35 Nedjeljom u 2
 03:35 Damin gambit
 04:15 Mir i dobro
 04:45 Plodovi zemlje
 05:35 Split: More
 06:05 Vrtlari

05:32 Moć sudbine
 06:55 Zvonko u Zemlji igračaka
 07:05 Vatrogasac Sam
 07:15 Gladijatorska akademija
 07:40 Moomini
 08:05 Veliki i Mali
 08:15 Vatrene kugla
 08:40 Tajni dnevnik patke Matilde: Štucanje
 08:55 Laboratorij na kraju svemira: Papirnat gramofon
 09:05 Djeca svijeta
 09:25 Briljanteen
 10:10 Pozitivno
 10:40 Biblija
 10:50 Portret Crkve i mjesta
 11:00 Savudrija: Misa
 12:50 54. MDF Šibenik
 14:05 Brazil s Michaelom Palinom, dokumentarna serija
 15:00 Nogomet, SP Brazil: Nigerija - BiH
 17:37 Slučaj Brazil 2014.
 17:49 Nogomet, SP Brazil: Belgija - Rusija
 20:00 Brazuca - emisija
 20:49 Nogomet, SP Brazil: Koreja - Alžir
 22:03 Nogomet, SP Brazil:

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Koreja - Alžir
23:00 Brazuca - emisija
23:47 Slučaj Brazil 2014
23:50 Nogomet, SP Brazil:
SAD - Portugal
09:02 Poreč: Evropsko
prvenstvo u pikadu
09:02 Evropsko prvenstvo
u jedrenju

06.30 RTL Danas
07.15 Phineas i Ferb
07.45 Timon i Pumba
08.10 Svemoguća Spiderman
09.15 Galileo
10.25 Malcolm u sredini
11.25 Malcolm u sredini
11.50 TV prodaja
12.10 Krokodil Dundee 2,
igrani film
14.20 Oproštaj, igrani film
16.25 Mjenjačnica
16.30 RTL Vijest
16.45 Mjenjačnica
17.35 RTL Extra Magazin
18.30 RTL Danas,
19.15 RTL Vrijeme
19.20 Sulejman Veličanstveni
20.00 Montevideo, vidimo
se! - nove epizode,
sportska drama
21.10 Američka pita:
Vjenčanje, igrani film,
komedija
23.00 Kriz
23.40 CSI: Miam
02.30 Astro show
03.30 RTL Danas,
informativna emisija

PONEDJELJAK 23.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Dr. Oz, talk show
10:00 Vijesti
10:15 Zemlje - ljudi -
pustolovine
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:20 Glas domovine
13:45 Pogled preko granice -
Hrvati u BiH
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:45 Društvena mreža:
Treća dob - emisija za
umirovljenike
15:30 Velikani u sjeni: Ivan
Sarić - ljubav prema brzini

16:00 Puna kuća Raftera
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:15 HAK - promet info
18:20 Potrošački kod
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:08 TV Bingo
20:30 Popularnoznastveni
film
21:05 Fokus
22:05 Nikolaj i Julie, serija
23:00 Dnevnik 3
23:24 Vrijeme
23:26 Vijesti iz kulture
23:35 Vrijeme za... - ciklus
hrvatskog filma
01:05 Što vas žulja?
01:50 Društvena mreža
02:30 Potrošački kod
03:00 Fokus
03:55 Reprizni program
04:10 Glas domovine
04:35 Pogled preko granice
05:00 Hrvatska uživo
06:00 Ljubav u zaleđu,

06:05 Prkosna ljubav
07:30 Moomini
07:55 Veliki i Mali
08:05 Vatrene kugla
08:30 TV vrtić: Tužno stablo
08:42 Čarobna ploča:
Engleski - Slovo Q
08:55 Školarci obavještajci
09:20 Život s Derekom
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin 1, serija za mlade
11:00 Mučke
11:30 Napravljeno po mjeri
11:45 Specijalitet dana s
Nigelom Slaterom
12:20 Sama u neonskoj
džungli, američki film
13:50 Hot spot
13:55 Brazil-Ekspres,
dokumentarna serija
14:25 Nogomet, SP Brazil:
SAD - Portugal
16:10 Kuhajmo zajedno,
emisija pod
pokroviteljstvom
16:15 Regionalni dnevnik
16:52 Nogomet, SP Brazil
17:37 Slučaj Brazil 2014.,
sponzorirani program
17:49 Nogomet, SP Brazil:
Nizozemska - Čile
20:00 Nogomet, SP Brazil:
Australija - Španjolska,
21:49 Nogomet, SP Brazil:
Hrvatska - Meksiko
22:55 Brazuca - emisija
23:03 Nogomet, SP Brazil:
Hrvatska - Meksiko
23:59 Slučaj Brazil 2014.
00:02 Brazuca - emisija
01:10 Nogomet, SP Brazil:
Brazil - Kamerun, s

07.15 RTL Danas
08.00 Villa Maria
08.50 Moji džepni ljubimci
09.10 Virus attack
09.45 Snažne žene
10.45 Snažne žene
12.00 Bibin svijet,
12.40 RTL Extra Magazin,
showbiz emisija
13.45 Villa Maria,
dramska serija
14.40 Tko će ga znati!,
game show
15.30 Sulejman Veličanstveni,
povijesna dramska serija
16.30 RTL Vijesti,
informativna emisija
16.45 Bibin svijet,
humoristična serija
17.30 Ekkluziv Tabloid,
magazin
18.30 RTL Danas,
informativna emisija
19.10 RTL Vrijeme,
informativna emisija
19.15 Tko će ga znati! -
nova sezona, game show
20.00 Ljubav, navika, panika
20.55 Ljubav, navika, panika
21.10 Progonjeni, igrani film
23.05 RTL Vijesti,
informativna emisija
23.25 Mentalist
00.20 Kriza,
humoristična serija
01.00 Montevideo, vidimo se!
- nove epizode
01.55 Astro show

UTORAK 24.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Dr. Oz
10:00 Vijesti
10:15 Zemlje - ljudi -
pustolovine
11:00 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:20 Drugi format
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:45 Oni to rade iz ljubavi
15:28 Do Tarara i Maora,
dokumentarni film
16:00 Puna kuća Raftera
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti

17:15 Hrvatska uživo
18:20 Pravilo 72
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:06 Potjera, kviz
21:00 Pogledi: Kad žena
kaže pozor
21:50 Nikolaj i Julie, serija
22:45 Dnevnik 3
23:11 Vijesti iz kulture
23:20 J.L.Jadrijev:
Mare Fjočica
00:40 Što vas žulja?
01:25 Reprizni program
03:40 Pravilo 72
04:10 Reprizni program
04:25 Duhovni izazovi
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu

06:05 Prkosna ljubav
07:30 Moomini
07:55 Veliki i Mali
08:05 Vatrene kugla
08:30 TV vrtić
08:40 Danica i ježica
08:46 Profesor Baltazar
08:55 Školarci obavještajci
09:20 Život s Derekom
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin 1, serija za mlade
11:00 Mučke
11:35 Napravljeno po mjeri
11:50 Specijalitet dana s
Nigelom Slaterom
12:25 Kakva majka, takva kći -
kanadski film
13:55 Brazil-Ekspres
14:25 Nogomet, SP Brazil:
Hrvatska - Meksiko
16:10 Kuhajmo zajedno
16:15 Regionalni dnevnik
16:52 Nogomet, SP Brazil
17:37 Slučaj Brazil 2014
17:49 Nogomet, SP Brazil:
Italija - Urugvaj
20:00 Nogomet, SP Brazil:
Kostarika - Engleska
21:49 Nogomet, SP Brazil:
Grčka - Obala Bjelokosti
23:03 Nogomet, SP Brazil:
Grčka - Obala Bjelokosti
00:02 Brazuca - emisija
00:40 Nogomet, SP Brazil:
Japan - Kolumbija

07.00 RTL Danas
07.45 Villa Maria
08.40 Moji džepni ljubimci
09.00 Virus attack
09.35 Snažne žene
10.35 Snažne žene
11.50 Bibin svijet
12.30 Ekkluziv Tabloid
13.35 Villa Maria
14.30 Tko će ga znati!

15.25 Ljubav, navika, panika
16.30 RTL Vijesti
16.45 Bibin svijet
17.30 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 RTL Vrijeme
19.15 Tko će ga znati!
20.00 Ljubav, navika, panika
20.45 Ljubav, navika, panika
21.00 Moj dečko iz
budućnosti, igrani film
22.35 RTL Vijesti
22.55 Mentalist
23.55 Progonjeni, igrani film
01.45 Astro show
02.45 RTL Danas

SRIJEDA 25.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Dr. Oz
09:45 Vijesti
10:00 Zagreb: Misa za
domovinu iz crkve
sv Marka u Zagrebu
10:15 Zemlje - ljudi -
pustolovine
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:19 Reporter: Tržište, moć,
umjetnost
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:45 Agroturizam
15:35 Banovina
16:00 Puna kuća Raftera
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:10 Vrijeme
17:11 HAK - promet info
17:17 Barun Janko Vranyczany
Dobrinović,
dokumentarni film
18:52 Stipe u gostima,
humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:11 Svečani koncert u
povu Dana
državnosti RH,
prijenos iz HNK u
Zagrebu
21:55 Nikolaj i Julie, serija
22:50 Dnevnik 3
23:25 Travanjske suze,
finsko-njemačko-grčki
film - ciklus Kino
Europa
01:15 Reprizni program
04:20 Eko zona
04:50 Ojkalica,
dokumentarni film
05:40 Ljubav u zaleđu,
TV serija

06:05 Prkosna ljubav
06:47 Prkosna ljubav
07:30 Moomini
07:55 Veliki i Mali
08:05 Mowgli, serija za djecu
08:30 TV vrtić: Sendvič
08:40 Hikaru posprema kuću
08:55 Školarci obavještajci, serija za djecu
09:20 Život s Derekom
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin 1, serija za mlade
11:00 Mučke
11:30 Napravljeno po mjeri
11:45 Specijalitet dana s Nigelom Slaterom, dokumentarna serija
12:20 Ljepota, američki film
13:50 Hot spot
13:55 Brazil-Ekspres
14:25 Nogomet, SP Brazil: Japan - Kolumbija
16:10 Kuhajmo zajedno
16:15 Regionalni dnevnik
16:52 Nogomet, SP Brazil
17:37 Slučaj Brazil 2014
17:49 Nogomet, SP Brazil: BiH - Iran, prijenos
20:00 Nogomet, SP Brazil: Nigerija - Argentina
21:00 Brazuca - emisija
21:45 Nogomet, SP Brazil: Ekvador - Francuska
23:03 Nogomet, SP Brazil: Ekvador - Francuska
23:59 Slučaj Brazil 2014.
00:02 Brazuca - emisija
00:40 Nogomet, SP Brazil: Honduras - Švicarska
02:30 Noćni glazbeni program

07.15 RTL Danas, informativna emisija
08.00 Villa Maria, serija
08.50 Moji džepni ljubimci, crtana serija
09.10 Virus attack, animirana serija
09.45 Snažne žene
10.45 Snažne žene
12.00 Bibin svijet
12.40 Ekkluziv Tabloid
13.50 Villa Maria, serija
14.45 Tko će ga znati!
15.35 Ljubav, navika, panika
16.10 Ljubav, navika, panika
16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
16.45 Bibin svijet
17.35 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.10 RTL Vrijeme
19.15 Tko će ga znati!
20.00 Ljubav, navika, panika
20.25 Ljubav, navika, panika
20.45 Ljubav, navika, panika
21.00 Bez traga, policijska dramska serija
21.55 Bez traga, policijska dramska serija
22.50 RTL Vijesti
23.15 Mentalist
00.10 Moj dečko iz budućnosti, igrani film
01.45 Astro show
02.45 RTL Danas, informativna emisija

ČETVRTAK 26.6.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Dr. Oz, talk show
10:00 Vijesti
10:15 Mare TV
11:00 U braku sa švicarcem, dokumentarni film
11:45 Abeceda zdravlja
12:00 Dnevnik 1
12:22 TV kalendar
12:35 Znaj da te volim
13:18 Paralele
13:48 Reporteri: Pjevajmo, ne pucajmo
14:18 Abeceda zdravlja
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Klinci za 5, dokumentarni film
15:40 I to je Hrvatska: Hrvatski sabor
16:00 Puna kuća Raftera
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti
17:10 Vrijeme
17:11 PP-reportaža
17:15 Hrvatska uživo
18:15 HAK - promet info
18:20 Posljednji splavar
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
19:58 Sport
20:03 Vrijeme

20:00 Transatlantic, hrvatski film
21:50 Nikolaj i Julie, serija
22:45 Dnevnik 3
23:11 Vijesti iz kulture
23:20 Drugi format
03:35 Abeceda zdravlja
03:45 Drugi format
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu

06:05 Prkosna ljubav
07:30 Moomini
07:55 Veliki i Mali
08:05 Mowgli, serija za djecu
08:30 TV vrtić: Stolicе
08:41 Profesor Baltazar: Obučar Kroko
08:46 Laboratorij na kraju svemira: Podmornica
08:56 Papreni detektivi
09:20 Život s Derekom
09:45 H2O! Uz malo vode, serija za djecu
10:10 Merlin 1, serija za mlade
11:00 Mučke
11:30 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
11:45 Specijalitet dana s Nigelom Slaterom
12:20 Ubojstvo u mojoj kući, kanadski film
13:50 Hot spot
13:55 Brazil-Ekspres
14:25 Nogomet, SP Brazil: Honduras - Švicarska, snimka
16:10 Kuhajmo zajedno
16:15 Regionalni dnevnik
16:52 Nogomet, SP Brazil

17:37 Slučaj Brazil 2014.
17:49 Nogomet, SP Brazil: SAD - Njemačka
20:00 Nogomet, SP Brazil: Portugal - Gana
21:00 Brazuca - emisija
21:49 Nogomet, SP Brazil: Alžir - Rusija
00:40 Nogomet, SP Brazil: Koreja - Belgija, snimka

07.15 RTL Danas
08.00 Villa Maria
08.50 Moji džepni ljubimci
09.10 Virus attack, animirana serija
09.45 Snažne žene
12.00 Bibin svijet
12.40 Ekkluziv Tabloid, magazin
13.50 Villa Maria
14.45 Tko će ga znati!,
15.35 Ljubav, navika, panika
16.10 Ljubav, navika, panika
16.30 RTL Vijesti
16.45 Bibin svijet
17.35 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 RTL Vrijeme
19.15 Tko će ga znati! - nova sezona, game show
20.00 Ljubav, navika, panika
21.00 Kućanice
22.00 Kućanice
22.50 RTL Vijesti
23.15 Mentalist
00.10 Bez traga
01.55 Astro show
02.55 RTL Danas
03.40 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19.00 - 19.30

• Poetski predah • »Popularne melodije« - zabavna glazba (ponedjeljkom) • »Na valovima hrvatske glazbene tradicije« - narodna glazba (utorkom) • »Veliki majstori glazbe« - ozbiljna glazba (srijedom) • »Rock vremeplov« (četvrtkom) • »Minute za jazz« (petkom)

19.30 - 20.00

• »Europski magazin« - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • »Kulturna povijest« (utorkom) • »Znanjem do zdravlja« (srijedom) • »Razmišljanje dopušteno« (četvrtkom) • »Tjedni vodič« (petkom)

20.00 - 20.30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • »Aktualije« (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 »Vojvodanski tjedan«
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 »Vjerska emisija«, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 »Putnici kroz vrijeme« emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 »Hrvatima izvan domovine« - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

Zlatko Klecin, radnik poljoprivrednik

Naši stari nikada nisu imali hrabrosti krenuti u nešto neizvjesno, sigurnije im je bilo raditi za nadnicu, koliko god ona bila mala. Mislim da se sada polako budimo, jer dolaze mladi, obrazovani ljudi

Čovjek u koga se može pouzdati

Sončanin **Zlatko Klecin** (1970.), za pojmove većine suseljana, malo je neobičan čovjek. U vrijeme priča o basnoslovnom bogatstvu dioničara Apatinske pivovare bio je jedan od rijetkih koji nisu grozničavo razmišljali kako taj silni novac potrošiti i sebi i obitelji priskrbiti luksuzan život. Ostao je staložen, razmišljao je o budućnosti. Nije zidao dvorac iz bajke, već renovirao postojeću obiteljsku kuću. Nije kupovao luksuzne automobile, kupovao je zemlju i strojeve, nije se preko noći preodjenuo u luksuznu odjeću kako bi tko zna kome dokazivao svoj status, u svakom momentu je znao da se status dokazuje ljudskošću. Znao je da novac dođe, a ukoliko se ne oplodi, relativno brzo i ode.

On i supruga **Elvira** (1975.) u braku od 1992. godine, uvijek su nasmijani, pripralni za ugodan razgovor sa svakim namjernikom. Ponosni su roditelji lijepo odgojene djece – **Valentine** (1993.), **Stefana** (2000.) i obiteljske mezimice **Anđele** (2003.). Po njima se ne može zamijetiti da su preživjeli najteži udarac za roditelje. Tragični gubitak trogodišnjeg sina **David**a (1996.) uzdrmao ih je, ali ne i slomio. Tugu su nosili, a nose ju i danas duboko u srcu, a ne u vrisku. Život za njih nije stao, tragedija im nije ubila optimizam, trebalo je živjeti za Valentinu, za sebe, a kasnije i za Stefana i Anđelu, koji su svjetlo dana ugledali nakon tragedije.

RATARSTVO

Zlatko i Elvira rođeni su i odrasli u obiteljima koje su generacijama bile vezane uz zemljoradnju, pa je i u njihovim genima ostala plodna, ravničarska crnica. Iako je uposlenik Apatinske pivovare, s dobrim primanjima, Zlatko i dalje nastavlja tradiciju predaka. Novac od prodaje dionica Apatinske pivovare obrađivao ga je neizmerno, ali ne u smislu materijalnoga dobra, nego u smislu sredstva kojim je sebi i Elviri priskrbio nastavak upražnjavanja višestoljetne tradicije predaka. »Paoršag nam je u venama, pa mi je bilo najlogičnije dobar dio sredstava uložiti u stvaranje uvjeta za poljodjelstvo. Kroz posljednjih desetak godina kupili smo nešto zemlje, nešto samo zakupili, a dio sredstava uložili smo i u mehanizaciju. I dalje sam uposlenik pivovare, a usporedno obrađujem i 60 jutara oranice«, kaže Zlatko. Povećanjem angažmana u poljodjelstvu zamijetio je i koliko su sončanski ratari razjedinjeni. Istina, u mjestu već više godina postoji Asocijacija

poljoprivrednika Sonte, no, u razgovoru s njenim članovima da se uočiti koliko je različitih ideja i stavova u optičaju.

Zlatko je vrlo komunikativan, razgovara sa svima, pa je uočio i osnovne probleme čijim bi rješavanjem bili stvoreni povoljni uvjeti za razvoj ratarstva u Sonti. Njegova komunikativnost mnogima se dopala, dopale su im se i njegove ideje i inicijative. Unutar Asocijacije uspio je pomiriti naizgled nepomirljivo. Na posljednjoj izbornoj skupštini jednoglasno je izabran za predsjednika u novom mandatom razdoblju. Novu dužnost prihvatio je kao veliku čast, ali i još veću obvezu. »U poljodjelstvu ima puno posla, ali isto tako, u pravnoj i izvršnoj regulativi ima i puno praznina i propusta. U ovoj državi je već odavno postalo pravilo da poljogospodarstvo popunjava sve rupe u proračunu, a, s druge strane, izravni proizvođači su u sve nepovoljnijem materijalnom položaju. Malo optimizma u cijelu priču unosi ulazak mladih snaga u ovu djelatnost, a osobito njihovo realno sagledavanje osnovnih problema i organiziranje u udruge koje bi u perspektivi mogle biti itekako jak i nezaobilazan čimbenik glede dovođenja u red i zakonodavne i izvršne regulative. Rad zemljoradnika mora biti adekvatno nagrađen, jer sve dok se država plaši bogatoga seljaka i sama će

ostati siromašna. Velika obveza je i realizacija odavno zacrtanoga u lokalnu. Kroz ove godine zbog raznih razloga planirano nije urađeno, pa je krajnje vrijeme da pristupimo i tim poslovima. Sončani su oduvijek bili poznati kao vrijedni ljudi, cijenjeni svugdje gdje su radili. Naši stari nikada nisu imali hrabrosti krenuti u nešto neizvjesno, sigurnije im je bilo raditi za nadnicu, koliko god ona bila mala. Mislim da se sada polako budimo, jer dolaze mladi, obrazovani ljudi, ljudi sa znatno izmijenjenom sviješću i znatno puniji samopouzdanja od svojih predaka. Spoznajemo da je bitno imati iskustvo, volju, upornost, odgovornost i radne navike. Kad se te odlike spoje, uspjeh je zajamčen. Odgovorno tvrdim da današnje generacije Sončana sve ovo imaju i samo ih treba malo usmjeriti.« Uočljivo je i otvaranje sončanske Asocijacije prema vani. Pozivaju se ljudi koji mogu pomoći u razvoju mjesta, nastoji se dovući kapital koji bi inicirao stvaranje boljih životnih uvjeta u cilju zadržavanja mladih u rodnom mjestu. »Ukoliko ne poduzmemo sve što je u našoj moći, mladi će nam i dalje odlaziti u druge, poglavito urbane sredine ili u inozemstvo. Mi idemo u tom smjeru, ali sami ne možemo, najpotrebnija nam je podrška administracije, kako lokalne, tako i pokrajinske i republičke«, priča nam Zlatko.

OBITELJ UZORNIH VJERNIKA

Obitelj Klecin od davnina je iskreno privržen vjeri, odana Bogu. U tom duhu žive i Elvira i Zlatko sa svojom djecom. Nedjeljna misa za njih je istinsko slavlje, u crkvi su tada obiteljski. Njihove donacije crkvi nisu nikada željeli objavljivati na velika zvona, ne žele to ni danas. A uvijek su spremni podržati svaku akciju, aktivno sudjelovati u svemu što u župi donosi boljitak u bilo kojem segmentu. Vlč. Josip Kujundžić od samoga dolaska u Sontu prepoznao je u Zlatku čovjeka u kojega se može pouzdati i s kojim će u budućnosti moći tijesno surađivati. Zdušno je podržao njegov izbor u novo Pastoralno vijeće i kasniji izbor za pročelnika. »U Sonti danas imamo župnika s puno pozitivne energije. Vlč. Josip ne zna za zapreke, skupa s nama poduzeo je akcije na uređenju crkve, crkvenog dvorišta i mjesnoga groblja. Njegovim dolaskom formirali smo i Pastoralno vijeće, koje nam je, po riječima mnogih vjernika iz Sonte, svih ovih godina nedostajalo. Velika mi je čast, ali i još veća obveza, što sam na čelu toga tijela. Dosadašnjim radom Vijeća relativno sam zadovoljan, uvijek se može više i bolje. Planiramo organizirati još puno toga, no, ograničeni smo sredstvima. U realizaciji plani-

ranoga moramo se prilagoditi financijskim mogućnostima, no, tu su uvijek naši župljani, koji u tim akcijama sudjeluju, bilo osobnim radom, bilo materijalnom potporom. Najveći problem je stanje samoga zdanja crkve. U velikoj mjeri je zapuštena, prije svega je potrebno riješiti pitanje vlage i sanaciju krova. Uz Božju pomoć i našu upornost nadam se da ćemo i najteže probleme riješiti u skorom vremenu«, sa sebi svojstvenim osmijehom, pun optimizama priča Zlatko.

KOŠARKAŠ I VIKENDAŠ

U mladim danima Zlatko Klecin se bavio i sportom. »Oduvijek sam volio, a devedesetih i igrao košarku, do raspada kluba. Gradnjom sportske dvorane u Sonti stvoreni su dobri uvjeti za okupljanje mladih, pa sam bio inicijator ponovnog osnivanja kluba. No, ubrzo se pojavio problem nedostatka igrača. Mladih je sve manje, većina se posvetila nogometu i rukometu, a kako nismo htjeli u natjecanje po cijenu dovođenja igrača sa strane, zamrzli smo aktivnosti. Danas sam u upravi Udruženja vikendaša Dunav – Staklara iz čistog zadovoljstva. Na Dunavu punim baterije, jedino tamo se uspijevam do kraja opustiti i tamo crpim energiju za svakodnevne aktivnosti.

Ivan Andrašić

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

POGLED S TRIBINA

Nažalost, ova rubrika ima peh s vremenima odigravanja susreta Hrvatske na Svjetskom prvenstvu u Brazilu, jer je drugi nastup vatrenih ponovno u nesrazmjeru s našim tiskarskim rokovima. Kada ovaj tekst bude pred vama znat ćemo svi jesu li **Modrić, Mandžukić, Srna, Olić** i ostali izabranici **Nike Kovača** uspjeli svladati Kamerun i ostati u igri za plasman u osminu finala. Jer, samo pobjeda protiv lavova donosi put prema jednom od prva dva mjesta, s obzirom kako su u utorak navečer Brazil i Meksiko odigrali neodlučenih 0:0 i s četiri osvojena boda drže vodeća mjesta u skupini A.

Uspjehom, može i minimalnim, Hrvatska bi imala 3 boda i sama odlučivala o svojoj sudbini u posljednjem susretu protiv izravnog konkurenta Meksika. Ali samo u slučaju pobjede. Neodlučenim rezultatom u Manausu, ili porazom, kuferi bi se već mogli pakirati.

I što sada napisati dalje, kada se nema mogućnost vidjeti budućnost i znati rezultat najvažnijeg hrvatskog susreta ovoga SP-a. Može se pisati samo o onome što se dogodilo i držati se objektivnih parametara.

Činjenice

1. Ovo je jedno od najborbenijih i najefikasnijih prvenstava do sada (prosjeck golova u susretima prvoga kola je 2,9)
2. Realno, nema baš velikih rezultatskih iznenađenja, izuzev pobjede Costa Rica protiv Urugvaja
3. Nema ni mnogo neodlučenih ishoda
4. A nema niti puno crvenih i žutih kartona, što je lijepa strana nogometa i potvrda kako se protivnici respektuju po FIFA naputku *respect*.

I što još reći, kada je možda već sve kazano u prvim satima četvrtka 19. lipnja.

Pogled s tribina je rubrika koja ipak mora biti pomalo navijačka. I kao takva, neka njezin kraj bude ovoga puta optimističan.

Hrvatska je pobijedila Kamerun i s tri boda očekuje odlučujući duel protiv Meksika.

Ako nije bilo tako, oprostite.

D. P.

SVJETSKO PRVENSTVO U NOGOMETU

Rezultati 1. kola po skupinama

SKUPINA A

Brazil – Hrvatska 3:1, Meksiko – Kamerun 1:0

SKUPINA B

Nizozemska – Španjolska 5:1, Čile – Australija 3:1

SKUPINA C

Kolumbija – Grčka 3:0, Obala Bjelokosti – Japan 2:1

SKUPINA D

Costa Rica – Urugvaj 3:1, Italija – Engleska 2:1

SKUPINA E

Francuska – Honduras 3:0, Švicarska – Ekvador 2:1

SKUPINA F

Argentina – BiH 2:1, Iran – Nigerija 0:0

SKUPINA G

Njemačka – Portugal 4:0, SAD – Gana 2:1

SKUPINA H

Belgija – Alžir 2:1, Rusija – Južna Koreja 1:1

NAJBOLJI STRIJELCI

3 gola: **Muller** (GER)

2 gola: **Neymar** (BRA), **Benzema** (FRA), **Van Persie, Robben** (NED)

TENIS

Wimbledon 2014

Treći Grand Slam turnir sezone, nezvanično svjetsko prvenstvo, počinje u ponedjeljak, 23. lipnja, na legendarnim terenima Wimbledona. Tri hrvatska mušketa **Čilić, Karlović** i **Dodig**, uz još nekog potencijalnog kvalifikanta, pokušat će stići što dalje, dok će u ženskoj konkurenciji mlade snage predvođene **Ajtom Tomljanović** braniti boje ženskog tenisa.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovađa i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem štrikači stroj stolni *Empisal*, skoro nov. Tel.: 5742-136 Odžaci.

Povoljno izdajem manje skladište, podrum i tavanski prostor, veliko dvorište pogodno za parkiranje kombija, kamiona i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064 9640745.

Prodaje se nov el. štednjak s ravnom pločom, 2 felge s čeličnim prstenovima za kamionsku prikolicu, koturaljke, bijele i roze leandere. Tel.: 024 532570.

Naprodaj moderna ekskluzivna prelijepa talijanska vjenčanica, tepih i staze. 024 528682.

Prodajem metalni kavez za gajenje pilića s hranilicama. Tel.: 024 453-5319.

Prodajem klasični kauč sa naslonom u dobrom stanju ručne izrade, tapacirain. Tel.: 024 453-5319.

Prodajem automobil Opel Astra coupe bertone 1,8 2003. Tel.: 024 754760.

Izrađujem hrastove čamce, nekoliko tipova, od 3 do 6 metara dužine. Prijevoz po dogovoru. Novogodišnja akcija - vesla - bijeli barski jasen. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064 3467056. www.okrugic-camci.co.rs

Prodaje se garaža u sklopu stambene zgrade na Radijalcu, A. M. Tita 26/b s priključkom na grejanje, vodu i struju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem zob, deblo oraha i kruške, muške čakšire i kožne cizme, rojtoš i plišane marame, stol na razvlačenje sa stolicama. Tel.: 024 532-570.

Tečajevi talijanskog jezika, početne i napredne grupe. Naučite jezik ljepote i elegancije. Tel.: 065 2597700.

Prodajem 4 sobnu kuću na tihom i mirnom mjestu u Velikom Radanovcu, autobus na 400 m. Gradska voda, telefon, plin. Može zamjena za poljoprivredno zemljište. (cijena 50.000 eura) Tel.: 064 1759512.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću novu katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalnim priključcima i CG u centru Sombora. Tel.: 025 5449 220 ili 064 2808432.

Prodajem motokultivator IMT-506 Tel.: 065 4033077.

Prodajem ormar - kredenac za dnevnu sobu - sa stolom, stolicama i *virangašima*, muško tamno odijelo (kaput, prsluk i čakšire) i šešir. Tel.: 024 532570.

Povoljno prodajemo 3.850 m² građevinskog zemljišta kod bazena Dudova šuma u Subotici za gradnju 2 kuće, može za teniske terene, sadnju vinograda ili voćnjaka, sve pogledati u Ulici Pere Popovića Age. Kontakt: 063 7668808, e-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Povoljno kuća od 158 m² s gospodarskim zgradama u predgrađu Virovitice, Slavonija, Hrvatska. Za one koji hoće boravak u Europskoj uniji. Vrt, voćnjak uz kuću, povoljno prodajemo! Pitati na telefone 00381 644413383 i 00385 33543263.

Prodajem traktorsku prskalicu RAU 440 litara, paraču od 47 krila s krimerima, kembridž valjak (2 m širok iz jednog dela) - vučni. Tel.: 024 532570.

Prodajem lijepu 182 m² kuću u turističkom gradu s jezerom Slavovska Orahovica, Hrvatska. Vrijedi pogledati. Plin, telefon, zračna banja, blizu planine Papuk. Tel.: 00385 33 673076 ili 063 7668808. E-mail: leanikolas17@yahoo.com

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i cg, u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 064 2808432.

Prodajem stare cigle - velikog formata, cijele polutke, povoljno (15 din/kom). Tel.: 024 532570.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email:marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Prodaju se: koturaljke, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682

Molim odgovornu i ozbiljnu obitelj bez predrasuda, koja bi prihvatila osobu u mirovini na doživotnu skrb, u vašem domu kao člana obitelji. Subotica-Osijek-Bjelovar-Darugar-Ivaničgrad. Tel.: 060/155-8667

Makarska - iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 27. 6. 2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: DIJANA I FERENC DOBILI BEBU

Rođenje velikog borca Bojana!

Mr. Dijana Kopunović Torma, subotička psihologinja poznata po svojem dugogodišnjem radu u predškolskoj ustanovi *Nаша radost*, sa svojim je suprugom **Ferenc**om koncem travnja dobila sina! Beba se rodila prijevremeno, u 34. tjednu trudnoće, u subotičkoj Gradskoj bolnici, te je morala ići u inkubator. Kako majka ističe, taj je događaj potvrdio kako je odabir imena od momenta saznanja da će biti dječak bio potpuno adekvatan, jer se mali dječak borio za život od samog starta. Brzo je uznapredovao i izašao iz programa skrbi za nejake, prijevremeno rođene bebe.

Priča o jednomjesečnoj bebi ima još jednu pouku. Porodu je prethodilo puno pažnje i nježnosti od strane roditelja, koji su svojem željno očekivanom djetetu pričali još dok je bilo u maternici:

»Kao da je Bojan bio radoznao, kao da je požurio jer je htio vidjeti tko mu je pričao prelijepe priče i tako ga lijepo mazio sve dok je bio u trbuhu. Pričali smo mu razne stvari: kako smo se upoznali, kako ga željno čekamo, opisivali smo mu naše životne priče. Govorili smo mu koliko ga volimo, koliko čekamo da ga vidimo! Možda je zato i požurio, možemo i tako tumačiti«, kaže Dijana, obasjana najljepšim raspoloženjem dok priča o svojem prvijencu. Tema se nadovezuje i za ime:

»Ime je takoreći sam sebi odabrao. Nama se Bojan dopao jer označava lidera, vođu, predvoditelja horde ili neke skupine koji ih vodi u boj. Dopalo nam se kako zbog snage, tako i zbog ljepote i nježnosti, jer u sebi sadrži i riječ kolorit, boja. Tako da je ime vrlo zvučno, u sebi sadrži ravnotežu i karmu. Odražava snagu i karakter borca, što je on već potvrdio svojim boravkom u inkubatoru kada je brzo dostignuo bolničke kriterije«, dodaje ponosna majka.

Prijatelji obitelji Torma i Kopunović poduprlji su ih na Bojanovu krštenju u crkvi svetog Roka. A svi ostali vjerojatno će ovu sretnu obitelj moći susretati i na njihovu etno salašu *Roda*, koji se nalazi na Makovoj sedmici, a koji je kreiran radi zabave i igre djece, te upoznavanja sa starim zanatima i prirodnim materijalima.

N. Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Proštenje

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čeljadi moja, jevo sidim pod dudom ode isprid avlije na mom salašu u Ivković šoru posli užne i sam sebi mudrujem. Danas sam bijo u našoj lipoj crkvi Prisvito trojstvo na misi i na proštenju. Bilo je

lipo, župnik i njegov gost su zdravo lipo držali misu, bilo je baš tušta svita, nije sav stao ni u crkvu, bilo nas i na stepenicama. Tijo ne tijo moram se sićat kad sam ja bijo mali pa me moj pokojni otac **Đeno** vodijo na proštenje. Ta, za nas dičurliju je to bilo veće neg bilo šta na svitu, jedva smo izdurali da prođe misa, znali smo još i gunjdat, pa je bilo i nuz uvo, al je posli bila uživancija čeljadi moja. Sve ne znaš di ćeš – odaleg mami dite ringišpanj, ondaleg konji što se okreću u krug ko u jarganju, pa voz što tira u krug i onako u cifru osam. Pa smo nabacivali koturove na pivske boce, vukli lutriju i sto drugi huncutarija, a bačo je tek mogo birat... Po četri-pet mijanski šatri pune ljudi, svudan svirka i pivaljke, mi dica stanemo nako između nji pa se cerimo jel čujemo dvi tri odjedared. Znali smo i zajedno s gostima zakasnit na užnu pa nas onda mama izruži obodvojicu. A tek kad smo se umišali med šećeraroše i sigračke to je tek bila milina, obavezno sam kupijo pivca na duvanje i dero se po avliji kugod nesvaćen sve dok ga ne pokvarim, a teret to proštenjaroško i pokvarit. Sad gledim da ti stvari imade svudak pa se ni dica ne raduju. Ni jedna šatra nije bila, kugod da se ovaj svit zaboravijo veselit. Pa i di će se veselit na ovu bedu i sirotinju, sad pogotovo kad su nam baš prid proštenje podilili rešenja od poreza, a porez mi na ovaj moj salaš ko da imadem Bilu kuću, onu u Ameriki a ne salaš umazan blatom i izubijan od leda pa se nako na mistima vide jame. Sidim ode i gledim kako je mirno u šoru, fala Bogu dragom ovaj naš svit još poštiva svece – ni kombaja nema napolju na njivama, a dosta su već i opasili ječma. Puno je bome gole strnike, a i di neće čeljadi moja, jedan niki dan bisni na mene: »Di ste tu posadili taj dud, sad ne možem protirat kombaj!« Al sam bijo bisan čeljadi, moro sam mu pozdravit nanu. Velim ja: »Sveca ti balavog šta ti imadeš s mojim dudom, to je još bać Đena sadijo kad je bijo momak, ondak se kosom radijo ris a ne ko sad. Izijo te ko ti kupijo tu skalameriju pa ti sad put uzak i praviš se silan, da možete ti i bačo ti i avliju od varoške kuće bi uzorali kaki ste lakumi.« Eto baš sam mu tako kazo, malo mi bilo posli niko krivo, al moraš se kadgod i otrest ne mož stalno trpit. Av di je već ovaj moj Joso, nikako ga nema a dogovorili smo se lipo da ćemo se danas prokartat da malo zaboravimo i muku i porezare i televiziju, baš nako ko kadgod da lipo skupimo komšiluk, napunim bokalić, žene su napekle kolača, s proštenja šećera i alve... Hehe, sitijo sam se one pismice što su dicit pivali: *Kad sam alvu pravijo nisam... žalijo*. Huncuti su bome bili naši stari, a znali su i kast kad digod dođu s proštenja, a nisu kupili šećera potukli se šećerari. Ajd čeljadi zbogom, jevo kupi se banda, sad ćemo vidit ko će koga oduračit.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ope će paori

Bač Iva ope ima jida. Niko veče gleda njegove, cigrali se š domaćima, pa ka su domaći ko posljednji lopovi zadobili, samo je trisnijo šakom po astalu. Primistijo televiziju na drugu štaciju, tamo nikaki što fodbal ubacivu u košarice ne fodbaluju se, neg boksuju. Baš ništa ni razumijo, samo je otrnijo televiziju, duboko izdanijo i lego. Tu noć je slabo spavo. Jedva je dočekao da svane, pa da ide pomuzit Šaru. Potli fruštuka se lipo navuko i ošo do Svetoga

Piše: Ivan Andrašić

Antuna, pa mu se zavitovo da neće gledat televiziju dok se ne svrši fodbal. Kako reko, tako i napravijo. Već nikoliko dana ništa ne gleda, dosta mu lopovšaga kod vi što vladu i kod njevi što gazduju po fabrikama, a vidi da ni u fodbalu više nema poštenja. I njegova opazila kako se samo vrtoši, ko da ga pundrav čačka. Samo mu se smijulji, veli neka ga, nek se pati, ko ga je i vuko za jezik, pa da se tako štogoda zavituje. Čita on vi dana novine, sluša i radijon, al televizija mu sve više fali. Samo je u nomu prvomu bisu mislijo da neće. Zapalijo bi je on, al ne bi tijo pravarit Antuna, njega je oduvik najviše poštivo od svi svetaca. I odjutros je jedva malo fruštukovo, pa je oma uzo novine i ošo prid vojatac. Obradovo se ka je čo da rdu vraća i laje Taksa. Naišo šogor Martin, veli ni već dugo obiše sestru i zeta, pa kad već prolazi, sustavijo traktor, neće propast za po sata. Martin je osto na paoršagu, a ostala su mu i obadva diteta, pa sad zajedno radu priko dvi iljade lanaca. Zemlja mu dobra, čeljad vridna, al vazdan kuburi š državom. »Šogor, moram ti ništa pitat, ti to bolje pratiš, pa možda i znađeš šta bi čovek tribovo radit. Eto, prija neg što smo ve ponovo izbirnili, svi su uprli oči u nas veče paore u ve države i skoletali nas da veštak, sime i sve drugo što nam triba ne plaćamo gotovima novcima, nego da lipo unidemo u nikaki PDV, pa da sve kupujemo i svu našu robu prodajemo priko računa. Kažu tako ćemo najlakše i najprija dobit sve što država daje na paore. Ja i dica smo tako i napravili, ne bi voljili puno našega vrmena trošit na bazdalkanje oko činovničić.«, veli Martin, pa sidne i on. »Pa dobro ste i napravili. Znađem i sam, kako je ka ideš u opštinu štogoda svršavat, navik jednoga nema, drugi ni došo, treći nikuda ošo, pa se čekanje otegne. I dan ti propadne«, veli bač Iva i nalje šogoru bukaricu katarke. »E, vidiš, šogor, ne bi reko da je baš dobro. Šćim su zadobili izbore, jedno vrime su bili zabaviti sami sa sobom. Potli lopovšagom, pa poplavama, pa doktorima što baš i nisu posvršavali škole kake divanu da jesu. Dobro znađu da se svit sotim naslađiva, pa i na kruv zaboravlja. Tako nigdi nisu obnarodovali da nema regresa za veštak zone što nisu platili gotovima novcima. Vada su bisni što je vako teže ukrast! A koji su očin to i obećavali pri izbiranja?«, veli Martin, izdune bukaricu i otide u velike žurbe.

20. lipnja 2014.

MISLI POZNATIH

- Toureaux:** Sviće samo onaj dan koji dočekujemo budni.
- Epiktet:** Čovjek ne može biti slobodan ako ne vlada sobom.
- Voltaire:** Ljubav je najjača od svih strasti, jer istovremeno zahvaća i glavu i srce.

KVIZ

Franjo Glaser

Koje je godine i gdje rođen glasoviti hrvatski vratar Franjo Glaser?
Za koje je klubove branio u nogometnoj karijeri?
Koliko ima reprezentativnih nastupa?
Koji je njegov najveći vratarski domet?
Gdje je sve radio kao trener?
Kojeg je nogometnog kluba bio i suosnivač?
Kojim se još sportom uspješno bavio?
Kada je i gdje umro Franjo Glaser?

Rođen je 7. siječnja 1913. godine u Sarajevu.
Za sarajevski Hajduk, osječku Slaviju, zagrebački Gradanski, beogradski BSK i Partizan.
35 susreta za Jugoslaviju i 11 za Hrvatsku.
Bio je izabran za jednog od 10 najboljih vrata na svijetu.
Partizan, Dinamo, Rijeci, Veležu...
Umro je 1. ožujka 2003. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Lijep ukras za svaki vrt

VICEVI

Pitali Ivicu koji mu je najbolji film koji je gledao u životu:
- Moja svadba, ali unatrag!
- Zašto unatrag?
- Glazba mi vraća novac, a Marija ide natrag svojoj materi.

Razgovaraju dva klinca u vrtiću:

- Ja sam jako pametan, prohodao sam s deset mjeseci!
- Ja sam još pametniji, pustio sam da me nose do moje četvrte godine.

NOGOMET

Pobjeda za kraj

RIBAREVO - U posljednjem, 30. kolu Međuopćinske nogometne lige *Sombor – Apatin – Odžaci – Kula*, sončanski *Dinamo* je zabilježio pobjedu u gostima kod fenjeraša *Jedinstva* u Ribarevu. I ovoga puta jedva okupljeni, Sončani su na gostovanje otputovali nekompletni, pa je prvi vratar **Čopić** igrao u napadu, a mjesto među vratnicama zauzeo je pričuva *Smiljanić* i bio igrač utakmice. Domaćini su većim dijelom napadali i stvarali prigode, a plavi su se orijentirali na protunapade bez konkretne završnice. Prvo poluvrijeme završeno je minimal-

nom prednošću *Jedinstva*. Jedini zgoditak domaćini su postigli u 36. minuti, tako što je nakon udarca jednog domaćeg napadača lopta zakačila stopera plavih *Krpjana* i promijenila smjer, pa je *Smiljanić* bio nemoćan, a u 40. minuti domaćini su zapucali penal. U nastavku igre plavi se oslobađaju pritiska i sve opasnije napadaju, pa su u posljednjoj trećini utakmice potpuno preokrenuli rezultat zgodicama *Siladija* u 66. *Vidakovića* u 71. i *Danića* u 85. minuti. Sončani su na koncu zauzeli 12. mjesto i tako neslavno završili ovo prvenstvo. *Dunav* je u Monoštoru nadigrao i porazio rezultatom od 2 – 1 viceprvaka *Mladost* iz Krušića i na koncu zauzeo 6. mjesto.

I. A.

Susret nogometnih veterana

GOLUBINCI - Na inicijativu nogometnih veterana **Đure Bogojevića**, nekada člana *NK Jadran* iz Golubinaca, a sada člana *NK Mikleuš* iz istoimenog mjesta iz Republike Hrvatske, i **Đorđa Stankovića**, dugogodišnjeg vratara i člana nogometnog Kluba *Jadran*, uz podršku ostalih članova i uprava dvaju klubova, došlo je do prijateljskog susreta nogometnih veterana dvaju klubova, a bolja je bila momčad *Jadrana* koja je slavila pobjedu od 5:3. U želji da ovi susreti postanu tradicionalni, dogovoren je i uzvratni susret.

I. R.

ATLETIKA

Pobjednik maratonac iz Našica

SOMBOR - Pobjednik 35. »Somborskog polumaratona«, održanog u nedjelju 15. lipnja, je **Danijel Fak** iz Našica. Polumaratonsku utrku Fak je istrčao za 1 sat, 15 minuta i 53 sekunde. Drugoplasirani je bio **Josip Major** iz Sombora, a treći je u cilj utrčao **Goran Čegar** iz Apatina. Na startu utrke bilo je 284 trkača.

Z. V.

RUKOMET

Od tajfuna ni povjetarca

SONTA - U posljednjem kolu prvenstva Treće lige Srbije, skupina *Srijem – Južna Bačka*, u Sonti je odigran derbi koji je izravno odlučivao o trećem mjestu na tablici. Prije ovoga susreta Sončanke su imale bod više od svojih protivnica i prednost domaćeg parketa. Gošće, *ŽRK Deronje*, ušle su u utakmicu riješene u Sonti osvojiti bodove. Igrale su srčano svih 60 minuta, manje griješile, zabilježile pobjedu i potisnule *Tajfunke* na konačno 4. mjesto. *ŽRK Sonta* – *ŽRK Deronje* 19 – 24 (10 – 10).

I. A.

ŠAH

Novi bodovi

ŽEDNIK - Šahisti *HAŠK Zrinjski* zabilježili su pobjedu u posljednjem proljetnom kolu Međuopćinske lige, savladavši domaću momčad *Žednika* (4,5:3,5). Cijeli poen su osvojili *Farkaš*, *Godar*, *Engi* i *Skenderović*, dok je remizirao *Mlinkov*.

KOŠARKA

Međunarodni veteranski turnir

SUBOTICA - Tri dana prošloga vikenda (13.-15. lipnja) Subotica je bila domaćinom tradicionalnog veteranskog košarkaškog turnira, na kojemu su pokraj domaćih, sudjelovale i muške i ženske ekipe iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore. Nakon velikih borbi na parketu Gradske dvorane i prijateljskog druženja nakon natjecateljskih susreta, u nedjelju su proglašeni slavodobitnici u svim starosnim kategorijama.

Muškarci 35+

1. *Tigrasti komarci* (Subotica), 2. *Bosna Maxi* (Sarajevo), 3. *Pliva* (Zagreb)

Muškarci 45+

1. *Krajišnici* (Aleksandrovac), 2. *Sokoli* (Nikšić), 3. *Labud* (Zagreb)

Žene 35+

1. *Kornjačice* (Subotica), 2. *Komšinice* (Novi Sad), 3. *Nikad dosta* (Zagreb)

Žene 45+

1. *Vještice* (Split), 2. *EX Juga* (Juga), 3. *Kornjače* (Subotica).

ANITA ŽANIĆ, KOORDINATORICA SELEKCIJE HRVATA IZ SRBIJE ZA NASTUP NA SVJETSKIM HRVATSKIM IGRAMA

Nastupit ćemo unatoč teškim financijskim uvjetima

Nešto malo više od mjesec dana nas dijeli od početka Svjetskih hrvatskih igara na kojima će ponovno sudjelovati i selekcija Hrvata iz Srbije. Nažalost, zbog teške finacijske situacije, ali i za naše prilike dosta visokih kotizacija za sudjelovanje, u Zagreb će putovati mnogo manje sportaša i sportašica nego što je to bio slučaj na prijašnjim natjecanjima. Na posljednjem sastanku sportskog odjela Hrvatskog nacionalnog vijeća, održanom u ponedjeljak 16. lipnja, precizirani su pojedini završni detalji glede budućeg nastupa na Svjetskim hrvatskim igrama, pa smo zamolili koordinaticu **Anitu Žanić** za kraći razgovor na temu nastupa naših sportskih predstavnika na tzv. Hrvatskoj olimpijadi.

»Nažalost, zbog nedostatka financijskih sredstava ograničene su nam mogućnosti, pa će od prvobitne brojke od oko pedeset hrvatskih sportaša iz Srbije na Svjetske hrvatske igre ići najvjerojatnije svega njih petnaest. Rok za prijavu pojedinih sportskih natjecanja je srijeda, 18. lipnja, pa nema baš previše vremena za preciziranje konačnog popisa«, započela je razgovor koordinatrica Anita Žanić.

UTJECAJ KRIZE

Sport i sportaši su uvijek bili usko vezani uz gospodarsku snagu društva u kojem egzistiraju, a kako kriza još uvijek ne popušta na ovim našim prostorima njezini negativni efekti osjetit će se i na budućem nastupu Hrvata iz Srbije na Svjetskim hrvatskim igrama.

»Bilo je jako teško raditi i djelovati u ovim kriznim uvjeti-

ma, osobito kada su nam organizatori Igara jasno naznačili kako će moći sudjelovati samo sportaši za koje bude uplaćena kotizacija u iznosu od 250 eura. Pokušavali smo pribaviti potrebna sredstva od pojedinih sponzora, ali u konačnici nismo uspjeli osigurati iznos koji smo na početku realiziranja ovog projekta zacrtali pa smo, na koncu, bili primorani revidirati popis na svega petnaest imena. I pokraj svega, nama to mnogo znači, jer je u jednom trenutku čak bio doveden u pitanje i sam nastup hrvatskih sportaša iz Srbije«.

SVJETSKJE HRVATSKE IGRE

Kako će izgledati nastup Hrvata iz Srbije na Svjetskim hrvatskim igrama i gdje će biti smješteni tijekom trajanja igara?

»Hrvati iz Srbije će nastupiti u nekoliko sportova, od momčadskih planiran je nastup malonogometne i odbojkaške ekipe, dok bi se u individualnim sportovima natjecali tenisači, atletičari, stolnotenisači. Smještaj natjecatelja je osiguran

POMOĆ

»Financijski su nam najviše pomogli Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne zajednice i Državni ured za Hrvate izvan Hrvatske, odnosno gospodin **Ivan Zeba**«, naglasila je Anita Žanić.

u Studentskom domu na Savi, gdje će biti i prehrana, a većina nadmetanja bit će organizirana u neposrednom susjedstvu na sportskim borilištima u sklopu sportskog centra *Mladost*.

Umjesto planiranih 50 u Zagrebu će se natjecati 15 predstavnika Hrvata iz Srbije

Ždrijež pojedinih natjecanja bit će obavljen već za nekoliko dana, pa ćemo uskoro biti upoznati sa satnicama predstojećih

koja se uplaćuje za sudjelovanje. Svečano otvorenje je planirano za 21. srpnja, a sportska natjecanja započinju sutradan, 22. srpnja, i trajat će sve do 27. srpnja, kada je na programu svečano zatvaranje igara«, pojasnila je Anita.

MEDIJSKA SLIKA

Prema najavama, Hrvatska radiotelevizija će pokrivati sve dane Svjetskih hrvatskih igara, a mi ćemo, što se tiče Radiotelevizije Vojvodine, nastojati osigurati izvješća sa sportskih borilišta na kojima će se natjecati Hrvati iz Srbije.

Dražen Prčić

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

U NAKLADI ZAVODA ZA KULTURU VOJVODANSKIH HRVATA

USKORO IZLAZI
DRUGI NOSAČ ZVUKA
„KRALJICA BODROGA“!

SADRŽI 15 PJESAMA ŠOKAČKIH HRVATA IZ MONOŠTORA
POSVEĆENIH BLAŽENOJ DJEVICI MARIJI

„KRALJICE BODROGA“
JEDNA OD NAJPREPOZNATLJIVIJIH STANICA NA SCENI
TRADICIJSKE KULTURE HRVATA U VOJVODINI